

*Андроник Трубачев
Евгениј Абдулајев
Александар Мојсејенков
Евгеније Спекторски
Тамара Манелашвили
Ирина Јазикова
Никола Миловић*

*Антоније (Блум)
Место
преображења*

*Владислав Ципин
Црква на размеђу
VII и VIII века*

*Освештан храм Свих светих
на брду Светиња*

фото репортажа

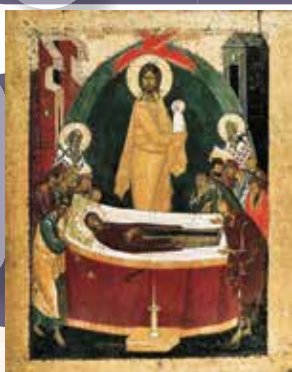
Слава Старе цркве и литија града Крагујевца

Антоније (Блум)

Место преображења

стр. 2

Андроник (Трубачев)

Слово на Успење Пресвете Богородице

стр. 5

Владислав Ципин

Црква на размеђу VII и VIII века

стр. 11

Евгениј Абдулајев, Које године се догодило успење Пресвете Богородице...	8
Александар Мојсејенков, Иконографија Успења Пресвете Богородице.....	9
Лариса Маршева, Фјодор Митрофанов, Владимир Жихарев, Васкришњи тропар и кондак седмог и осмог гласа.....	15
Освећење храма Свих светих на брду Светиња.....	19
Евгеније Спекторски, Пушкин и религија.....	32
Тамара Манелашвили, Манастир Праведних Јоакима и Ане у Јерусалиму...	35
Ирина Јазикова, Зашто се на иконама нико не осмехује?.....	37
Никола Миловић, Није нам дато да ставимо тачку.....	38

Из летописа Епархије шумадијске

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована

In memoriam, Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј, Марко Митић, протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Излази са благословом Његовог преосвештенства епископа шумадијског Господина Јована

Година XLIII,
Број 4, (262), 2022.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Митрополит Антоније (Блум)

МЕСТО ПРЕОБРАЖЕЊА

Данас желим да говорим о овоме: да изађемо из олтар-а овде у храм где се налазимо и поставимо самима себи питање шта [храм] представља. Говорим о храму као о Цркви истовремено, односно у смислу да је Црква пуноћа свих верника окупљених око свог Бога. „Церковъ“, као и „Church“, такође као и на немачком „Kirche“, јесте, такође, прерада грчког „κυριακός“, „δῶμος“, дом Господњи.

Храм у коме се налазимо јесте дом Господњи. Са једне стране, ово је царска одаја, јер место где је Бог присутан у пуноћи Своје величине, Своје светости, Своје несхватљиве лепоте, јесте заиста царска одаја. У том смислу, Црква је место где обитава пуноћа Пресвете Тројице, видљиво или невидљиво, опипљиво или не, али не само то. Ми смо део Цркве, ми смо, такође, околина Свете Тројице, која обитава овде међу нама. Морамо се васпитавати да будемо свесни шта је храм, Црква, где смо. Ово је место несхватљивог сусрета, али на другачији начин него у олтару. Толико смо навикли да улазимо у храм као да је наш дом, да понекад заборавимо колико је ово место страшно, не у смислу страха, већ у смислу духовног страхопоштовања. Како нам се ретко дешава оно што се десило царинику, када је ушао у јерусалимски храм и није смео да се удаљи од врата, стао на надвратник, тукао се у прса, рекао Богу да је грешан и стога недостојан чак и да уђе у овај простор, који је свети јер је посвећен Богу (Лк 18, 13). Ово место је дар земље живом Богу.

Овај дар земље, мислим, може се разумети у две, такође, димензије. Са једне стране, као што сам већ рекао, ово је царска одаја, где Бог живи у свој својој величини, у свој својој несхватљивости и у свој својој светости. За већину нас то је готово неприметно, за светитеље или за такве грешнике као цариник, толико је опипљиво да [кад] са трепетом, са молитвом уђеш у храм, застанеш на вратима и помислиш: како ћу се ја грешни, недостојни, крхки човек, усудити да уђем?! Ово је место где само Бог има право да станује, ово је Његов дом. И ја сам, у неку руку, примљен у то, прво као гост, када још ништа нисам знао, када сам дошао споља и дато ми је да уђем у овај свети простор и видим: шта се овде чини?

(...)

А у храм морамо да уђемо са осећањем да смо ушли у Царство где Живи Бог живи у пуноћи Свог Божанског живота и спреман је да Свој Божански живот подели са нама, у мери у којој смо у стању да то прихватимо, отворимо се за то.

Али то није све, постоји и друга страна. У свету у коме живимо Бог је изгнаник. Сада има толико земаља у којима је победило безбоштво. Толико је људских душа у којима влада безбожништво. А храм је сада, посебно у неким земљама, постао уточиште прогањеног Бога. Да ли разумете шта ово значи? Бог је изгоњен из душа, Бог је изгоњен из домова, Бог је изгоњен из земље, из живота, а има људи који понекад ризикују своје животе, као што је то био случај у периодима прогона и древне Цркве и савремених деценија, дајући му уточиште. Они кажу: „Госпode! Ти си Бог наш и Ти си изгнаник, ходаш по свету, а главу Своју немаш где да склониш. Ево места за Тебе које ће припадати само Теби. Ми ћемо га изградити, ми ћемо га заштитити, учинићемо све да ово место буде Тебе достојно, а Ти си овде, Госпode, живи.“ А храм можемо учинити достојним Бога само тиме што ће свако од нас свом снагом душе, свом снагом воље, свим убеђењем, свом муком, можда свом љубављу, учинити све што је могуће да се Госпode осећа добро са нама, да наше присуство не буде страшно, да не буде одвратно, да не бисмо ни у себи, ни у животу били недостојни своје вере и поверења Божијег у нас, издајници Бога у кога верујемо. Ево, шта представља храм, какво је то чудесно, несхватљиво и дивно место.

Овде бих подсетио на Преображење Госпodne, јер ми, као делови овог храма, можемо нешто научити из приче о овом догађају. Сећате се: Христос је отишао на гору и узео са собом три ученика. Ова три ученика су идентификована већ у првим вековима као обрасци вере, наде и љубави. Дођоше на гору да се помоле са Христом. И шта су видели да се отворило пред њима? Откривено им је да је Христос срео Мојсија и пророка Илију, који су почели да говоре са Њим о Његовом долажењу распећу, да Он мора да умре по љубави према свету, да умре да би спасао свет: и нас и Његове савременике и све који су живели пре Њега и све оне који ће живети касније. И у том тренутку, јер је сав био у пламену жртвене љубави, сав је заблистао овом љубављу, лице Његово постало је светло као сунце, његова одећа је постала бела као што

се не може избелити на земљи (Мт 17, 1-6; Мк 9, 2-8; Лк 9, 28-35). На једној од икона, не рубљовској, већ Теофана Грка, видимо како зраци светлости падају са Њега на све што Га окружује: на камење, на земљу, на цвеће, на траву, на све и сваки пут, како зрак Божанске светлости додирује предмет, у овом објекту светлост се пали као одговор, сија као одговор. Ово опет показује да је свет поробљен последицама људског греха, али је као такав остао безгрешан и да је у стању да одговори Божанским сјајем – сјајем Божијим.

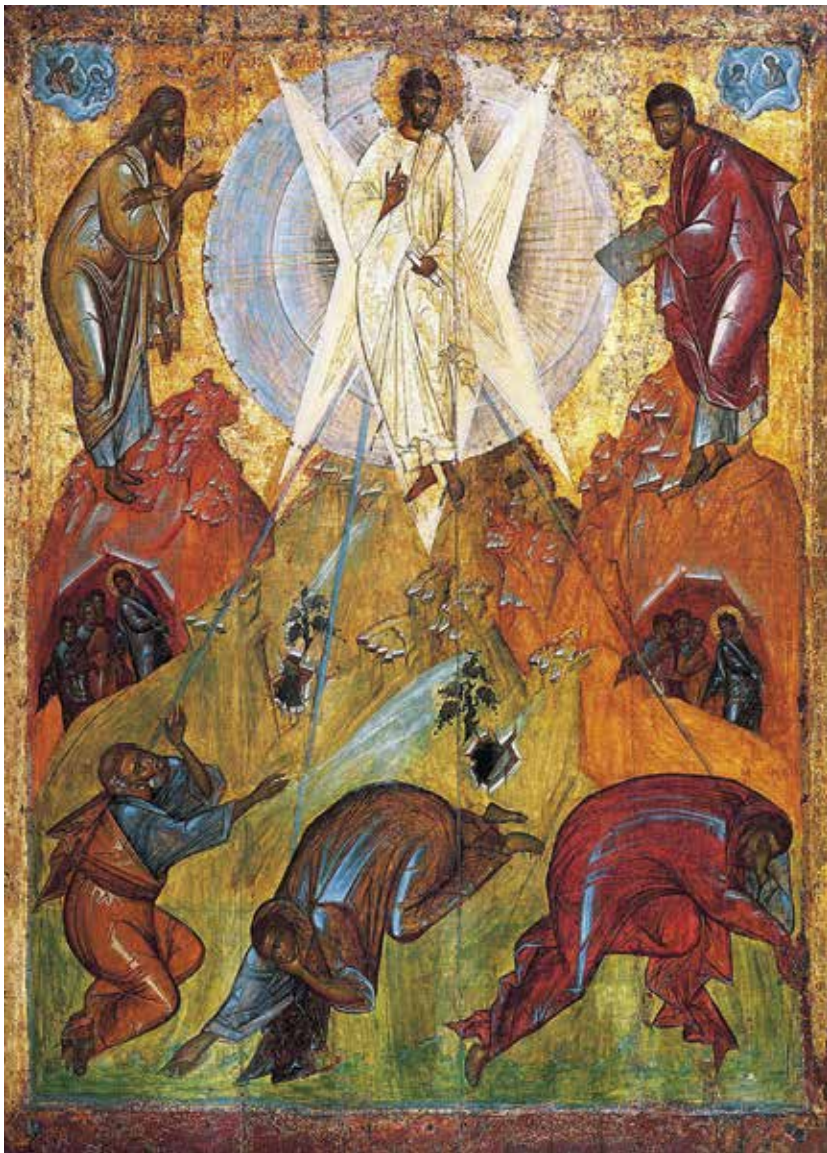
И Црква, више не само храм, него сви ми, јесте од тада у основи ових апостола и у основи свих верника. Окупили смо се око Христа, Његова светлост живи у нама. Сва светлост коју имамо је Његова светлост. Дивно је и чудесно што је то могуће и нама, као што је било и апостолима, упркос нашој грешности. Јер, грех има два аспекта. Са једне стране је слабост, немоћ, неспособност да дорастемо пуној мери свог позива, можда постепено уздицање до онога што тражимо, а за шта још нисмо сазрели. Или, грешност може бити порицање Бога, одвраћање од Њега. У Цркви то није случај. У Цркви смо грешни у својој слабости, у свом забору, у својој неодлучности. Ми се не заносимо оним што је највише и свето у нама, али се не одвраћамо од Христа, коме смо дали уточиште у овом храму када је био прогнан са толиких места. У овом храму, где је Он Господ и Учитељ, ми смо Га склонили, а Он је ово склониште претворио у Царство Божије, које је дошло у сили, у место где царује међу нама, који смо Га препознали, а не само прихватили, него изабрали за свог Цара Господа.

С једне стране, наша грешност, са друге, Божанска светлост, а између њих, сједињујући их, превазилазећи нашу недостојност, јесте покајање, наше признање да смо, свакако, грешни и недостојни Божанске љубави, али да смо тако захвални за то и све је спремно, све што можемо да учинимо да уверимо Господа да смо грешни. На неки начин уверити Га да је због моје личне грешности постао човек како би умро на крсту. Ево, шта собом представља овај простор, где невидљиво обитава пуноћа Божанства, али не као што сам говорио о олтару, него на крсту, јер нам Преображење говори да је пуноћа сијајућег Божанства овде да би умрла, тачније, о томе да је Он умро за наше спасење.

Ако ово учимо, да ли је могуће неустрашиво ући у храм, да ли је могуће без трепета гледати на сваког човека који је овде, са мишљу: толико је вољен од Бога и довољно је само да постоји у свету као грешник, Господ би постао човек и био спреман да умре како би овај човек могао да живи?! Строго говорећи, у Цркви не може бити мржње једних према другима, не може бити непријатељства, не може бити чак ни равнодушности. Како можемо бити равнодушни? Како можемо проћи поред човека за кога је Бог дао свој живот из љубави? То смо ми, ми смо овде, мала заједница која се окупила вечерас и велика заједница која је овде на богослужењу и већа заједница која обухвата и једну и другу заједницу.

А ван храма је припрата и тамо је цео свет. Желим да вам кажем нешто и о овоме. У старини су у припра-

ти стајали они људи који се зову катихумени. Молимо се за њих, али не знамо, у суштини, искуством, ко су. То су људи до којих је допро некакав крик или људски глас, као проповед Јована Крститеља, као проповед светих који су отишли да открију Христа онима који Га не познају, или одговор на додир самог Бога до дубине људске душе. Али ти људи још не знају, чули су и осетили нешто и приступили томе како би упознали Бога. Ти људи су некада стајали у трему, сада стоје у храму,

али су, у суштини, једно те исто. Они стоје на ивици два света, још се нису обукли у Христа, још нису постали храм Духа Светога, али је до њих већ стигла блага вест.

А иза тога, даље – цео свет. Али свет није туђ Богу. Цео свет (не само људе, већ и суштину овога света) је створио Бог љубављу да би се овај свет причестио том пуноћом живота, а то је Божански живот. Цео свет је створен за ово. Бог је створио цео свет да би Себе дао овоме свету, да би овај свет био прожет Божанским животом, срећом, коју називамо блаженством. Ево света који је напољу и како на њега треба да гледамо. С једне стране, овај свет, можда, не познаје Бога и зато се понекад побуни против Њега, може бити научен да се одрекне Бога, да мрзи, или је, можда, збуњен. Али овај свет је Богу мио до те мере да га је Бог створио, постао човек, живео као човек, умро за њега и васкрсао да би све поделио са Собом. У овом свету Дух Свети дише, у овом свету Дух Свети делује на различите начине.

Свети Теофан Затворник каже да у Цркви сваки човек отвореног срца прима Духа Светога. Кроз крштење, кроз миропомазање, Он прожима човека и личност се сједињује и са Христом и са Њим. А напољу? Напољу се Свети Дух излива по целој васељени. Када је свет створен, речено нам је да је Дух Свети дисао над светом при његовом стварању и овим дахом је из хаоса света призвао све облике, сав живот, целокупно настајање, које се развијало милионима година. А сада, каже Теофан, Дух Свети по целом свету, чак и тамо где се Бог одриче, где се не познаје, јесте као море које удара о стене. Он удара у сваку стену у нади да ће се она отворити и постати сасуд за Њега.

Дакле, на спољашњи, па и безбожни свет морамо гледати као на место где делује Дух Свети о коме је речено: „Дух дише где хоће“ (Јн 3, 8), не по нашој заповести нити по нашим разматрањима, већ где је потребан вечни живот и спасење. Како је дивно! Како, знајући ово, да гледамо у храм у коме се налазимо, на ове зидове, на ове капије које нас воде у олтар и на она врата кроз која, споља, из смућеног света, где проводимо дане, улазимо овде и у овај свет, који је и збуњен тако драг Богу – да, упрљани, растрзани. Ово је свет Преображења, јер ако се сетите приче о Преображењу, она се не завршава тиме што ученици виде Христа у слави, завршава се нечим другим. Ученици су рекли: како нам је добро што смо овде! Ако хоћеш да начинимо овде три сенице, теби једну, и Мојсеју једну, и једну Илији. Останимо овде, саградимо три шатора за Тебе, Мојсија и Илију, и останемо овде... Видели су Христа у слави, Његову славу, Његову светлост која као да им се прелила, ухватила их је вечност – куда да иду? А Христос рече: не, потребан сам у долини, потребан сам у равници. Ја сам потребан тамо где не знају за мене и, можда, за Оца мога, хајдемо... А кад су сишли са планине, са чиме су се сусрели? Са људском тугом, са људском немоћи да верују (о, маловерни!), са људском несрећом (Мт 17, 14-21).

Тако и ми. Овде смо на гори Преображења са свом својом слабашћу. И позвани смо да постанемо такви ученици који могу да изађу одавде са Христом, носећи у себи искуство сазнања, сећање на оно што нам се овде догодило, и да га донесемо у спољашњи свет, не проповедајући, такорећи, „са висине“ нашег знања, већ делећи наше чуђење о ономе што нам се овде догодило. Када се осврнемо на храм, видимо ограничен простор, као мали брод, који јури дуж таласа мора живота. И, гледајући зидове, видимо изображења светих, Богородице, чудâ Господња, која нас подсећају на оно што се догодило. И са тим морамо изаћи из овог храма, са поруком за друге.

превео са руског Небојша Стевановић

Архимандрит Јакинт (Унчуљак)

МОЛИТВА НА ПРАЗНИК ПРЕОБРАЖЕЊА

Дођи нам опет, Исусе, не слушај Петра! Сиђи са Тавора и дођи у наше домове, у душе наше. Дођи овамо, где страдамо и трудимо се за комад хлеба. Дођи овамо, где смо распињани људима, бесовима и страстима. Ако Петар неће да се спусти, остави га на гори и дођи к нама, у наша срца.

Научи нас како да се спасемо, како да трпимо. Научи како да носимо наш животни крст. Научи како да се распињемо. Дођи и пострадај за нас, распни се уместо нас, окуси од почетка чашу смрти, покажи нам нови пут спасења кроз страдање.

О, како бисмо хтели остати са Петром на гори Таворској! Али носимо тела, уздишемо од болести, похоте и страсти. У нашим грудима су срца која пламте од мржње. Дома чекају деца која од нас моле хлеб.

О, како бисмо хтели да се наслађујемо са Петром на гори Таворској! Али видимо себе опкољене маглом греха. Не остави нас, Исусе, него сиђи к нама у вихору код подножја горе. Овде те чекамо с осталим ученицима – Томом и Андрејом, Јаковом и Матејом, Јудом и Вартоломејем, Симоном и Тадејем. Гладни и наги, туђинци и сироти, деца и старци, удовице и убоги, болесни и жалосни, сви чекамо жедни Тебе. Дођи и помири се с нама.

Сиђи још ниже, до обале мора, тамо где се живот бије у таласима, тамо где се бродови разбијају о стене и кидају се толика једра, ломе се толика весла, толико душа односи се на дно бесном силом таласа. Знамо да те гора са њеном тишином зове на молитву, али, ипак, погледај доле са жалошћу, на море. Тамо, у даљини, подижу се таласи, разарајући обалу са таквом јарошћу... То је свет. У таласима се бродови боре са морем, ветром и ноћи. То је човек.

Сиђи овамо, у морску пучину, у срце човека, у недра породице. Тамо где је светлост помешана са тамом, живот са смрћу, радост са уздисањем, хлеб са прашином, истина са лажи, мед са отровом, љубав са мржњом, вино са сирћетом, време са вечношћу. Дођи овамо, где страдамо ми, људи, промири се с нама, преобрази обличје света, утишај море, умири срца, сједини у једну поми-сао душе наше.

Превео са руског Горан Дабетић

Игуман Андроник (Трубачев)

СЛОВО НА УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Пророк Давид, покренут Светим Духом, изрекао је о будућем животу Пресвете Богородице: *Сва слава кћери Цареве је унутрашња* (Пс. 44, 14). То јест, слава која додикује будућој кћери Цара (тако је он називао Пресвету Богородицу) биће скривена, окренута унутра, невидљива људима.

Према људским схватањима, док је човек жив, слава која га окружује као последица његове познатости, снаге или моћи, било каквих дела – та слава се шири све више и више. И сам човек обично настоји да прослави себе овде, на земљи, док је још жив. Јер сви знамо да са смрћу, дан за даном, долази заборав на сваког човека, тако да међу људима чак постоји пословица да је гроб посредник заборава. Што даље протиче време од смрти човека, тим га мање спомињу људи.

Зато се слава која окружује човека, од њега шири за живота. Овде нам пророк Давид указује да закон духовни, закон јеванђељски, закон по којем је живела Пресвета Богородица, закон који је дат и нама, хришћанима, делује супротно световном закону.

Док је она била на земљи, живела је повучено, и тек од дана њеног престављења Богу (или, како учи Црква, од дана њеног Успења) ова је слава почела да се шири по земљи. И што даље, тим је више ове боголепне славе Пресвете Богородице, и не видимо јој никакве границе и краја!

Како објаснити ово пророштво светог Давида Псалмопојца? Због чега је слава Пресвете Богородице, којом је била испуњена још за живота на земљи, остала непозната људима, и постала позната тек после њеног Успења?

Ради овога нам је потребно да погледамо не само на Успење, него и на живот Пресвете Богородице. Видимо да су све њене врлине, сва пуноћа благодати, којом је била испуњена њена душа и тело, били покривени дубоким покровом смирења – смирења личног, којем се додаје и Божији покров – промислитељски покров, који од људских очију скрива њену необичну славу као кћери Цареве.

Ево, чувар њеног девства, праведни Јосиф, почиње да сумња у то да ли је стварно његова обручница сачувала девство. Он тешко страда због тога. Збуњен је: како ону која је дала завет сада налази бременитом, са дететом у утроби?

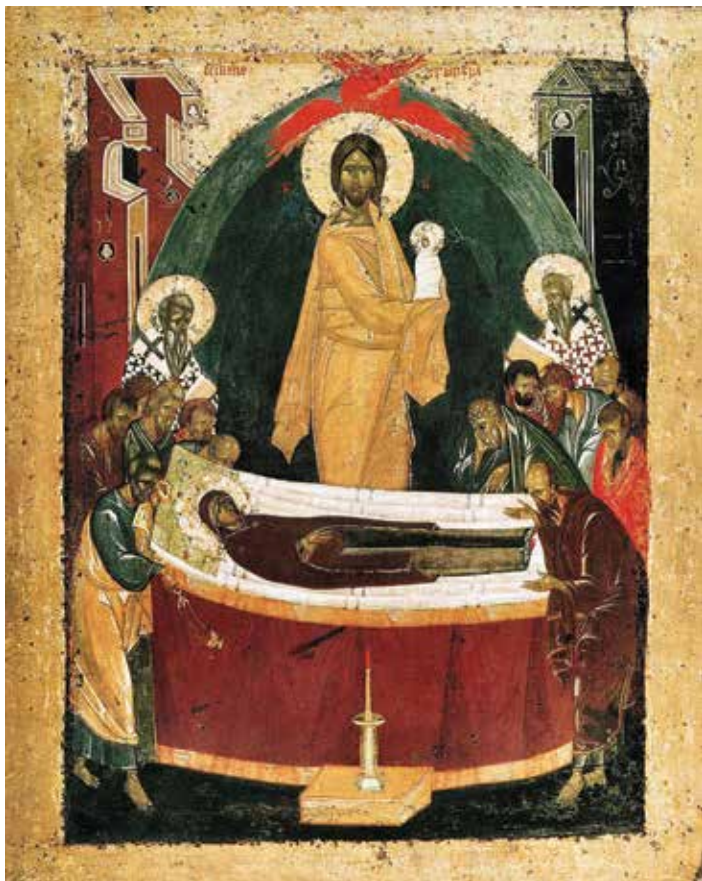
Само једна реч Пресвете Богородице била би довољна да разреши све Јосифове сумње. Могла је да му исприча о јављању арханђела Гаврила, могла је подробно да га извести о Благовестима и силаску Светог Духа. Несумњиво да би Бог потврдио сваку њену реч.

Али она ћути, остављајући праведног Јосифа да сумња. Ћути зато што скрива своје девство, скрива Тајну Благовести својим смирењем. Скрива ради тога да

би сам Бог – на неки за њу непознат начин – открио ову тајну праведном Јосифу.

Њено смирење побеђује Јосифову пометеност, и не она, него му се анђео јавља и говори: „Не бој се, твоја обручница није нарушила завет. Прими и остави је у дому, зато што ће од ње потећи Бог, који треба да спасе род људски”.

И ево, рађа се наш Спаситељ, анђели благовесте на Небу, долазе мудраци из далеких земаља. Долазе пастири да би указали славу рођеном Христу. Овде се, рекли бисмо, заједно са прослављањем њеног Сина и ње дотиче слава као његове Мајке...

Но мудраци су отишли, отишли су и пастири, а небеско славословље је остало, рекло би се, невидљиво чак и Јудејцима, који су живели поред ње. Уместо прослављања после рођења Христовог њу очекује тешко Иродово прогањање и бекство у Египат.

Ево почиње да проповеда њен Син, достигавши зрелост, излази на проповед ради нашег спасења. Можда ју је дотакла она слава која је окруживала Христа за време Његове проповеди? Видимо да нека жена, поражена величином Спаситеља и чудима која је вршио, кличе: „Блажена је утроба која Те је носила и груди које су Те појиле!” (Јк. 11, 27). Она блаженом назива Мајку Божију, али сама Божија Мајка остаје за њу непозната. Не зна њено име, иначе би, несумњиво, рекла: „Блажена је Марија, која Те роди”.

Други знају њено име: то су блиски људи, који су живели са њом. Али су они остали у незнању да она припада царском роду. Дивећи се чудима и премудрости Спаситеља, говорили су: „Није ли Он тесарев син, и није ли син оне Марије, која је живела међу нама, која је такође проста, као и ми. Откуда му таква премудрост и таква сила?” (уп. Мт. 13, 55).

Можда би слава Мајке Божије требала да је се дотиче и открива кроз непосредно указивање њеног Сина, као што

обично бива када хоћемо да прославимо своје ближње?

Али ми видимо да сам Христос Спаситељ, напротив, скрива славу Мајке Божије. Када су му дошли људи и рекли: „Ево Мајка Твоја и браћа хоће да Те виде”, тада Он говори као да не примећује ово питање: „Ко је Мајка моја? Онај ко слуша Реч Божију!” (уп. Мт. 12, 33–35).

Знамо да на земљи није било човека који је више испунио вољу Божију, који је више послушао Христа, Сина Божијег, него Његова Пречиста Мајка.

Видимо да се Пресвета Богородица не појављује поред свог Сина када се Он налази у некој слави, као што је то било накратко, на пример, приликом уласка у Јерусалим. Не онда када, извршивши чуда, прима благодарење од људи, него се првенствено налази поред Њега онда када пребива у понижењу: она стоји код Његовог крста – код крста све време Његове проповеди и крста Његовог распећа. Онда када су се и народ и најближи ученици удаљили од Њега.

Ево, васкрсао је њен Божанствени Син и слава васкрсења почиње да се шири по целом свету. Али у Јеванђељу не налазимо ниједну реч о томе када је Мајка Божија дознала о васкрсењу. Црквено предање у својим свештеним песмопевањима говори нам о томе да јој се први јавио анђео ради тога да би је обавестио о васкрсењу њеног Сина.

Чак и Свето Писмо покрива смирењем оно што је сабирала у свом срцу Пресвета Богородица!

На крају, апостоли су пошли да проповедају по целом свету. Божија Мајка је била, као што казује црквено предање, душа апостолске заједнице. Управо је она испричала апостолима о томе како је протицало детињство Спаситеља, управо је она испричала апостолима о благовестима. Управо је она испричала апостолима о много чему што нису могли знати, јер су упознали Христа када је већ изишао на проповед.

Али, ево, Дела апостолска нам описују какво је место заузимала Пресвета Богородица у апостолској заједници. Говори нам се да су после вазнесења апостоли заједно с другим ученицима (набрајају се поименце) налазили у Јерусалиму, очекујући силазак Светог Духа. Пребивали су у страху, а пошто су се бојали, и овај силазак су очекивали сви скупа, будући да су били једнодушни.

Набројавши свих дванаест апостола, јеванђелиста Лука додаје да су са њима „такође биле и неке жене”. Између осталих и „Мајка Исуса, Марија” (уп. Дап. 1, 14). Ово постављање Пресвете Богородице од стране јеванђелисте Луке на последње место у првој заједници хришћана стварно показује да је, без обзира на то што је Мајка Божија уживала углед, страхопоштовање и уважавање свих хришћана, она заузимала место обичне жене, која нема никаквог права гласа приликом одлучивања о црквеним питањима.

Обраћали су јој се као Мајци Божијој, али је сама заузимала последње место, ниже од свих апостола, иако можемо рећи да је прва међу апостолима проповедница васкрсења Христовог.

Тек када долази смртни час (а предстојало је Мајци Божијој да се смири и прође, као и сви ми, кроз врата смрти), тада она која се једва спомиње у апостолској проповеди прима необичну славу.

Апостоли долазе к њој захваљујући анђелским силама, ради тога да би поштовали њено Успење, њен одлазак Богу. Предавши свакоме од њих поуке, испричала је о томе како јој се поново јавио арханђел Гаврило и обавес-

тио је о њеном скором сједињењу са Богом.

Црквено Предање приповеда да је смрт Пресвете Богородице била необична: она је уснула тохп и безболно. И нису анђели, као што обично бива код човека, примили њену душу, него се Господ Исус Христос јавио ради тога да прими душу своје Мајке у Небеским Насеобинама.

Ево овде се и открила слава Пресвете Богородице!

Када је њен одар био ношен на место погребња, неки јудејски првосвештеник Ананија, жалећи да оскрнави погребње Пресвете Богородице, пружио је своје руке желећи да преврне ковчег, али му је анђео Господњи одсекао руке. Видећи ово чудо, он је поверовао и присајединио се апостолима.

После погребња Пресвете Богородице апостоли су се налазили заједно. По промислу Божијем, за време погребња са њима није био апостол Тома. И ево, ради тога да би уверили и апостола Тому, да би и њему пружили да се налађује призором лика уснуле Пресвете Богородице, апостоли су га повели до пећине где је она била погребена. Када су отворили пећину, приметили су да пећина не садржи Њено тело.

Из црквене историје знамо колико се моштију светих угодника Божијих налази по целом свету. Овде су и пустињаци, и епископи, и јуродиви, и праведни.

Црква поседује честице одежде Пресвете Богородице, остатке појаса којим се некада препоясавала, али никада нисмо чули да Црква има честице њеног праведног тела.

То је зато што је њено тело било узнесено на Небо и примљено од Христа Спаситеља. Ово узношење је открило славу њену: отишла је Богу пре Страшног суда и зато се заузима за нас, као Свесилна Мати рода хришћанског.

У црквеном предању се приповеда: када су апостоли седели и обедовали, обично су остављали један део хлеба у спомен на то да са њима невидљиво обедује Учитељ, Господ Исус Христос. Док су узносили овај део хлеба у спомен свог Учитеља, тада им се изненада на Небу јавила Пресвета Богородица, која се раније узнела у свом успењу, и изговорила речи које је некада изрекао њен Син, Господ Исус Христос: „Радујте се! Ја сам с вама до окончања века”. Апостоли су одговорили клицањем: „Пресвета Богородице, помози нам!” Овим се истим клицањем, почињући од првог века, и ми обраћамо њој.

Од оног часа, драга браћо и сестре, када се слава Пресвете Богородице раширила на Небу, када је она била прослављена на Небу, тада је Господ благоволео да њену славу рашири и на земљи.

Овде је јеванђељски закон почео да дејствује супротно световном закону: што се даље налазимо од времена Успења Пресвете Богородице, тим је више свет прославља и осећа страхопоштовање пред њом. Тим више свет осећа њено заступништво и њену живу повезаност са целом Црквом.

Зато нам у свом успењу, као и у целом свом животу, Пресвета Богородица даје велики хришћански наук о томе да сви ми скривамо своју славу док живимо на земљи.

Господ ће, ако је то неопходно, открити славу праведника на земљи онда када овај пређе у Небеске Обитељи. Тако нас Пресвета Богородица поучава својим успењем.

Обратио јој се чиста срца истим клицањем, каквим су јој се некада обратили апостоли: Пресвета Богородице, помози нам! Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

УСПЕЊСКА ХИМНОГРАФИЈА

О, дивног ли чуда, извор Живота се у гроб полаже и лествица ка небу у гроб силази. Весели се Гетсиманију, свети доме Богородице, кличимо верни, имајући Гаврила као вођу: радуј се Благодатна, Господ је са тобом, који због тебе даје свету велику милост.

Узвишена је твоја тајна Богородице, јер си Владичице ти постала престо Вишњег, и са земље на небо си се данас преставила. Твоја слава је божански дивна, и блиста божанским чудима. Девојке узвисите ка небу молитве са Царевом Матером: радуј се Благодатна, Господ је са тобом, који због тебе даје свету велику милост.

Твоје уснуће славе власти и престоли, начала и господства, силе и херувими и страшни серафими; радују се сви на земљи због твоје божанске славе и лепоте; клањају се владари са арханђелима и ангели, и кличу: радуј се Благодатна, Господ је са тобом, који због тебе даје свету велику милост.

Велико вечерње, стихире на Господи возвах, глас 1.

Приличило је очевидцима и слугама да виде и уснуће Матере у телу, завршну тајну на њој испуњену, јер не само да су видели Спаситељево вазнесење са земље, него и о престављењу његове Родитељке да сведоче. Зато су Божијом силом са свих страна окупљени дошли у Сион, да испрате на небо њу која је пошла и која је узвишенија од херувима. Њој се и ми са њима клањамо, јер се она моли за душе наше.

Велико вечерње, самогласне стихире на литији, глас 1.

Ходи зборе љубитеља овог празника, дођите да хор саставимо, ходите да песмама овенчамо цркву због упокојења Божијег ковчега. Нека данас небо шири своја недра да прими Родитељку нигде Несместивог, а земља да прими извор живота, јер нам даје благослов и украшава се лепотом. Ангели састављају хор са апостолима, и задивљени гледају како се Родитељка Зачетника живота из живота у живот преставља. Сви се њој поклонимо молећи се: не заборави твоје сроднике Владичице, који са вером славе твоје пресвето уснуће.

Велико вечерње, самогласне стихире на литији, дело Теофаново, глас 2.

Када се догодило престављење твога пречистог тела, тада су те апостоли околу одра са трепетом гледали; и док су у тело гледали беху у ужасу, а Петар са сузама узвикну: о, Дјево, гледам тебе као живот свих почившу, и чудим се, јер се у тебе уселила благодат Живота будућег; ипак о, Пречиста, моли се усрдно Сину и Богу твојем, да спасе стадо твоје неповређено.

Јутрење, стихира после 50. псалма, дело Византијево, глас 6.

Евгениј Абдулајев

КОЈЕ ГОДИНЕ СЕ ДОГОДИЛО УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ?

Није засигурно познато које године је починула Пресвета Богородица. То можемо само да претпостављамо.

Око 60. године Јерусалим је посетио Свети јеванђелиста Лука, лекар и помоћник Светог апостола Павла. По предању, он се сусрео са Пресветом Богородицом и на молбу хришћана из удаљених нових заједница насликао је три Њене иконе.

Из Јерусалима се, заједно с ухапшеним апостолом Павлом, Лука упутио у Рим. У Риму је Свети апостол Лука окончао рад на трећем Јеванђељу, које је укључивало за нас важне детаље о Благовестима, Рођењу и детињству Господа Исуса Христа. Ове приче налазе се само у Јеванђељу по Луки, што непосредно доказује чињеницу личног сусрета светог биографа-иконописца са Девом Маријом. Знамо да је ове појединости Лука могао чути само од Пресвете Богородице.

Одмах након свог Јеванђеља, апостол Лука пише књигу Дела апостолских. Последњи догађај описан у овој књизи јесте боравак Светог апостола Павла у Риму око 62. године. Али се у овој књизи ништа не говори о Успењу Мајке Божије! Ово ћутање може значити само једно: Пресвета Богородица је још увек живела у Јерусалиму, међу непријатељским окружењем Јудејаца.

Већ 64. године у Риму почињу Неронова гоњења, за време којих су мученички пострадали Свети апостоли Петар и Павле. Из усменог предања Цркве знамо да су обојица првоврховних апостола присуствовали (живи, разуме се) на сахрани Пресвете Богородице. Значи, 63. година се са великом вероватноћом може сматрати годином Успења Мајке Божије. Она је тада требало да има осандесет две године. Уочи страшних Неронових прогона Господ је узнео своју Пречисту Мајку на Небеса, своје Престолу, где је сада била потребнија хришћанима.

„Где је труп, онде ће се и орлови окупити” (Јеванђеље по Матеју, глава 24, стих 28). У Јерусалиму се на Успење

на чудесан начин окупило дванаест апостола. Није било Светог апостола Јакова Заведејева; он се пре тог времена удостојио мученичког венца. Разуме се, није било Јуде Искаротског. Зато су били Свети апостол Матеј, изабран уместо отпалог Јуде, и Свети апостол Павле. Према *Историји* неког Јевтимија, на коју се позива преподобни Јован Дамаскин, који је живео на размеђи VII и VIII века, један од дванаесторице (можда Свети апостол Тома, али ми тачно не знамо) касни на сахрану Деве Марије и стиже тек трећег дана...

Као што се некада код одра умирућег праоца Јакова окупило дванаест његових синова, тако су се сада код одра Пресвете Богородице на Сиону сабрали Христови ученици. Опраштајући се, Мајка Цара-Месије из дома Давидова благословила их је за мученичку кончину. Она ће очекивати апостоле тамо, код Престола свог Сина. Током неколико лета после Њеног Успења пострадаће Свети апостоли Петар и Павле и заједно с њима стотине хришћана Рима. Потом ће погинути и сви остали апостоли, осим Светог Јована Богослова.

Интересантно је да када Свети Епифаније Кипарски, који је живео у IV веку, покушава да се снађе у до тог времена сачуваним варијантама предања Цркве, открива да део хришћана његовог времена сматра да је и сама Богородица пострадала као мученица. Очигледно је у средини неких хришћана (можда најпре оних у Риму?) временска близина ова два догађаја – Успења и почетка гоњења – довела до такве пометње.

Последња књига Библије, „Откровење Светог Јована Богослова”, написана је већ у јеку антихришћанских прогона. У њој се појављује лик „Жене, обучене у сунце” (Откровење, глава 12, стих 1) – слика Цркве у периоду прогона и у исто време лик Пречисте Деве Марије, која је узета на Небо.

Превео са руског Горан Дабетић

Александар Мојсејенков

ИКОНОГРАФИЈА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Говорећи о икони Успења, важно је знати да је она веома позна, а њена канонска композиција потиче приближно из IX века, из епохе у којој је Црква победила основне јереси и коначно забележила најважније богословске поставке. Управо у времену после иконоборства коначно се формирао и сам празник Успења, као и његово изображавање у хришћанском живопису.

Ранија изображења била су, као по правилу, лаконична и са мало фигура. У центру композиције смешта се одар покривен гримизном тканином, на којем се упокојило пречисто тело Богородице. Испред одра стоје апостоли, њихове позе и гестови одишу тугом и преносе заједничку жалост отеловљеног момента. Иза одра се налази фигура Христа који се нагао над телом своје Мајке и држи у рукама њену свету душу, која се увек

мењало. Можда су на Западу световни уметници покушали да предложе сопствене варијанте виђења Успења, али оне нису заживеле у канонској иконографији, и до овог часа, како православне, тако и многе католичке храмове украшавају иконе које потичу од древних прототипова из IX века. Размотримо детаљније канонско приказивање.

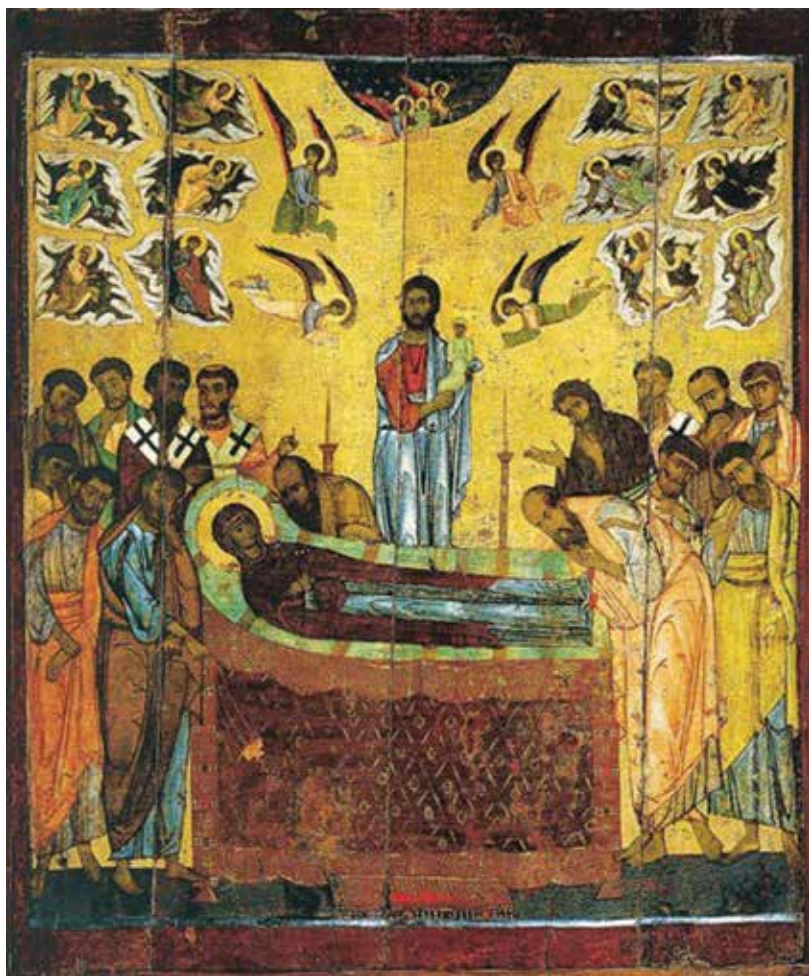
Моменат преласка Пресвете Богородице у вечност није описан у Јеванђељу. Детаљи овог догађаја познати су нам из предања и различитих апокрифних извора. Ево како се оно догодило:

Богородица је била унапред обавештена од арханђела Гаврила да ће је кроз три дана Син узети к себи. Пресвета Дева је очекивала ову вест. Била је спремна за прелазак у вечност, и та три дана користи да се опрости са људима драгим њеном срцу. Одмах је постало јасно да неке од њих не може видети, на пример, апостоле који су се разишли по Римској империји на проповед. Три дана је било мало да их окупи, и Богородица је замолила Сина за помоћ. На мајчинске молитве Син је одговорио чудом – у све крајеве, где су се налазили апостоли, били су послати анђели, који су их на облацима пренели у Јерусалим у дом Пречисте.

Наступио је дан кончине. Дева Марија је мирно лежала на одру, сијајући тихом радошћу. Око ње су се окупили најближи људи. Изненада је у горници заблистала неисказива светлост Божанствене славе. Они, којима је било откривено ово виђење, видели су да је кров горнице откривен, и да се Христос у окружен небеским силама приближава својој Мајци. Њена душа одвојила се од тела и беше примљена на руке Спаситеља, који ју је узео са собом. А на одру је остало тело, и чинило се као да Богородица није умрла, већ лежи у мирном подневном дремежу. На њеном лицу остао је осмех. Коначно је после дугих лета очекивања отишла свом Сину.

Тело Деве Марије су у свечаној процесiji пренели кроз Јерусалим. О овоме су дознали јудејски првосвештеници, који су одлучили да растерају поворку. Али десило се чудо: хришћане који су последњи пут испрћали Пресвету Богородицу, окуружио је облак, и војници, послати од првосвештеника, нису могли да им причине никакву штету. Тада је јудејски свештеник Ананија покушао да преврне одар, али су његове руке биле одсечене невидљивом силом. Покајавши се за своју дрскост примио је чудесно исцељење и постао хришћанин. Богородицу су сахранили у гробницу, где су већ почивали њени родитељи Јоаким и Ана, а такође и њен обручник Јосиф. После погребња, апостоли су затворили улаз у пећину каменом и удаљили се.

У процесiji није учествовао апостол Тома, Господ је допустио да закасни. Стигао је у Јерусалим трећи дан после погребња. Растуживши се што више никада неће видети Деву Марију, молио је апостоле да му омогуће да се опрости са телом. Они су се сагласили, али када су отворили ковчег, видели су да у пећини није било

приказује у виду новорођеног младенца, повијеног у пелене. Изнад Спаситеља и Богородице лете анђели, небески сведоци овог славног и тужног момента.

Ето тако се једноставно изображавало Успење у далека времена. Као пример првих икона могу послужити плошна рељефна изображења на тананим скулптурама од камена или слоноваче, а такође и књижевне минијатуре – саме димензије ових рукотворина нису дозвољавале да се на њима налази много елемената. Храмовна осликавања и преносиве иконе скоро одмах постају својеврсни простор на којем су древни мајстори могли значајно да обогаћују раније формирану композицију.

Приближно у XIII веку обликовано је коначно сижејно решење иконе. Од тог доба оно се практично није

тела. У гробној ниши су лежали само погребни повоји из којих је избијао небески миомирис. Апостоли су били збуњени. Вратили су се кући збуњени, молећи се Богу да им покаже где да траже нестало тело. Тог дана увече за трпезом апостолима се јавила Пресвета Богородица окружена анђела и поздравила их речима: „Радујте се! Јер сам с вама у све дане”.

На икони су живописци могли приказати све момен-те који се наводе у причи о Успењу. Задатак није био лак, али су иконописци са њим сјајно изашли на крај.

На средини иконе приказан је одар, на којем се налазило упокојено тело Пресвете Деве. Као по правилу, оно је покривено тканином тамноцрвене боје, и то није случајно: тамноцрвена је увек била атрибут императорске власти, и примећивање ове нијансе указује на Богородичино царско достојанство као Владичице и Царице Небеске. Ову улогу играју и пурпурне сандале на ногама Деве – такву су обућу могли носити само императори Византије. У Европи, где су навикли на другачије атрибуте царске власти, Деву Марију су понекад изображавали са круном и са скиптром, међутим, независно од места сликања иконе, на њој се увек подвлачила идеја да Пресвета Богородица поседује част неупоредиво вишу него најмоћнији цареви.

Око одра смештени су апостоли. Ако је пред нама фреска или велика икона, тада је велики број стојећих

фигура, ако је поље невелико, тада је мало и оних који стоје. У сваком случају, на свим изображењима присуствују Петар и Јован. Петар у рукама држи кадионицу и кади тамјаном одар Пресвете Богородице. Јован оплакује Пречисту, нагнувши се над одром. Са апостолима понекад можемо видети оне људе који су овако или онако повезани са Богородицом. На пример, Јована Дамаскина, који је опевао Пресвету Деву у своји делима.

Пред одром најчешће гори свећа, али се сусреће и оваква композиција: на крају постеле висе две одсечене шаке, а поред самог одра лежи човек са обогањеним рукама. Није тешко одгонетнути да је то Ананија, који је покушао да преврне одар, али је био заустављен анђелским мачем. Узгред, најчешће поред Ананије стоји и анђео, који је подигао мач на несрећног богохулника.

Иза одра стоји Спаситељ. Окружен је мандорлом – огромним нимбом који симболише Божанску славу. У Његовим рукама је дете увијено у пелене. Веома дирљив моменат – некада је Марија држала на рукама маленог Исуса, сада Он привија на груди њену пречисту душу. Једном је она постала Мајка свог Творца, а овог часа Он је узноси у небески шатор. Такође поред Христа стоји мноштво анђела, који као да образују процесију која се протеже од земље до неба и са ликовањем дочекују Цара и Царицу васељене.

На неким иконама приказан је још један интересантан детаљ – цело слободно поље у њеном горњем делу покривено је облацима, на којима се могу опазити фигуре људи и анђела. На овако необичан начин иконописци изображавају апостоле који нису могли на време стићи у Јерусалим, и били су на крају крајева на чудесан начин постављени на облацима са анђелима.

Сви догађаји, изображени на икони, одвијају се у соби – о овоме говоре схематичне силуете стубова, прозора, сводова, карниза и других архитектонских елемената. Понекад уместо богате ентеријерске позадине можемо угледати просто два стуба и тканину која виси изнад њих, као јарбол затегнуту изнад окупљених. У сваком случају и тканина и други елементи могу бити симболи како затворене просторије, тако и градских здања Јерусалима, кроз који је пролазила погребна процесија.

У целини икона Успења показује веома важни истину – смрт није ћорсокак или бесмислени крај за човека. Човек не прекида своје бивствовање, већ прелази из света доњег у свет горњи. Најнижи део иконе (испуњен тужном атмосфером) додирује се са горњим делом (испуњеном небеском славом и ликовањем), и показује нам да пут ка Небу води кроз жалости, међутим, на крају овог пута чека нас вечност – она иста, у коју се прва од људи преселила Пречиста Дева Марија.

Владислав Ципин, протојереј

ЦРКВА НА РАЗМЕЂУ VII И VIII ВЕКА

Проблем рецепције правила Трулског Сабора на Западу

По завршетку Трулског Сабора Црква је наишла на опструкцију његових канона од стране Римске катедре, првенствено у диптиху. Епископ Гортински Василије, који је представљао папу на Сабору, ставио је потпис испод текста трулских канона, при чему је имао у *Liber pontificalis* (Папској књизи) примедбу да је био принуђен да то учини, другим речима, да се налазио под притиском – што не одговара стварности. Папа Сергије, примивши саборска акта из Константинопоља, одлучно је одбио да их потпише, изјавивши да то неће учинити чак ни под претњом смрти. Очигледан узрок овакве његове реакције били су канони који одбацују поједине особености римске црквене праксе: 13. (који одбацује обавезност целибата за ђаконе и презвитере), 55. (који осуђује пост у суботу), 73. (који забрањује осликавање крста на земљи) и 82. (који брани приказивање Спаситеља у виду јагњета). Епископ Гортински Василије, који је испуњавао на Сабору улогу папског легата, није показао, с папине тачке гледишта, потребну будност поводом ових канона, вероватно зато што се у њима осуђивани римски обичаји нису практиковали ни у његовој цркви, ни у другим црквама Крита, који је улазио у јурисдикцију Рима, али је у културном смислу припадао грчком говорном свету.

Покушај императора Јустинијана II да доведе упорног папу у Константинопољ ради објашњења пропасти су губитком императоровог човека – опуномоћеног

да испуни његово наређење. Протоспафарије Захарија беше принуђен да се крије у одајама папе, којег су се спремали да ухапсе, зато што му је римска гомила и војници окупљени у Равени, који су одбијали да му се повинују штитећи папу, претили убиством. То се догодило 695. године, у оном истом моменту када је Јустинијан био свргнут са престола и подвргнут сакаћењу, од којег је потекао његов надимак Ринотмет (Безноси), и прогонства у Херсон.

Године 701. папа Сергије је скончао, и његово место заузима Јован VI, којег је смрт затекла у години повратка Јустинијана II на престо. Године 705. на Римску катедру био је изабран и интронизован Јован VII, по пореклу Грк и син императорског чиновника средњег сталежа. Он није поседовао чврстину и упорност папе Сергија. Када су из Константинопоља у Рим пристигли Јустинијанови посланици, двојица митрополита, који су га деликатно молили да још једном прочита и оцени каноне Трулског Сабора, и да преиспита оне који му се чине сумњивим, и утврди остале, он не само да је изашао у сусрет у вези њиховог усаглашавања и потврдио их, него је чак одбио предложено ревизију ових канона. Посланици из Константинопоља видели су у овоме успех своје мисије и вратили се у престоницу империје. Али формални потпис испод канона папа ипак није ставио, уз то је убрзо након преговора са посланством из престонице империје, 707. године, скончао. Дело прихватања трулских канона на Западу остало је у лебди ваздуху, што је наставило да узнемирава императора.

Године 708. током двадесет дана папски престо заузимао је Сиријац Сисиније. Његов наследник Константин пореклом такође беше Сиријац – број сиријских емиграната у Риму и другим градовима Запада приметно је порастао после освајања Сирије од стране муслимана. Понтификат Константина наставио се до његове смрти, која је уследила 8. априла 715. године. У његово време, 709. Године, житељи Равене су по наређењу Јустинијана II подвергнути масовним репресијама, а архиепископ Равене Феликс, који је претендовао на аутокефални статус своје Цркве, био је ослепљен и послат у изгнанство у Малу Азију. Ове мере, које су изазвале буру негодовања у Италији, биле су прихваћене за љубав Римске курије, пошто су спречиле покушај Равенске цркве да изађе из јурисдикције папског престола. Зато, када – у нади да ће коначно уредити потешкоће, повезане са прихватањем трулских правила у Риму – император позива папу Константина да посети престоницу, овај прихвата позив. Сешће на брод у Порту 5. октобра 710. и у пратњи епископа Порта – Георгија, Силва Никите и неколико

декретима Рима²², што је задовољило Јустинијана. Константин се вратио у Рим 24. октобра 711. године. Убрзо после тога отуд је стигла вест о свргавању и убиству Јустинијана, у којем је папа видео заштитника Православља, који је уз то признавао прерогативе Римске катедре. Његова смрт ожалостила је папу, тим више што се у Константинопољу после њега зацарио јеретик, монотелит Филип Вардан, о чему су убрзо дознали у Риму.

Рецидиви монотелитства на Истоку

Монотелитство није израсло на тлу искрених христолошких заблуда, сличних несторијанству и монофизитству, него је измишљено из политичких разлога у врховима црквене и државне власти, као пројекат обједињавања монофизита, који су одлучно преовладали у Египту и који су имали утицај у Сирији. Монотелитство није имало ослонац у народној маси – ни у свету где се говори грчки, ни на Западу где се говори латински, ни међу приврженицима умереног монофизитства Јерменије и Египта.

Изузетак је чинио део хришћана Сирије, чији је духовни центар био манастир Марона, који се налазио у Апамеји. Сиријско име „Марон” представља се као „умањено од *мар* – Господ, господин, као грчко Кирилос – од *кириос*”²³. Ово име било је раширено у Сирији и носили су га многи монаси. Један од њих био је оснивач манастира, преподобни Марон пустињак, подвижник на размеђи IV и V века, којем се у своје време посланицом обраћао Свети Јован Златоуст. Он се поштује као свети у Православној и Римокатоличкој цркви. Управо њега сматра својим оснивачем Маронитска црква, која се налазила у унији са Римом од периода крсташких похода, сада дијалитска, а пре уније, закључене први пут 1182. године, а потом, после њеног раскида, обновљене 1215. године – монотелитска. У монотелитском периоду своје историје маронити су наводно прихватили од Преподобног Марона Пустињака приврженост учењу о једној вољи у Христу, али у изворима који се односе на епоху до VI Васељенског Сабора, нема основа за сличне тврдње, и савремени маронити из јасних разлога оспоравају сличну атестацију. Корени маронитског монотелитства су други, и они се, наравно, не протежу на епохе пре VII столећа.

У списковима предстојатеља Антиохијске Цркве Јован Марон није убележен.

Према речима једног од бољих познавалаца црквене историје сиријског Истока, В. В. Болотова, „у црквеној историји сиријског патријарха Бар-Евраји постоји саопштење да су за време императора Ираклија непријатељевали против монофизита монаси Марона и становништво Емесе... По Бар-Евраји, ови монаси су били на страни Ираклија. Користећи се благодарењима грчког императора, ови монаси су могли да прихвате ектесис Ираклија, и међу њима су могли да се појаве епи-

римских презвитера-кардинала упутити се у Константинопољ, где је стигао у пролеће 711. године.

Јустинијан се тада налазио у Никомидији. По његовом указу, папу су дочекали у престоници као лице једнако императору. Пред градским вратима у сусрет су му изашли Јустинијанов син, август Тиверије, још дечак, на челу сената, и патријарх Кир, наследник свргнутог и ослепљеног светитеља Калиника, у пратњи стотина престоничких свештеника. „У сам град Константин је ступио, имајући на глави митру и седећи напред на коњу, а за смештај беше одређена палата Пластидија. То је био последњи папа који је видео Константинопољ”²¹. Ф. Грегоровиус писао је ово у XIX веку – у XX столећу папе су више пута посетиле град, који је преименован у Стамбол. Сусрет папе са императором одржан је у Никомидији. Јустинијан II је целивао папина стопала, а затим се причестио Светим Тајнама из његових руку. Ток преговора Јустинијана с Константином остаће напознат, али о њиховим резултатима Јован VIII, који је заузео Римски престо након више од годину и по дана, писао је да је папа Константин „прихватио сва правила која не противрече православној вери, добрим наравима и

гони монотелита, као што је Константин презвитер апамејски⁷⁴. Овај Константин био је родом из Апамеје, где је присуство монотелитског елемента било значајно, да не кажемо преовлађујуће. Он је до краја истрајао на VI Васељенском Сабору на учењу о једној вољи у Христу после Голготе и зато био свргнут од Сабора као јеретик. „У епохи VI Васељенског Сабора”, наставља Болотов, „свим простим људима чинило се Ираклијево гледиште као древно учење, и на тај начин маронити су могли да образују центар против монофизита и (скупа) не прихвате учења VI Васељенског Сабора”⁷⁵.

Именовање монотелита Сирије маронитима већ се односи на период који је уследио после VI Сабора, и повезано је са патријархом Јованом Мароном, око којег настаје легендарна измаглица, која даје повод неким историчарима да сасвим одричу његово постојање: ствар је у томе што је, сагласно маронитском предању, то био монах из манастира Светог Марона, којег су, оценивши његов узвишени подвижнички живот и богословска знања, уздигли на Бостријску катедру, а после смрти патријарха Теофана, дакле 685. године, преместили у Антиохију, на катедру Патријарха свег Истока. Али у веродостојним списковима предстојатеља Антиохијске Цркве не налази се Јован Марон. После освајања Сирије од стране Арапа, Антиохијски патријарси бирани су током неколико деценија у Константинопољу и нису имали могућност да се нађу у границама свог патријархата. У самој Сирији деловала је забрана на заузимање Антиохијског патријаршијског престола, који је био укинут од стране калифа Хишама, који је владао од 720. године. Он је одлучио да постави патријарха Антиохијског, указавши на прихватљиву кандидатуру – благочестивог сиријског монаха Стефана, који је затим и био изабран, али, по хипотези В. В. Болотова, сиријски монотелити одбили су да га признају за патријарха, зато што су већ имали свог патријарха, нелегално постављеног давно пре Стефана. „Потпуно је природно, ако се у било ком манастиру код братије појави мисао да тајно доведу патријарха, да избор падне на неког од братије, на пример, Марона. Наравно, све се то чинило у највећој тајности, зато што је претила опасност да се за то плати главом; ипак је сличан патријарх могао постојати”⁷⁶. Вероватно је Јован Марон био тај. Време његове кончине је непознато. О његовим наследницима нема сведочанстава, али, почевши од VIII века, постојали су одређени маронитски епископи. После постављења патријарха Антиохијских диофизита Стефана, маронити, осамостаљујући се од православних Сиријаца услед свог монотелитства, удаљили се на север, у горе Ливанске, заузевши тамо места, одакле су недуго пре тога, према договору с калифатом, марданити били пресељени на границе Ромејске империје, међу којима су такође могли бити приврженици монотелитства – маронити.

Патристичко наслеђе на размеђи VII и VIII столећа

На размеђи VII и VIII столећа ревносни апологета православне христологије, који је полемисао против

монотелитства, монофизитства и афтодокетизма на сиријском Истоку, био је Преподобни Анастасије, игуман манастира великомученице Катарине на Синају. Проживео је дуг живот и скончао 701. године, али су непознати време и место његовог рођења. О његовом пореклу изнете су разне претпоставке. Поистовећивали су га с патријархом Антиохијским, Свештеномучеником Анастасијем, али то је очигледна грешка, зато што је овај био стављен на муке столеће раније и није могао полемисати против монотелитског учења, уз то кончина преподобног Анастасија, као што је познато из константинопољског Синаксара, беше мирна. Сагласно једној од хипотеза, он је био „могуће, иста личност као и византијски војни заповедник Воган (Махан) Јерменин, који је, сагласно Александријском патријарху Евтихију, по-

сле пораза од Арапа на реци Јармуки (636) постао монах на Синају и написао тумачење на 6. псалм”⁷⁷. Супростављајући се ширењу монотелитске јереси, Преподобни Анастасије је боравио у Палестини, Сирији, Арабији и Египту. Александрију је посетио неколико пута.

Преподобни Анастасије Синаит био је темељно образован у патристичкој и класичној, пре свега философској литератури, ерудита, искусан полемичар, који је значајно владао аристотеловском дијалектиком. Он је био један од најплоднијих духовних писаца патристичке епохе – његово наслеђе је опсежно. Иако нису сва дела која су приписиван Анастасију Синаиту, њему стварно припадала, али и она дела, која су, према признању савремених патролога била стварно написана с његове стране, сачињавају опсежан корпус. На њега се односе, између осталог, „Шест глава против монотелита” и „Шеснаест глава против монотелита”, „Три

слова о уређењу човека по лику и подобију Божијем”, „Тумачење на Шестоднев“, од чијих се дванаест књига сачувала само последња, беседе на псалме, проповеди на празнике и много других дела. Нека од њих нису сачувана или нису пронађена у грчком изворнику, него су позната по њиховим сиријским, коптским, арапским и грузијским преводима. Најопширније од његових дела јесу „Питања и одговори на разне теме“; у овај зборник касније се додатно укључују библијски и светоотачки текстови, тако да откривање његовог оригиналног састава представља потешкоћу. Зборник је превођен на разне језике, црквенословенски превод сачињава основу чувеног „Изборника Свјатослава“. Главно дело Преподобног Анастасија Синаита је „Одигос“ („Путеводитељ“). Написано је између 686. и 689. године. Његов садржај чини полемика против аргументације разних праваца монофизитске христологије.

Означавајући карактер и стил богословске полемике Преподобног Анастасија Синаита, протојереј Георгије Флоровски пише: „Све његове књиге написане су ради спорова (то је несумњиво преувеличавање – В. Ц.)... Истина, Анастасије изобличава дух ситничавог запиткивања; међутим и сам испитује и решава ситне потешкоће и збуњујућа питања“; у њима „дух система ишчежава, везе слабе и пажња се губи у лавиринту апорије... Анастасије увек мисли у Аристотеловим категоријама, иако сматра *Аристотелову пустословину* извором свих јереси”⁸.

У својој полемици против монотелита Преподобни Анастасије оповргава њихово недобронамерно оптуживање опонената, следбеника учења о две воље у Христу, у томе што они, хулећи, једну вољу у Христу сматрају добром, а другу ђаволском. Анастасијева полемичка аргументација заснована је на православној антропологији, на томе да човечанску вољу, по њеној исконској природи, не можемо сматрати злом и греховном. Зато и човечанска воља Христа, Новог Адама, подобно вољи првоствореног Адама до грехопада, није била греховна, него се грех Адама састоји у злоупотреби богомдане слободе воље, која је тек после грехопада почела да тежи ка греху, и ову њену тежњу према греху наследило је Адамово потомство, али Господ, безмужно рођен, има човечију вољу, слободну од греховног повређивања. Схватање да је човечија воља већ по самој њеној богомствореној природи греховног усмерења, Анастасије квалификује као манихејску јерес. Расуђујући о реалном присуству човечанске воље код Христа, он наводи и овакав закључак: ако би „свечиста душа Господа била лишена воље, тада је јасно да се Он принудно потчињава Речи Божијој налик на бесловесног”⁹. Преподобни Анастасије тачно примећује аполинаријевски квасац у монотелитству, који је на очигледан начин присутан и у монофизитском учењу, чији је логички продужетак постало и монотелитство, иако је историјски израсло на халкидонском тлу. У овој генетичкој непотуности монотелитства, у томе што оно није било производ заблуделог богословског расуђивања, него вештачка конструкција, састоји се разлог његове неспособности за живот, која га је предодредила на гашење и заборав.

По страни од спора о једној или две воље у Христу стајао је најкрупнији – после Преподобног Максима Исповедника – духовни писац VII столећа, Преподобни Исак Сирин, али местом његовог рођења (Катар), његових подвига и кончине (Хузистан) припадало је свету

чак не Блиског, већ Средњег Истока. Исак није био поданик римских императора, за разлику од Копта, Сиријаца и дела Јермена, него иранских Сасанида, а после краха њихове државе – поданик исламских калифа. Писао је на сиријском, а не на грчком језику, иако су његова дела превођена на грчки и читали су их Ромеји, нарочито књижевни образовани; у њему су видели учитеља аскезе, који је искуствено познавао законе духовне борбе и усхођења душе на висину обожења.

Богослужбена чињеница његовог поштовања у лику светих Православне Цркве представља сложени еклисиолошки проблем, пошто је преподобни Исак, као и значајна већина хришћана Ирана, припадао католикосату Истока. Ова црква, коју није сасвим коректно називати несторијанском, изашла је из јурисдикције православне Антиохијске катедре после Ефеског Сабора, чији је догматски орос одбацила, и од тог доба није имала канонско општење са Васељенском Православном Црквом. Притом сопствена христолошка убеђења Преподобног Исака Сирина, као и многих других хришћана Ирана, била су истоветна или блиска богословљу Халкидонског и VI Васељенског Сабора, иако је понекад употребљавао изразе који могу бити протумачени као несторијански. За њега су ауторитативни учитељи били, не сам Несторије, већ осуђени на V Васељенском Сабору Теодор Мопсуестијски, Диодор Тарски и пре свих – Свети Јован Златоусти. По примедби митрополита Илариона (Алфеева), „ако су Теодора Мопсуестијског и његове ученике прекоревали у таквом раздвајању божанства и човечанства, при чему лик Христа као да се раздвајао, онда код Исака Сирина, који представља исти христолошки правац, ми опажамо неки отклон од крајности дифизитства. Исак Сирин не говори о јединству или, тим више, *мешању* две природе у Христу, међутим код њега нема ни оне оштре границе између божанства и човечанства, чије је осећање карактерисало Теодорову школу”¹⁰. Присуство у православним светима имена преподобног Исака Сирина ствара проблем, који није повезан с његовом христологијом – она се не односи на догматску област, него је повезан са канонским проблемима, повезаним са његовом јурисдикцијском припадношћу. Не узимајући у разматрање означени еклисиолошки проблем, покушаћемо да га мимоиђемо позивањем на Спаситељеве речи: „Дух дише где хоће“ (Јн 3, 8).

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Фердинанд Грегоровиус. *История города Рима в средние века (от V до XVI столетия)*. М., 2008, с. 248.

² Карташев А. В. *Вселенские Соборы*. М., 1994, с. 449.

³ Болотов В. В. *Лекции по истории Древней Церкви*. Т. 4. М., 1994, с. 502–503.

⁴ Болотов В. В., цит. изд., с. 503.

⁵ Болотов В. В., цит. изд., с. 503–504.

⁶ Болотов В. В., цит. изд., с. 505.

⁷ М. В. Бабинов, О. В. Лосева. *Анастасий Синаит*. – Православная энциклопедия, М., 2001, Т. 2, с. 250.

⁸ Прот. Георгий Флоровский. *Византийские отцы V–VIII веков*. М., 1992, с. 131–132.

⁹ Цит. према: М. В. Бибинов, О. В. Лосева. *Анастасий Синаит*, цит. изд., с. 251.

¹⁰ Митрополит Иларион (Алфеев). *Исаак Сирин*. – Православная энциклопедия, М., 2011, т. 26, с. 704.

Лариса Маршева, Фјодор Митрофанов, Владимир Жихарев

ВАСКРШЊИ ТРОПАР И КОНДАК СЕДМОГ И ОСМОГ ГЛАСА: БОГОСЛОВСКО-ФИЛОЛОШКИ КОМЕНТАРИ

Коментари васкршњег тропара и кондака седмог гласа

Практично сваке суботе за време свеноћног бдења можемо чути основне песме, посвећене најважнијој теми следећег дана – Васкрсењу Господњем. Такве песме су тропар и кондак. Они, као по правилу, садрже у себи основне замисли и идеје празничног догађаја. Другим речима, изражавају суштину празника.

Пошто недељно свеноћно бдење има у својој основи Октоих (од грч. *ὀκτώ* – осам и *ἦχος* – глас, осмогласник¹), тропари и кондаци испуњавају овај циклус понављајући се сваких осам седмица.

Ниже је представљен коментар васкршњег тропара и кондака седмог гласа – најређи и најсложенији за извођење у пракси². Као што је познато, песме само једног од дванаест празника – Преображења Господњег – изводе се овим гласом.

За почетак треба навести текстове на црквенословенском језику.

Тропар:

„Разрушил еси Крестом Твоим смртъ, отверзл еси разбойнику рай, мироносицам плач преложил еси, и апостолом проповедати повелел еси, яко воскресл еси, Христе Боже, даруяй миру велию милость”³.

Кондак:

„Не ктому держава смертная возможе держати человеки: Христос бо сниде, сокрушая и разоряя силы ея; связуемъ бывает ад, пророцы согласно радуются, предста, глаголюще, Спас сущим в вере: изыдите, вернии, в воскресение”⁴.

На следећи начин изгледаће песмопевања после превода на српски језик.

Тропар:

„Разрушио си смрт Крестом својим, отворио си разбойнику рај, мироносицама плач си променио, и наредио си својим апостолима да објављују да си васкрсао, Христе Боже, и пружаш свету велику милост”⁵.

Кондак:

„Неће више моћи смрт имати снаге да држи људе, јер Христос сиђе и сатире и руши њене силе. Везива се ад, а пророци се сложено радују. Стаде Спас, говоре, пред оне који су у вери: изиђите, верни, у васкрсење”⁶.

Христос као победитељ ада и смрти

Већ на самом почетку речи тропара подсећају нас на велику жртву, коју је извршио Христос за све људе. Христос, добровољно претрпевши страдања на Крсту и спустивши се по закону природе у ад, разруши власт ђавола, која делује над свим умрлима. Он чини оруђе срамне смрти средством нашег избављења из ада.

Даље аутор тропара намерно спомиње разбойника. Наведена чоњеница указује на то да је рај сада отворен чак и за грешнике који се искрено и са сузама кају и признају своју кривицу.

У датом случају црквенословенско „отверзал (еси)” може бити преведено као „отворио (си) или учинио доступним”.

Наредио си да проповедају

Следећи фрагмент редова тропара непосредно се позива на јеванђељски текст. У њему се приповеда како се Христос јавио женама мироносицама, у исто време када су оне ишле да саопште ученицима благу вест о Васкрсењу Спаситеља.

Оне су поверовале анђелу и, не бојећи се, одлучно се упутиле да проповедају Васкрсење Господа. За то их Он награђује, јављајући се и говорећи: „Радујте се” (Мт. 28, 29).

Црквенословенско „преложил (еси)” треба схватити као „обратио или изменио (у радост)”.

Након неког времена Христос се већ јавља свим ученицима, окупљеним заједно, и даје им једну од главних заповести везану за проповед: „Идите, дакле, и научите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да држе све што сам вам заповедио” (Мт. 28, 19–20). Она се до данас изговара од стране свештенослужитеља и свих православних хришћана, који носе реч Божију у свет.

Христос Васкрсе и овим учини за цео свет велику „милост” – ослободи људе од ропства греха, предајући милостиви дар у виду рајског живота.

На тај начин васкршњи тропар седмог гласа открива најважније теме и догађаје везане за Васкрсење Христоса.

Везива се ад

У васкршњем кондаку седмог гласа основна пажња акцентира се на немоћ ада и његов пораз. До Васкрсења Господа због првородног греха су сви, чак и праведници, доспевали у власт ђавола, то јест у ад. Али после Васкрсења ад не може држати праведне, пошто је Христос, силазећи тамо, разрушио и свезао све његове силе.

Реч „ктому” треба схватити као „унапред”, то јест после Васкрсења „држава” – моћ, власт⁷ смрти не може више да задржава људе и влада над њима.

Пророци се сложено радују

Очигледно, пророци после смрти нису имали могућност да избегну општељудски удео и, као и сви, доспевали су у ад. Такође је познато да су многи од њих предсказивали долазак Христа и Његово славно Васкрсење.

И сада, у дан када Он Васкрсе, они доживљавају двоструку радост: због тог што су ослобођени од власти ада и због тога што су се њихова пророштва у потпуности остварила.

Црквенословенско „согласно” значи „скупа, заједно”⁸.

„Предста, глаголюще” може бити преведено на следећи начин: „Они, ставши поред Спаситеља, говоре”.

Дакле, Христос својим Васкрсењем спасава оне који верују у Њега од власти ада и открива пут Васкрсења у вечни живот.

Коментари на васкршњи тропар и кондак осмог гласа

Недељно богослужење заузима особито место у животу Цркве, и има важан значај за нас, православне хришћане. Не можемо се сложити с тим да савремени верујући човек, обременен животним бригама, најчешће учествује у храмовној молитви управо у нерадни дан, у недељу.

Ако човек схвата текстове које чује на недељним службама, то му пружа веома много, управо спознају главне идеје хришћанског вероучења: победе Христа над смрћу.

Зато недељна служба има у богослужбеном кругу потпуно самосвојан положај. Недеља је мала Пасха, коју православни верници имају могућност да празнују једном у седмици.

Црквени Типик се побринуо да не заборавимо светлост Христовог Васкрсења, која се чува у току целе године у текстовима који су постали незаслужено уобичајени.

Недеља је празнични дан који је немогуће литургијски представити без њених главних богослужбених песама, а то су тропари и кондаци. То се објашњава овако: тропар у сажетом виду избражава суштину празнованог догађаја.

Кондак се појављује као сличан тропару и као друго по значају песмопевање, такође исказујући суштину празнованог догађаја, али, као по правилу, то чини из другог угла⁹. Ако тропар даје слику спољашње стране догађаја, онда кондак даје унутрашњу, која има морални значај за људске душе.

Дакле, важно је схватити текстове тропара и кондака недеље. Ниже је представљен приказ тропара и кондака осмог гласа на црквенословенском језику. Треба приметити да се осми глас по традицији извођења у Руској Цркви одликује својом свечаношћу. У овом гласу смештени су тропари празника Свете Тројице, кондак и ипак кој Пасхе, химна „Достојно јест” и друге важније богослужбене песме.

Наведимо текстове тропара и кондака:

Тропар:

„С высоты снизшел еси, Благоутробне, погребение приял еси тридневное, да нас свободиши страстей, Животе и Воскресение наше, Господи, слава Тебе”¹⁰.

Кондак:

„Воскрес из гроба, умерший воздвигл еси, и Адама воскресил еси, и Ева ликует во Твоем воскресении, и

мирстии концы торжествуют еже из мертвых востанием Твоим, Многомилостиве”¹¹.

Српски превод:

Тропар:

„Када Ти васкрсе из гроба, Ти пробуди умрле. Ти васкрсе и Адама, а Ева игра о Твојем васкрсењу. Крајеви света светкују Твој устанак из мртвих, Многомилостиве”¹².

Кондак:

„С висине си сишао Милосрдни, погребене примио си тридневно да наш ослободиш од страсти. Животе и васкрсење наше, Господе, слава Теби”¹³.

Христос – истинити Бог

Тропар почиње од исповедања Исуса Христа као истинитог Бога, зато што су небеса место где почива Бог. Овде је упућивање на речи Спаситеља у разговору са Никодимом:

„Нико се није попео на небо, осим Онај који сиђе с неба, Син Човечији, који је на небу” (Јн. 3, 13).

Даље се подвлачи милосрђе Божије према целом човечанству: Бог је назван „благоутробним”. Црквенословенска реч „благоутробије” значи „срданост, унутрашња благод, милосрђе”¹⁴. Због чега је Бог милосрдан? То откривају следеће речи васкршњег тропара: Бог је милосрдан зато што је примио „тридневно погребене”.

Христос – истинити човек

„Погребене примио си тридневно”, у овом споју речи изражено је сво унижење Христа, о којем је говорио апостол Павле у Посланици Филипланима: „Себе је понизио узевши обличје слуге, постао истоветан људима, и изгледом се нађе као човек; унизио је себе и постао послушан до смрти, и то до смрти на крсту” (Флп. 2, 7–8).

Ко може бити погребен? Само онај ко је умро, а Бог је бесмртан. Како би умро, Бог је примио човечанску плот, живео међу људима и носио тегобе тварног света. У овоме се и састоји велико умањење, исцрпљивање Његовог достојанства.

Састоји се оно и у томе што, по речима Светог Теофана Затворника, у људском лику „беспочетни – почиње; свеприсутни – одређује се местом, вечни – проживљава дане, месеце и године; свесавршени – измењује се током времена; сведржећи и свеоживљавајући – храни се и брине за друге; свезнајући – не зна; свемогући – ограничава се; Онај који је извор живота – умире”¹⁵. И све то проживљава Он, будући да је савршени Бог.

Жртва Христова усмерена је на спасење човека од „страсти”. Страсти су страдања, али су и страсти у аскетском смислу. Јер за човека који иште спасење, страст је болест од које се треба исцелити, јер она мучи душу¹⁶.

Није случајно у овом споју речи употребљен црквенословенски оптаив с речцом „да”, која изражава жудњу за спасењем.

За ово велико милосрђе прослављамо Бога, називајући га „Животом и Васкрсењем”.

Кондак осмог гласа по себи представља одраз у огледалу тропара и успоставља за нас хронолошки континуитет, изливајући светлост на сотириолошки догађај Васкрсења Христовог, када је Христос умро телом, спустио се у ад и извео душе праведника. О овоме је писао апостол Павле у Посланици Ефесцима:

„Зато вели: Узишавши на висину заплени плен и даде дарове људима. А ово *узиђе* шта је, осим да прво и сиђе у најдоња места земље?” (Еф. 4, 8–9).

Могли бисмо помислити да је реч о силажењу к нама на земљу, и то је стварно тако у поређењу са небом. Међутим, свети оци иду даље, говорећи о аду и проповеди спасења међу умрлима.

Господ је васкрсао Адама и Ева је почела „ликова” – „певати у збору, играти коло, плесати”¹⁷. Ова фраза значи да је и Ева такође причасница Васкрсења Христовог.

Овде је присутна светоотачка паралела: по предању, Христос се назива Новим Адамом, Богородица – новом Евом, а Крсно дрво – избављењем од греха, јер је некада дрво познања добра и зла постало узрок грехопата. Ева ликује управо зато што јој је кроз Богородицу дошло избављење.

Нова Ева, чиста отроковица Дева Марија, ради свег палог човечанства постала је Богородица. У том смислу Дева Марија представља циљ старозаветне историје, почињући од Евине деце.

Свети Грогирије Палама примећује да је Бог изабрао Сита. Овим је била изабрана она којој је предстојало да постане Мајка Божија. Тако је имао свој почетак у самој деци Адамовој и испунио се у потоњим поколењима домострој спасења света¹⁸.

Када је дошло време да се испуни ово пророштво, били су изабрани Јоаким и Ана, у дому рода Давидовог. Бог је овог пута обећао и даровао дете, коме је предстојало да постане Мајка Бога.

Фраза о ликовању Еве укратко осветљава сву историју Старог Завета, чији је врхунац било Рођење и Увођење у храм Пресвете Деве Марије.

Управо због испуњења пророштва „светкују сви крајеви света”, пошто је његово испуњење постало спасење од вечне смрти. Кондак се окончава онако како почиње тропар – прослављањем великог милосрђа Божијег.

Богослужбени текстови недеље откривају многе аспекте богословља: христологије, сотириологије, па чак и антропологије. Нажалост, у садашње време ови текстови су за многе постали уобичајени, и православни верници који посећују богослужење, прихватају их као нешто обично. Али не треба заборавити да текстови васкршњег богослужења говоре о најважнијем догађају у људској историји, о Васкрсењу Христовом, дакле, њихово изучавање и разумевање изузетно је важно за православног хришћанина.

Тропаре и кондаке превео са грчког Иринеј (Тирић), Епископ Бачки. Осмогласник на српском, Нови Сад, 1988.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1213.

² Людоговский Ф., Седакова. О. А. Тропарь Преображения Господня: глас тяжелый // URL: <http://www.nsad.ru/articles/tropar-preobrazheniya-gospodnya-glas-tyazhelyj>

³ *Октоих*. М.: Издательство Московской патриархии, 1996. С. 320.

⁴ Исто. С. 338.

⁵ Адаменко В., священник. *Сборник суточных церковных служб, песнопений главнейших праздников и частных молитвословий Православной Церкви на русском языке*. Н. Новгород, 1926. С. 69.

⁶ Исто. С. 71.

⁷ *Словарь русского языка XI–XVII вв.* Вып. 4. М., 1976. С. 261.

⁸ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения: церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 327.

⁹ Скабалланович М. Н. *Толковый типикон*. М., 2008. С. 630, 689.

¹⁰ *Октоих*. М.: Издательство Московской патриархии, 1996. С. 463.

¹¹ Исто. С. 482–483.

¹² Адаменко В., священник. *Сборник суточных церковных служб, песнопений главнейших праздников и частных молитвословий Православной Церкви на русском языке*. Н. Новгород, 1926. С. 73.

¹³ Исто. С. 78.

¹⁴ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения. Церковнославяно-русские паронимы*. М., 2021. С. 63.

¹⁵ Исто.

¹⁶ *Словарь русского языка XI–XVII вв.* М., 2008. С. 141.

¹⁷ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения. Церковнославяно-русские паронимы*. М., 2021. С. 163.

¹⁸ Григорий Палама, святитель. *Беседа на Введение во храм Пречистой Владычицы нашей Богородицы // Величие Пресвятой Девы Богородицы*. М., 2005. С. 254.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

ОСВЕЋЕЊЕ ХРАМА СВИХ СВЕТИХ НА БРДУ СВЕТИЊА

Дана 19. јуна, у недељу Свих Светих, прву после Педесетнице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је осветити храм Свих Светих на брду Светиња, наомак Крагујевца.

Овом приликом Епископу шумадијском су саслуживали бројни свештеници и ђакони из крагујевачког, лепеничког и опленачког намесништва, као и гости из других епархија.

У часну трпезу, Епископ Јован је положио мошти Светог Великомученика косовског кнеза Лазара и том приликом је рекао: „Браћо и сестре, слава Богу што да-

тим моштима, у престо ће бити положена имена свих вас који сте исписали ваше живе и мртве. Тако ће се над овим светим моштима, али и именима ваших ближњих, вршити Света Литургија, и тиме ће, заправо, бити помињани све док буде овога храма. Зато се молимо Богу, Свима Светима и Светом кнезу Лазару да нам помогне да будемо бољи људи и бољи хришћани. Бог вас благословио“.

Након освећења храма Свих Светих, служена је Света архијерејска Литургија, на којој је Епископ Јован произнео речи благодарења Духу Светоме, јер је вернике окупио око имена Божијег: „Заблагодаримо Богу и народу Божијем на великом дару што данас можемо служити Литургију на овоме светом и мученичком месту. Ово место је обливано људском крвљу. Нека је слава Богу што смо успели да подигнемо овај храм.

Морам да вам одам своју тајну. Када сам постављен на трон Епископа шумадијског и када сам први пут дошао и пролазио овде, тада ми је прота Миладин рекао: „Владико, ово место се зове Светиња“. Питао сам га због чега, а он ми је одговорио да је на овоме месту, у 17. веку, много нашег народа пострадао, а највише деце. Нажалост, то страдање није мимоишло овај крај, као ни цео српски народ, ни 1941. године, када су Немци овде много народа нашег убили. Од тада сам чезнуо и желео да на овом месту, које је крвљу обливано, подигнемо храм Божији. Ето, Богу хвала, то смо успели ове године.

Но, све је то Божији промисао. Кажем, свих ових двадесет година мог службовања сам то желео, али се тек сада остварило. Сећам се речи Светог апостола Павла који говори да има време када се гради и време када се разваљује; да има времена када се кука и времена када се пева, а апостол Павле додаје да је најбоље када све бива у своје време. Зато мислим да је данас Господ изволео право време за освећење овога храма.

Као што видите, овај храм је малих димензија, али то за Цркву не значи много. Сваки је храм онолико велики колико у њему долази народа Божијег ради молитве и причешћа. Дакле, народ чини храм великим. Сам је Господ рекао: „Где су двоје или троје сабрани у име моје, ту сам и ја међу њима“. Када год пођемо на Свету Литургију, сетимо се да је ту Бог међу нама. На Литургију долазимо да се Богу молимо, да се причестимо и добијемо опроштај грехова. Христа примамо и носимо га у свом срцу својим кућама. Замислите чега се домови наши лишавашу када нико од чланова породице не оде у храм. Благослов Божији нам је потребан! Много је мука и потешкоћа. Како ћемо се изборити без благослова Божијег?

Ево, ми смо овај храм посветили Свима Светима. Само име овог места је себи дало назив – Светиња. Ова недеља, која је прва недеља после Духова, посвећена је Свима Светима. Тиме, заправо, Црква прослављајући Све Свете на данашњи дан, хоће да каже какве су биле душе њихове. Црква жели да каже каква је тајна тих светих људи, ради чега и за кога су живели. Све нам

нас, благодаћу Духа Светога, освећујемо овај храм. У њега полажемо мошти Светог Великомученика косовског кнеза Лазара. Данас, поред Свих Светих којима је овај храм и посвећен, имаћете и молитвеног заштитника Светог кнеза Лазара. Цео храм је светиња, али је најсветији део овај олтар и жртвеник који смо сада осветили и у који полажемо мошти светих мученика, како је то од памтивека у Цркви установљено. Са овим све-

то Црква данашњег дана казује. На првом месту нам казује да је сваки човек храм Духа Светога.

Ето, нема ни седам дана како смо прослављали Свету Тројицу, а данас прослављамо светитеље Божије. Данас Црква говори да су ови свети живели у заједници са Светом Тројицом и опомиње нас да ван Цркве не постоји заједница којом ћемо се спасавати. Не можемо се спасавати као један, већ у заједници. Као што знамо, у

свету постоји велики број заједница, али је само Христова истинита и спасоносна.

Понављам, радујем се што смо данас осветили овај храм. Овај народ је у свом сећању чувао ову светињу. Када сам пролазио овуда и погледао ископине, питао сам свештеника шта се тамо налази, а он ми је показао кости. Ми смо те кости, колико смо могли и умели, сакупили и у храму смо направили крипту, где смо их похранили да ту чекају васкрсење мртвих.

Још је један разлог зашто људи ово место називају Светињом. Недалеко одавде, постоји извор кога народ зове извором Светог Саве. Да ли је или није, немојмо то испитивати. Важно је то што је народ тај извор сматрао светињом. Ако погледате наше старе цркве и манастире, сви су грађени поред некаквих извора, да би се та вода осветила, а пијењем ње и ми сами.

Нека би дао Бог и Сви Свети које данас прослављамо, да се осветимо. Осветили смо се благодаћу Духа Светога и причешћем. Зато, хвала вам што сте дошли да се молимо. Немојте заборавити ову светињу. Чувајте

је и носите у срцу. Долазите на богослужења на ово место. Није давно била 1941. година, када су ваша родбина и пријатељи убијени само зато што су српски народ и вере православне. Када долазите овде, ви у сећање враћате све свете претке. Они се радују када се налазите у храму и када се молити за њих. Но, знајте да ће се и они молити за вас. Хвала свима који су и у најмањем помогли да ово свето место обележимо храмом. Нека вам Господ стоструко врати. Када чинимо добро, чинимо га на добар начин. Свети Симеон Солунски каже да добро, када се учини на лош начин, престаје да буде добро. Дакле, нама је Бог дао разум да разумемо и разликујемо шта је добро, а шта зло. Вазда треба да се определимо за добро. Зло никоме добра донело није. Зато ће апостол Павле рећи: „Добро чинити да вам не досади“.

Хвала свима и вашем свештенику Милану, који је овде заиста залегао и истрпео све потешкоће које не бих сада набрајао. Бог све то види, па ће и наградити. Нека сте срећни и благословени. Узмите сви парче ове кошуље коју је Епископ носио приликом освећења, држите то као светињу, јер је и та одежа освећена. Нека

сте срећни и Богом благословени и нека вас Господ чува“.

Затим су подељене архијерејске грамате захвалности мештанима који су се нарочито истакли у помоћи приликом подизања храма Свих Светих.

Потом је протојереј Милан Томић, ради заслуга за подизање овога храма, али и већи подстрек за будуће старање о њему, одликован правом ношења напрсног крста, стекавши звање протојереја ставрофора.

Уследила је трпеза љубави, на којој је свештеник Милан Томић изрекао речи захвалности Епископу, свештеницима и окупљеним верницима, као и благодарне молитве Господу за дан у којем је освећен храм. Владици Јовану је на дар уручена икона Пресвете Богородице, која ће заувек посећати на велики дан силаска Духа Светога на храм Свих Светих на брду Светиња.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У РУДОВЦИМА

У четвртак 2. јуна, када Црква прославља Вазнесење Господње – Спасовдан, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у селу Рудовци, у колубарско-посавском намесништву, у храму посвећеном овом Господњем празнику. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Честитавши празник окупљеним верницима, Владика Јован је богонадахнуто беседио: „У самој речи Вазнесење трепери нека чудна радост. Вазнесење представља лакоћу покрета ка навише и наше бесконачно узношење у висину. На то нас успињање у небеске висине позива Црква литургијским речима: 'Горе имајмо срца'. Морам се трудити да наша срца уздигнемо вером и љубављу, којима се читаво човеково биће подиже ка небу, тамо где се Господ вазнео и одакле је сишао на земљу. Господ је приликом свог Вазнесења рекао апостолима, а преко њих и свима нама, да ће бити са њима у све дане до свршетка света. У Цркви, кроз Свето Причешће, ми се сједињујемо са Богом и тако учествујемо у Литургији. Литургија је Тајна Цркве која се служи за све. Христос и Црква су неодвојиви једно од другог. Господ се вазнео на небо, али је и остао са нама у Цркви. Он је палу људску природу Вазнесењем уздигао у божанске висине и показао нам пут којим треба да идемо ако желимо да се спасимо”.

Литургијско сабрање је настављено трпезом љубави коју је за окупљене уприличио парох рудовачки протојереј Родољуб Војиновић.

ХРАМ У ОПАРИЋУ ПРОСЛАВИО СВОЈУ СЛАВУ

У дану када наша Света Црква прославља Светог цара Константина и царицу Јелену, Црква у Опарићу је прославила своју храмовну славу. Славље је започето евхаристијским сабрањем којим је начелствовао архимандрит Петар Драгољовић, уз саслужење свештеника Епархије шумадијске. Окупљеном народу се обратио архимандрит Петар и честитао празник великих царева који су нама хришћанима Христову веру донели као закониту веру. Отац Петар је говорио утицају који је царица Јелена имала на свог сина, будући да је била хришћанка. У том и таквом духу је васпитавала свога сина и зато га је Бог изабрао да да 313. године озакони веру хришћанску. Цар Константин и царица Јелена су наши добри

пастири, али Онај који изнад сваког пастира, који је Пастир добри, јесте сам Господ.

Након заамвоне молитве, обављена је литија око храма, а затим су освећени славски дарови. Ове године домаћин славе је био јереј Бојан Стојадиновић са својом породицом и члановима Ц. О. одбора. За наредну годину колач је преузео Милан Брашић из Опарића. Трудом и љубављу свештеника Бојана и чланова одбора, у црквеној сали је уприличен славски ручак за све присутне.

Александар Цветковић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

У петак, 3. јуна, на дан Светог цара Константина и царица Јелене, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у храму Благовести Пресвете Богородице манастира Дивостина, поводом славе параклиса. Епископу су саслуживали наречени Епископ липљански Доситеј и свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, отац Зоран Крстић је честитао славу и између осталог рекао: „Цар Константин је 313. године написао Едикт који представљања широм отварање врата рађању цивилизације у којој живимо већ 17 векова. После те одлуке, живот широм света, неће бити исти. Зато говоримо да живимо у Константиновској ери. Све у животу радимо ради Христа, за Христа и у Христу. То је истина чије је слободно саопштавање омогућио цар Константин Велики“. Након Свете Литургије, игуманија манастира Дивостина, мати Анастасија је са својим сестринством и верним народом уприличио трпезу љубави на којој је настављено заједничарење. Новоизабраном Епископу липљанском Доситеју, Владика шумадијски Јован даровао је епископско одјејаније, жезал и митру, честитајући му избор у чин Епископа.

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА НА ХРАМУ ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ У СТРИЖИЛУ

На Спасовдан 2. јуна, Епископ шумадијски Јован је благоизволео да освети Крстове који ће бити постављени на обновљену цркву Вазнесења Господњег у селу Стрижилу. Владика Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Обраћајући се верном народу који је присуствовао освећењу крстова, Владика Јован је говорио о значају крста у тајни спа-

сења човека и света, нагласивши да је Христово страдање на крсту од фундаменталног значаја за спасење света, те да зато крстови на храму представљају круну сваког храма.

Након освећења уприличена је трпеза љубави старањем Обрена Митровића и његове породице, чиме је настављено прослављање Спасовдана у Горњим и Доњим Комарицама и Стрижиљу.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У суботу, 4. јуна, када Црква прославља Светог Јована Владимира кнеза српског, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију и осветио капелу за паљење свећа храма Светог деспота Стефана у Смедеревској Паланци. Владике су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Владика се обратио окупљеном народу богонадахнутом беседом: „Ми смо се данас сабрали овде да славимо Бога и да се сјединимо са Богом, али и да прославимо Божијег угодника који је из нашег рода, Светог Јована Владимира, краља српског. Он је био молитвеник, градитељ манастира и цркава, и ми га славимо као мученика и великог страдалника. Он је живео Христовом љубављу и зато је волео оне који га воле и оне који га не воле. Зато што је Бог љубав, браћо и сестре. Ако је Јеванђеље систем вредности по коме живимо, онда ми знамо да се жртвујемо за другог. Јер љубав је и жртва и што се већа жртва даје то је љубав видљивија. Љубав према Богу и према човеку шири срце човеково и тако срце постаје толико велико да може сместити цео свет. Човек је слика Божија, јер ако је Бог љубав, и човек који је икона Божија треба да буде љубав. Нека нам данашње молитве и данашња служба помогну да искрено волимо човека какав јесте. По томе ћемо бити прави хришћани“.

Владика је у наставку Литургије одликовао Горана Милетића и Гошу ФОМ архијерејским граматама, а Милутину Кокотовића орденом крагујевачких мученика због доприноса храму Светог деспота Стефана. Након Литургије уследила је трпеза љубави коју је припремило братство храма Свете Петке.

Борђе Милутиновић, ученик Богословије

ПРАЗНИК СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ХРАМУ УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Силазак Светог Духа на Апостоле, „рођендан“ наше хришћанске Цркве, у молитвеном сабрању и празничној радости је дочекан и у овај педесети дан по Васкрсењу и десети дан по Вознесењу Христовом. Као што се некада благодат Светог Духа излила на ученике Христове и напунила их снагом да утврде Христово Јеванђеље на земљи, ове недеље се излила на верни народ сабран на Светој Литургији

око свог Епископа у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Свету Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење протојереја ставрофора проф. Др Зорана Крстића ректора Богословије Светог Јована Златоуста, свештеника и ђакон Саборног храма. Сабрање је крунисано учешћем у заједничкој Чаши свих сабраних. По завршетку Свете Литургије отпочело је Вечерње богослужење са коленопреклоним молитвама Светог Василија Великог и призивом Светог Духа за исцељење телесних и душевних тегоба, за чије је време верни народ, по древном православном обичају, плео венце од свеже покошене траве која се у цркву уноси на овај велики празник.

СЛАВА СТАРЕ ЦРКВЕ И ЛИТИЈА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

На Духовски понедељак 13. јуна, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу поводом славе Силаска Светог Духа на апостоле и литије града Крагујевца која се одржава на други дан Свете Тројице. Владике су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Светој Литургији су присуствовали градоначелник Крагујевца Никола Дашић, Мирослав Петрашиновић, председник скупштине Крагујевца, начелник Шумадијског управног округа Биљана Илић Стошић, представници Војске Србије, представници МУП-а, Ватрогасне службе, Жандармерије, из Градског савета за здравство др Гордана Дамјановић, председник адвокатске коморе Крагујевца Звонко Марковић, директори основних и средњих школа, представници локалне самоуправе градских Већа, КУД Абрашевић, КУД Смиље, Удружење Срба из Хрватске „Никола Тесла“ и деценији црквени хор „Свети Сава“.

Организацију литије су материјално помогли: „Дон Дон“ доо пекаре „Житопродукт“, Пекара „Кеки“, Пекара „Катарина“, „AAA-freight“ доо, „Roda Mercator“ и многи други. Посебно место у прослави имали су ученици Веронауке основних и средњих школа у Крагујевцу, и из других околних места, пре свега Баточине.

На Литургији се вернима беседом обратио Владика Јован рекавши: „Данас славимо празник силаска Светог Духа на апостоле, а истовремено славимо и празник рођења Цркве. На данашњи дан испунило се обећање које Господ дао својим ученицима када им је казао `идем да вам припремим место и да вам пошаљем другог Утешитеља, који ће вас упутити на сваку истину`. У педесети дан након Васкрсења, Господ је послао Светог Духа на апостоле. Историја Цркве јесте историја благодатног дејства Духа Светог, који силази на људе, у циљу препорода и спасења. Отуда једино живећи у Цркви човек може учествовати у Христовом подвигу спасења, савладавајући све грешно и смртно. Апостол Павле

вели да Бог обилно izли Духа Светога на нас, односно на Цркву, као заједницу Бога и људи кроз Христа, да благодаћу Његовом постанемо наследници вечног живота“.

Након причешћа верних, преломљен је славски колач чији је домаћин ове године била Сања Димић са породицом. Потом је кренула Литијска поворка из порте Старе Цркве, преко лепеничког моста, Лепеничким булеваром кроз пешачку зону где је заустављена код Крста. На овом месту је Владика Јован принео молитве благодарности и молитве за добробит свих становника Крагујевца. Литијска колона се после узношења молитава упутила поред старог суда улицом 27. марта назад у порту Старе Цркве.

По повратку у порту Старе Цркве одржан је културноуметнички програм у извођењу дечијег црквеног хора „Свети Сава“. Након тога, свечаним ручком је настављено прослављање славе Старе Цркве и Литије Града Крагујевца.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ОСВЕЋЕЊЕ ЗВОНА ХРАМА У БЛАЗНАВИ

У уторак трећег дана празника Свете Педесетнице 14. јуна, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован посетио је Храм посвећен Светој Тројици у селу Блазнави. Том приликом Владика је осветио црквено звоно и пресекао славски колач. Епископа је дочекао велики број верника са свештенством опленичког намесништва.

Након освећења Владика Јован је у беседи поучио окупљени народ: „Дух Свети је тај који нас оживотворава, који је Христа Васкрсао, који води и руководи Црквом Христовом, зато је Црква непогрешива. Ми људи у Цркви јесмо грешни, али је Црква непогрешива. Овај храм посвећен је Животворној и Нераздељивој Тројици, Богу Оцу, Богу Сину и Богу Духу Светоме. Молимо се Светој Тројици да нас одржи у вери православној, у Цркви Христовој, као људе Божије“. Домаћин славе ове године био је Мирко Шевић са породицом, а приложник црквеног звона Радослав Цветковић. Свечаним ручком који је организован у ресторану „Милошев конак“ настављена је прослава храмовне славе.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ЦЕРОВЦУ КОД КРАГУЈЕВЦА

У трећи дан празника Силаска Светог Духа на апостоле 14. јуна, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Свете Тројице у Церовцу, наомак Крагујевца. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након Литургије, пререзан је славски колач и извршен чин освећења трпезарије храма у којој је Горан Чедић, овогодишњи колачар са својом породицом прихватио трпезу љубави. Током обода, отац Дејан, старшина храма, пожелео је добродошлицу гостима, и изразио велику захвалност своје

архијереју и свима онима који су допринели изградњи трпезарије.

У својој беседи Владика Јован је између осталог рекао: „Господ је у педесети дан после свога Васкрсења послао Светог Духа на апостоле, као што им је и обећао приликом свог Вознесења, када је рекао да ће им послати другог Утешитеља који ће вас, каже, упутити на сваку истину. Нема истине ако нас Дух Свети на ту истину не упутује, јер Дух Свети је тај који је непогрешив, који је васкрсао Господа Исуса Христа. Човек прима Духа Светога када се крштава и потом кроз Свете Тајне и Свете врлине. Свака Литургија је Педесетница, јер ми се на свакој Литургији молимо и призивамо Духа Светога да сиђе на Дарове које приносимо. На празник Духова Господ је послао Духа Светога и благодат је сишла на апостоле. Они су сведочили Христа распетог и васкрслог, нашег Спаситеља. Апостол Павле каже у Посланици Галатима: 'ако Духом живимо, онда треба по Духу и да ходимо'. Овим речима апостол хоће да каже да је прави хришћанин само онај који живи Духом Светим, ко призива Духа Светога. Благодат Духа Светога надомешћује све наше људске недостатке зато што нас Он освећује. Зато ми свако наше богослужење почињемо молитвом Духу Светом“.

Дејан Костић

ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС ЕПИСКОПУ САВИ (ВУКОВИЋУ) У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Дана 17. јуна Српска црква и Епархија шумадијска сећају се тренутка када се у Господу представио други Епископ шумадијски др Сава (Вуковић). Од момента упокојења протекла је 21 година, међутим, сећање на Владика Саву и даље је живо. Њега се сећају његова браћа архијереји, свештенство, културни радници, богослови, историчари црквене и световне историје, али и поверена му паства Епархије шумадијске и града Крагујевца, будући да је „свима био све, да како год неке спасе“ (1Кор 9, 22).

Овим поводом, у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Свету Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање бројног свештенства Шумадијске епархије.

Након Свете Литургије, над гробом Владике Саве, служен је парастос. Том приликом, Епископ Јован је рекао: „Богу хвала, служили смо Свету Литургију и парастос Владици Сави у овом Саборном храму, у којем је владика 24 године богослужио. У овом храму се он молио за све оне које му је Црква поверила да се стара о њиховом спасењу. Ми смо се молили да Бог настани душу Владике Саве тамо где праведници почивају. Нека наше молитве прате Владика Саву, али треба и њега да замолимо да се са другог света моли за нас“.

ХРАМОВНА СЛАВА У РАНИЛОВИЋУ

За празник Светих апостола Вартоломеја и Варнаве, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију поводом храмовне славе у селу Раниловић. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Владика се обратио верном народу беседом, рекавши између осталог: „Господ је изабрао своје апостоле не од учених људи, него је изабрао оне најпростије људе, али пуне вере. Свет је апостоле сматрао лудима зато што су на саму реч Божију оставили породицу и имање, и пошли за Христом. Требали би да се запитамо шта је то што је апостоле сабрало око Христа. То је вера у Христа. Од тих простих рибара, Господ је учинио проповеднике јеванђеља. Вера нас сабира и окупља у Христу и она нас је и данас сабрала овде као што је сабирала и наше претке. Вера је та која је храбрила како Свете апостоле Вартоломеја и Варнаву, тако и претке наше да истрају и да живе веру православну. Свети апостоли и светитељи Божији су испуњавали две заповести Божије, кроз које су испуњавали и све друге заповести. А Господ каже: 'Љуби Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свом снагом' и 'Љуби другога као себе самога'. Не волимо ли другога, нећемо волети ни Бога“. Владика је на крају Свете Литургије благословио славске дарове и пререзао славски колач. Након Литургијског сабрања, трудом Марка Милијановића и надлежног пароха јереја Ненада Мијатовића уприличена је трпеза љубави у парохијском дому.

Александар Бабић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА БЕЛОШЕВАЧКЕ ЛАЗАРИЦЕ

Дана 28. јуна, када Црква прославља Светог Великомученика кнеза Лазара Косовског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Светог кнеза Лазара у Белошевцу поводом храмовне славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитане јеванђељске перикопе, Владика се обратио верном народу: „Срећна слава и да сте благословени сви који сте данас дошли на Божанствену Литургију да заблагодаримо Богу. Да замолимо и Светог Великомученика косовског Лазара и остале косовске мученике и новомученике да се моле Богу за нас. Узалуд нам је овај свет и било које богаство, ако у свему томе нема Христа. Свети кнез Лазар је посведочио да је Христос темељ, камен угаони без којег не можемо. Спомен кнеза Лазара и косовских мученика није нестао и неће нестати док је народа нашега. Молимо се Богу за наш народ на Косову и Метохији, за наше светиње“. После заамвоне молитве уследио је литијски опход око храма, а онда је Владика Јован осветио знамење славе и пререзао славски колач испред цркве. Колачар ове године је био Бобан Гаљак са својом породицом. По завршетку свете службе Божије, Епископ је благословио верни народ, а потом је уследила трпеза љубави за све присутне.

Марко Гаљак, вероучитељ

СЛАВА КАПЕЛЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У понедељак 4. јула, када Црква прославља Светог Јулијана Тарсијског и Преподобну Анастасију Српску, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленић поводом славе манастирске капеле, која је посвећена Светој Анастасији. Преосвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

По прочитаном јеванђелском зачалу Преосвећени је своју беседу започео говорећи да се кроз причешће сједињујемо

са Богом ради вечног живота и опроштаја грехова. Данас смо се окупили како бисмо прославили Бога, мајку Божију и Свету Анастасију, мајку Светог Саве. Владика Николај Велимировић Светог Саву назива најлепше српско дете, зато што је васпитаван од својих родитеља, првенствено од мајке, која га је учила о вредностима, о смислу живота, која га је учила да се чува у благодати Божијој. Зато сви треба да се угледамо на Свету Анастасију, како да васпитавамо своју децу. Благодат је свеоружје које се даје човеку да се супротстави свим непријатељима. А свеоружје је на првом месту вера, затим молитва, љубав, нада, милосрђе. Благодат је радост, зато Апостол Павле каже: „и опет вам кажем радујте се“. Помолимо се Светој Анастасији да благодат коју смо задобили на крштењу остане у нама и да је умножавамо. По заамвонској молитви Преосвећени је пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА СВЕТА АНАСТАСИЈА СРПСКА У КОПЉАРИМА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је дана 5. јула свештенослужио у Копаљарима код Аранђеловца, у цркви Свете Анастасије Српске. Владика су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Пре Свете Литургије, Епископ је освештао темеље новог парохијског дома у порти храма.

Након читања Светог Јеванђеља, Епископ је верне поучио беседом, рекавши између осталог: „Ми смо се сабрали да служимо Божанствену Литургију, да се молимо Богу и да се помолимо мајци нашој Светој Анастасији да се она помоли за нас. Да се помолимо Светој Анастасији да нам помогне да наши родитељи на хришћански начин васпитавају своју децу. Она је своју децу васпитала тако да су они постали светитељи. Апостол Павле породицу назива Црквом у малом. Зато морамо све да учинимо да спасимо нашу породицу, да деци укажемо на прави пут, пут Христов, пут истине. Једино је Христос могао за себе да каже: 'Ја сам пут, истина и живот'. Ако не упутимо децу на пут Христов, разићи ће се, залутаће и никад до циља неће доћи. Нека нам Господ помогне да се угледамо на наше свете претке. Њихов живот треба да нам буде путоказ како се иде ка Христу, ка спасењу. Тражимо спасење и спасење ћемо добити.“

Након Свете Литургије и литије око храма, Епископ Јован је пререзао славски колач данашњим славарима уз жељу да им Света Анастасија увек буде путоказ у њиховим животима. Потом је у порти храма за све окупљене припремљена трпеза љубави.

Немања Искић, јереј

ПРАЗНИК РОЂЕЊА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА У КОНЧАРЕВУ

На дан када Црква прославља Рођење Светог Јована Крститеља, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију у селу Кончарево код Јагодине. Владика су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

У својој беседи, Владика је тумачио прочитану перикопу из Јеванђеља, рекавши између осталог: „Данас прослављамо празник Рођења Светог Јована Крститеља и Претече Господњег, човека за кога је Господ рекао да је највећи од рођених међу женама. Његова улога је била да припреми пут Господњи и да буде глас вапијућег у пустињи народа који је заборавио своје достојанство, који је почео да губи веру. Свети Јован је припремао народ за долазак Христов, позивајући на покајање: 'Покајте се, јер се приближило Царство Небеско'. И гле чуда, прва проповед Господа Исуса Христа после његовог крштења на реци Јордану, била је иста као и Јованова: 'Покајте се, јер се приближило Царство Небеско'. Покајање је преумљење, промена ума човековога. Христос нам говори да не чинимо другоме оно што не желимо да други чини нама. Важно је да осетимо сваког другог човека као брата, а не да га гледамо као непријатеља“.

Након Свете Литургије, Епископ Јован је одликовао Драгана Марковића највећим одликовањем Шумадијске епархије, Орденом Крагујевачких новомученика првог степена. Епископ је пресекао славски колач Драгану Марковићу и свештенику Срђану Дангузовићу, а затим је заједно са свештенством и верним народом благодарење наставио за трпезом љубави.

РАДОСТИ РУКОПОЛОЖЕЊА И МОНАШЕЊА У МАНАСТИРУ ТРЕСИЈЕ

У четврту суботу по Духовима, 9. јула, када Црква прославља Преподобног Давида Солунског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светих Архангела – манастир Тресије, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Владика је одликовао и устолочио јеромонаха Серафима за игумана свештеног манастира Светих Архангела и том приликом поручио оцу Серафиму да ово високо одликовање буде првенствено њему на спасење, а потом и на спасење братији која живи у овој светој обитељи. „Игуман мора да се наоружа стрпљењем, мора да узме штит вере којим ће погасити све нечастиве стреле противника, како каже Свети апостол Павле. Моли се и чувај ово што си данас примио и братију око себе. Нека ти је срећно и Богом благословено и нека те Господ утврђује у Цркви својој“.

Након прочитаног јеванђелског зачала Владика се обратио сабраном народу рекавши између осталог да реч Литургија значи благодарење, што значи да ми благодаримо Богу за све оно што нам Бог даје. Када се Бог вером усели у наше

срце, онда је оно испуњено и у њега не може да стане зло, мржња, гордост, сујета, али ако нема Бога, онда је срце наше као напуштена кућа у којој нико не живи, свако кроз њу пролази, али се у њој нико не задржава. Ако Христа имамо у себи онда имамо сву радост и овога и онога света“.

После великог входа јерођакон Марко (Марковић) рукоположен је у чин јеромонаха, а потом је у чин јерођакон рукоположен монах Нектарије (Ивановић). Владика је у својим беседама новорукоположене подсетио на узвишеност позива свештенослужења и на неопходност наоружавања смирењем, трпљењем, послушношћу и љубављу.

Након литургијског сабрања Епископ Јован заједничарио је са свештенством и верницима у трпези љубави коју је припремило братство ове свете обитељи.

На вечерњем богослужењу, Епископ Јован замонашио је искушеника манастира Тресије Сашу Кличковића, давши му монашко име Јован, по Светом Јовану Крститељу. Епископ је поучио брата Јована рекавши да је вечерас примио анђеоски одраз, а то значи да треба да буде пример у сваком погледу, а на првом месту у молитви, послушности, љубави, жртви и у одрицању од себе.

Бојан Миленовић, ђакон

СВЕТИ АПОСТОЛИ ПЕТАР И ПАВЛЕ ЗАШТИТНИЦИ РАЧЕ

Мноштво народа је на Петровдан похрлио својој цркви, привучено лучом апостолском, са жељом да их прослави, а кроз њих Бога који нам је њих даровао. Од раног јутра порта и црква су биле испуњене верним народом. Евхаристијско сабрање је предводио архијерејски намесник опленачки и в.д. рачански, протојереј ставрофор Миладин Михаиловић. Речи проповеди произнео је отац Видоје Рајић говорећи о Светим апостолима и о њиховој служби и жртви за овај свет. Говорио је и о потреби народа да се на њихову жртву угледа и да их следи у ова смутна времена. Сви смо ми позвани да будемо апостоли, а то значи да сведочимо Христа и веру православну свуда и на сваком месту.

Трокатним опходом и сечењем славског колача завршило се данашње благодарење Богу. Потом се у истом духу наставило и у трпезарији за ручком.

Марко Арсенић, ђакон

СЛАВА ХРАМА СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У АРАНЂЕЛОВЦУ

У уторак, 12. јула, у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу прослављена је храмовна слава. Свету Литургију је служио архијерејски намесник орашачки, протојереј ставрофор Мићо Ђирковић уз саслуживање аранђеловачког свештенства. Након читања светог Јеванђеља, вернима се обратио протојереј Љубиша Ђураш, који је окупљене поучио о животу Светих апостола Петра и Павла.

По заамвној молитви уприличена је литија око храма, на-

кон које је прerezан славски колач данашњим свечарима члановима Црквеног Одбора при храму Светих апостола Петра и Павла. Потом је културни програм приредило КУД „Електропорцелан“ из Аранђеловца. Прослава храмовне славе се наставила у сали парохијског дома, где је упиличена трпеза љубави за све госте. У току славског ручка вернима се обратио протојереј Слободан Раковић, захваливши се свима који су данас својим присуством увеличали ову свечаност, а посебно онима који су несегично у протеклој години помагали свом храму.

Немања Искић, јереј

ПЕТРОВДАН У МАНАСТИРУ РАЛЕТИНАЦ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у уторак, 12. јула, на празник Светих апостола Петра и Павла служио Свету архијерејску Литургију у манастиру Ралетинац, поводом храмовне славе. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

По прочитајој перикопи из Јеванђеља Епископ се верном народу обратио беседом, између осталог рекавши: „Данас славио Свете апостоле Петра и Павла, који су пример како треба веровати и живети. Главни циљ Светих апостола јесте био да проповедају Јеванђеље по целоме свету и да целу васељену просвете благодаћу Духа Светога. Свети апостол Павле је оснивао Цркве у читавом свету. Његов живот је био поистовeћен са животом Христовим до те мере да је могао да каже `не живим ја више, него у мени живи Христос`. За апостола Петра је сам Господ рекао: `на том темељу, тј. на темељу чврсте вере сазидаћу Цркву своју, ни врата пакла јој не могу одолети`. Петар је, за разлику од Павла, био једноставан, необразован човек, али је имао непоколебљиву веру. Када су наишла искушења Петар се одрекао Христа, али се и показао. То Петрово покајање треба да нам је пример, јер грешимо на разне начине. Сваки грех је одрицање од Христа. Зато нам је Господ дао Свети тајну Покајања“.

По заамвној молитви уприличена је литија око храма, а затим је Преосвећени пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Евгенијом.

Бојан Стојадиновић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У СИПИЋУ

У селу Сипић 14. јула, на дан храмовне славе Светих бесребреника и чудотвораца Козме и Дамјана, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Епископ Јован је на почетку своје беседе честитао верујућем народу храмовну славу, а затим је говорио о значају Светих Козме и Дамјана. Они су били браћа по телу, али су уједно

били и браћа по духу, односно по Христу. Пошто су лечили без новчане надокнаде, зовемо их бесребреницима. Они нису само лечили људе, већ су се и молили Богу за њих, имавши силу Духа Светога, коју им је Бог дао по јачини њихове вере. Владика је нагласио да је потребно посветити свој живот Богу и другим људима, по узору на реченицу из јектенија која гласи „сами себе, једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо“.

У току Свете Литургије причестио се приличан број парохијана, а затим је уприличена трпеза љубави, коју је припремио надлежни парох јереј Ивица Камберић са својим парохијанима.

Горан Живковић, протонамесник

СЛАВА ЗАЈЕДНИЦЕ ЗЕМЉА ЖИВИХ У БРАЈКОВЦУ

У петак, 15. јула, када Црква прославља Полагање часне ризе Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање Епископа ваљевског Г. Исихија, служио је Свету архијерејску Литургију у порти брвнаре посвећене Светом великомученику Георгију у Брајковцу, поводом славе заједнице за рехабилитацију и ресоцијализацију оболелих од болести зависности „Земља живих“. Епископима су саслуживали наречени викарни Епископ липљански Г. Доситеј (Радивојевић), наречени викарни Епископ топлички Г. Петар (Богдановић), јеромонах Харитон из манастира Ковиља, и бројно свештенство.

Владика Јован је надахнуто беседио о значају данашњег празника и о помоћи и заштити коју је Пресвета Богородица кроз векове пружала свима који јој молитвено припадају. Владика се осврнуо на значај Богородичиног јеванђеља садржаног у поруци присутнима на свадби у Кани Галилејској: `Што год вам каже, учините` (Јн. 2, 5). Пресвета Богородица је схватила своју дужност у овоме свету, да за Бога живи и да њему, као извору Живота, приводи и друге људе. На крају Литургије вернима се обратио и Епископ ваљевски Г. Исихије, захваливши Владики шумадијском Г. Јовану на позиву и изразивши велику радост због учешћа у данашњем слављу.

По ломљењу славског колача уследила је трпеза љубави коју су за присутне припремили штићеници заједнице са својим старешином протојерејем ставрофором Александром Новковићем.

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦЕ НЕДЕЉЕ У ДЕСИМИРОВЦУ

На празник Свете Великомученице Недеље, у Десимировцу је Свету архијерејску Литургију служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђелског зачала Владика је поучио верни народ беседом, у којој је између осталог рекао: „Ево нас да и ове године у овоме светоме храму прослаavimo Бога и Свету Великомученицу Недељу, којој је овај храм посвећен. Данас смо овде да се молимо Богу и Светој Великомученици Недељи да нам помогну. Молтва је духовна веза која нас повезује са Богом и са светитељима, али нас молитва повезује и једне са другима. Ви чујете на свакој молитви да свештеник каже: 'Сами себе и једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо'. Не сам себе, него 'сами себе и једни друге', јер само кроз заједницу се спасавамо. Зато је и Господ рекао у Јеванђељу: 'Где су двоје или троје сабрани у име моје, ту сам и ја'. Света Недеља је сва била саткана од молитве, јер је она молитвом испрошена од Бога преко њених родитеља који су били бездетни. Она се трудила да очисти своје срце да би у његаместила Бога, по речима Христовим и Јеванђељским: 'Благо онима који су чистог срца, они ће Бога видети'. Бога види онај који има чисто срце и који Богом живи. Нека нас Бог препозна по вери нашој и животу по вери и по делима нашим“.

После литијског опхода око храма, Епископ је пререзао славски колач и благословио жито, а потом овогодишњем колачару Драгану Николићу уручио Архијерејску захвалницу, као и Дејану Синђелићу, Бобану Милојевићу, Владану Јоксићу, Мирославу Стојановићу и Александру Сталетовићу. Потом је уследио заједнички ручак, на коме је Епископ и све госте поздравио надлежни парох Дејан Петровић.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ОВСИШТУ

У уторак, 21. јула, када Црква Божија прославља Светог Великомученика Прокопија Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Овсишту поводом храмовне славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Владика се обратио верном народу рекавши између осталог: „Нека је благословено наше сабрање у овоме храму, да прославимо Бога и да прославимо Светог Великомученика Прокопија. Чули смо данас прокимен који каже 'Диван је Бог у Светима својим'. Диван је Бог и у Светом великомученику Прокопију. Када певамо ову песму, ми прослављамо оне који су прославили Бога, а када прослављамо светитеље Божије, у исто време прослављамо и Бога, који је прославио угоднике своје. Славити Бога, славити светитеље Божије значи славословити, појати, певати, молити се, тражити помоћ, тражити спасење, а нама је то итекако било потребно и биће до краја света и века“.

Након Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач и освештао жито, честитавши храмовну славу свим окупљеним.

ОСВЕЋЕН ТЕМЕЉ МАНАСТИРСКЕ ЦРКВЕ У ШУЉКОВЦУ

Данас, 23. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован осветио је темеље манастирске цркве посвећене Преподобном Пајсију Светогорцу, у Шуљковцу на домак Јагодине.

Владика је у својој беседи рекао између осталог: „Преподобни Пајсије Светогорац је наш савременик. Ово је велики дан за Цркву Христову у Шумадији, јер ће, ако Бог да, ускоро добити и цркву манастирску, а већ је готов конач, тако да, ви који живите у Јагодини и у овим крајевима, треба да будете најсрећнији. Зато што ће, ако Бог да и Мајка Божија и Свети Пајсије, да се овде заснује братство. Да се радујете што ће то братство док ви будете спавали читати Псалтир, Јеванђеља и Молитвеник, и молити се за вас. Велико је дело градити цркву парохијску, али много је велико дело градити манастир. Нама требају манастири, који ће у по дана и у

по ноћи бити отворени да приме сваку богобојажљиву душу која ће да долази да благодари Богу или да тражи молитву. Овде имамо човека који је већ своје свештеничке и грађитељске способности показао, а то је отац Славиша. Нека је благословен овај дан, нека Свети Пајсије помогне да ово дело буде завршено“.

Након освећења темеља, Владика је заједно са свештенством Беличког намесништва, верним народом и њиховим свештеником, оцем Славишом остао на трпези љубави у новоизграђеном манастирском коначу.

ПРОСЛАВА 200 ГОДИНА ЦРКВЕ СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ПАЛАНАЧКОМ ЦЕРОВЦУ

У суботу, 23. јула, када наша Црква прославља Светих 45 мученика из Никипоља, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Свете Тројице у Церовцу, која прославља 200 година постојања. Цркву је подигао 1822. године, Кузма, брат од стрица војда Карађорђа. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

По прочитаном јеванђелском зачалу сабраном народу се обратио Епископ својом беседом: „Нека је благословено наше данашње сабрање на Светој Литургији у овом Светом Храму у коме су се наши преци сабирали пуна два века. Шта је сабирало наше претке овде? Вера у Бога и љубав према Богу, према Светињи, и љубав једних према другима. Из те вере, љубави, жртве и подвига, настао је овај свети храм. Свака стопа овог места натопљена је молитвама и знојем и трудом ваших предака. Зато вас молим да не заборавите веру и да не мислите да треба да дођете два или три пута годишње у Цркву. Да су тако размишљали наши преци, ми би се звали другим именом. Али они су вером живели, као хришћани, у заједници. Сабирала их је жеља да се ту у храму сретну са Богом кроз молитву и причешће. Нека сте срећни и благословени и нека овај Храм вековима сабира народ. Амин!“

Ђорђе Милутиновић, ученик богословије

МАЛО ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ У СТРИЖИЛУ

Дана 24. јула, када Црква прославља Свету Јефимију и Свету Олгу, Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију у храму Светог Спаса у селу Стрижилу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Повод за ово велико литургијско сабрање је и чин малог освећења обновљене стрижилске светиње.

Након прочитаног јеванђелског зачала верном народу се надахнутом беседом обратио Владика Јован:

„Радујем се што управо данас овде са вама служим Литургију, и радујем се љубави свих вас који сте уложили труд да овај храм буде овако лепо украшен. Када се у човеку пробуди вера и љубав према Богу, не само да се човек мења, него мења и околину која га окружује. Зато ја на првом месту хоћу да се заблагодарим свима вама који сте дали и најмању

лепту да украсите овај храм. На првом месту хоћу да заблагодарим господину Обрену који је био иницијатор за обнову ове Цркве. И данас се сећам када је он дошао са својим свештеником код мене у канцеларију, када су тражили благослов да подигну звоник. На свакој Литургији Дух Свети ове наше дарове хлеб и вино освећује и претвара у истинито Тело и истиниту Крв Христову. Ми се причешћујемо и постајемо једно у Богу, јер је Бог постао човек како би човек по благодати постао Бог“.

На крају Литургије Владика Јован је доделио архијерејске грамате свима онима који су учествовали у обновљењу храма, док је је ктитора стрижилске светиње Обрена Митровића одликовао орденом Новомученика Крагујевачких.

Након свете Службе Божје, уследио је културно-уметнички програм испред храма, а након тога и трпеза љубави у дому Обрена Митровића коју је припремио са својом породицом.

Марко Гаљак, вероучитељ

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ МАЛЕ ПЧЕЛИЦЕ

У недељу, 24. јула, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије у крагујевачком насељу Мале Пчелице поводом празника иконе Пресвете Богородице Тројеручице, којој је посвећен храм ове парохије. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

У својој проповеди, Епископ је између осталог рекао: „Благо роду људском коме је Бог подарио Богородицу да буде Мајка целог рода људског. Пресвета Богородицу је наша заступница пред Богом. Она се непрестано моли њеном и нашем Господу да нам буде милостив, а кога ће Христос послушати ако не своју мајку? Икона, чију копију имамо и у овом нашем храму, се врло рано прославила. Када су Светом Јовану Дамаскину непријатељи Цркве Христове одсекли руку јер је писао песме о Богородици, он је био веома ожалостан али не зато што нема руку већ јер не може више да пише похвале и химне Пресветој Богородици. Када се пробудио, шака је била на своме месту, а он је благодарио Богу и Пресветој Богородици. Нека вас све штити и чува Мајка Божја и непрестано понављајмо речи, 'Пресвета Богородице спаси нас'“.

Након бденија Епископ је постхумно одликовао Архијерејским граматама признања добротворе који су дали земљиште за изградњу овога храма.

Владимир Марјановић

ПРОСЛАВЉАЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У КАЛЕНИЋУ

У понедељак 25. јула, када Црква прославља икону Пресвете Богородице Тројеручице, његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску

Литургију у манастиру Каленићу, у ком се чува копија ове иконе. Преосвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

По прочитаном јеванђелском зачалу Преосвећени се обратио присутнима рекавши да смо се данас окупили како бисмо исказали молитвено поштовање пред овом чудотворном иконом и затражили помоћ у невољама које нас сналазе у животу и да би благодарили Богу за све. У православљу нема ни једног богослужења на којем се не молимо Пресветој Богородици и не тражимо њену помоћ. Њеном прослављању нема краја, јер њеним подвизима нема краја. У смирењу је рекла „ево слушкиње Господње“. У Акатисту пресветој Богородици се каже да је лакше пребројати песак у мору, него ли пребројати чудеса, исцељења и помоћ Пресвете Богородице.

По заамвонској молитви Преосвећени је пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање продужено трпезом љубави коју је уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТИХ АРХАНЂЕЛА МИХАИЛА И ГАВРИЛА У ЈАГОДИНИ

На празник Сабора Светог архангела Гаврила, 26. јула, у Јагодини је свечано обележена слава Старе Милошеве цркве. Свету Литургију служили су свештеници свих градских цркава на челу са протојерејем ставрофором Радославом Станковићем. Након причешћа свештенства и народа Божијег, и отпуста, уследила је литија око цркве. Овогодишњи колачари су председник Црквене општине при цркви Светих архангела, Зоран Рашић, са супругом Радицом. Старешина цркве, отац Александар Гајић, се овом приликом захвалио свима који су својим учешћем увеличали ову свечаност најстарије јагодинске богомоље и изразио наду да ће новоподигнути парохијски дом, који се данас први пут употребљава, служити многим генерацијама.

Славској трпези у новом парохијском дому, присуствовали су сви јагодински свештеници и монаштво манастира Јошанице, и председници свих градских црквених општина, представници Војске Србије, посланици градских власти и културних институција града.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СЛАВЕ ХРАМОВА У АРАНЂЕЛОВЦУ

Дана, 26. јула, када Црква прославља Светог архангела Гаврила, у Аранђеловцу су своју храмовну славу прославила три храма.

Први храм који је данас прославио своју храмовну славу је Храм Светог архангела Гаврила (Врбичка црква), где је Свету Литургију служио Архијерејски намесник орашачки, протојереј ставрофор Мићо Ђирковић уз саслуживање свештенства орашачког намесништва.

У храму Светог Архангела Гаврила (Буковичка црква) Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Драгомир Кецић.

Свечано је храмовна слава прослављена и у Манастиру Брезовац код Аранђеловца.

Након Светих Литургија је уследо свечани опход око храма, након кога су свечарима данашњег дана пререзани славски колачи. Велики број верника је приступио Светој Чаши, а потом су уприличене трпезе љубави за све окупљене вернике.

Немања Искић, јереј

ДВЕСТА ГОДИНА ХРАМА У ЈАРУШИЦАМА

Храм Светог архангела Гаврила у Јарушицама откривен је у кршу 1822. године, а обновио га је кнез Милош 1824. године. Народно предање везује градњу ове светиње још за немањински период. Епископ шумадијски Јован освештао је 22. октобра 2006. године нови иконостас храма. За време службовања пароха Милана Ћосића црквена сала са канцеларијом и библиотеком је приведена крају, а садашњи парох, протојереј Младен Ђурановић, успешно је наставио са грађевинским радовима заједно са црквеним одбором.

Ове године храм слави 200 година постојања и тим поводом Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђеља Владика Јован је одржао богонадахнуту беседу у којој је нагласио да су се на овом месту сабирали наши преци више од два века. Овде су слушали Свету Литургију, али су се и трудили да чине оно што је по Богу. Ми имамо огромно наслеђе од наших предака, али није довољно позивати се на то наслеђе. Кад већ имамо своје свете претке ваља и да им следујемо. Свака Литургија је Богојављење и сваки верник који је пропустио Литургију пропустио је да види Бога.

После Свете Литургије уследио је пригодан културно-уметнички програм, а поводом овог значајног јубилеја одштампана је монографија посвећена овом храму коју су написали мр Небојша Ђокић, Живојин Андрејић и Мила Радовановић. На крају сабрања за све присутне уследила је трпеза љубави коју је припремио верни народ овога краја на челу са својим парохом.

Горан Живковић, протонамесник

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ВОЉАВЧА

Дана 26. јула, када наша црква прославља Сабор Светог Архангела Гаврила служена је Света Литургија у манастиру Вољавча, поводом храмовне славе. Литургију је служио архимандрит Доситеј Хиландарац, избрани Епископ липљански, викар Патријарха српског и Епископ војни, игуман ма-

настира Светог Георгија – Ћелије колубарске код Лајковца, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. Отац Доситеј је у литургијској беседи нагласио да је послушност једна од најважнијих врлина, јер се на послушности гради наш духовни живот, Црква и породица. Они који су смирени, слободни од самих себе, без гордости – они су пријатељи Божији, такве душе води Дух Свети и на њима почива. Након пререзаног славског колача све присутне је настојатељица ове обитељи позвала за трпезу љубави као наставак литургијског сабрања.

Извор: Радио Слово љубве

СЛАВА ХРАМА СВЕТЕ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦЕ МАРИНЕ У ГОРЊОЈ САБАНТИ

У суботу 30. јула, када Црква прославља Свету Великомученицу Марину, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у Горњој Сабанти поводом славе храма. Преосвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Овом приликом Преосвећени је одликовао Архијерејском граматом признања Владимира Недељковића и Ненада Стефановића.

Након прочитаног јеванђелског зачала Владика је своју беседу започео рекавши да је великомученица Марина образац вере и трпљења, као и љубави према Богу и ближњима. Славимо је јер је постала обиталиште Духа Светог. Света Марина је рођена као незнабожац, али се њене душе коснуо Христос, и тада је схватила да је овај живот без Бога бесмислен. У њеном житију видимо да је Бог допустио да се ђаво јави у облику анђела, да би је обмануо, али она се закрестила и ђаво је одступио. Нека нам то буде пример да све недаће можемо да победимо крстом.

По заамвној молитви Преосвећени је пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је уприличио овогодишњи колачар Аца Радовановић са својом породицом.

У вечерњим часовима Преосвећени је присуствовао отварању сабора „Прођох Левач, прођох Шумадију“, који се традиционално одржава у порти манастира Каленића.

Александар Јаћимовић, јереј

ИСПИТ ЗРЕЛОСТИ МАТУРАНАТА КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Од 1. до 9. јуна ученици Богословије Светог Јована Златоуста у Крагујевцу, полагаали су завршни испит зрелости. Полагању је приступило седам ученика петог разреда који су успешно савладали овај изазов, стекли звање богослова и понели диплому средње школе. Изасланик Светог Архијерејског Синода Српске православне Цркве ове године био је презвитер др Србољуб Убипариповић, редовни професор на Православном Богословском факултету у Београду.

Током матуре били су ангажовани и професори Богословије на челу са ректором, протојерејем ставрофором проф. др Зораном Крстићем.

Испит у зрелости у Богословији почео је 1. јуна израдом писменог дела матурског рада. Свети Архијерејски Синод одредио је следеће теме: „Оче свети, сачувај их у име твоје, оне које си ми дао, да буду једно као ми“ (Јн 17, 11), „Црква у времена немира и ратних сукоба“ и „Жетве је много, а посленика мало, зато се молите господару жетве да изведе посленике на жетву своју“ (Лк 10, 2).

Заслуга за најбоље израђен писмени рад припала је ученику Лазару Живковићу.

Сходно Правилнику о полагању завршног богословског испита, стекли су се услови за полагање усмених испита из следећих предмета: Светог Писма Старог и Новог завета, етике и догматике, литургике, историје Цркве и историје СПЦ, црквено-канонског и брачног права и црквеног појања са типиком, изузев: Василија Новаковића (епархија шумадијска) и Уроша Стојадиновића (епархија шумадијска), који су остварили одличан успех у трећој, четвртој и петој години Богословије и остварили услов за ослобађање од испита, тако да је усмени део матуре полагало седам ученика.

Након што су одржани сви усмени матурски испити, утврђен је следећи успех матураната: Филип Берић (епархија бањалучка) – одличан (4,90), Лазар Живковић (епархија браничевска) – одличан (4,57),

Никола Лазић (епархија жичка) – добар (3,00), Филип Лукић (епархија шумадијска) – добар (2,57), Стефан Марковић (епархија браничевска) – добар (2,57), Жарко Милићевић (епархија крушевачка) – добар (3,21), Димитрије Николић (епархија шумадијска) – добар (3,21), Василије Новаковић (епархија шумадијска) – одличан (4,79), Урош Стојадиновић (епархија шумадијска) – одличан (4,57).

Титулу ђака генерације понео је клирик бањалучке епархије Филип Берић, који је одликован специјалним признањем.

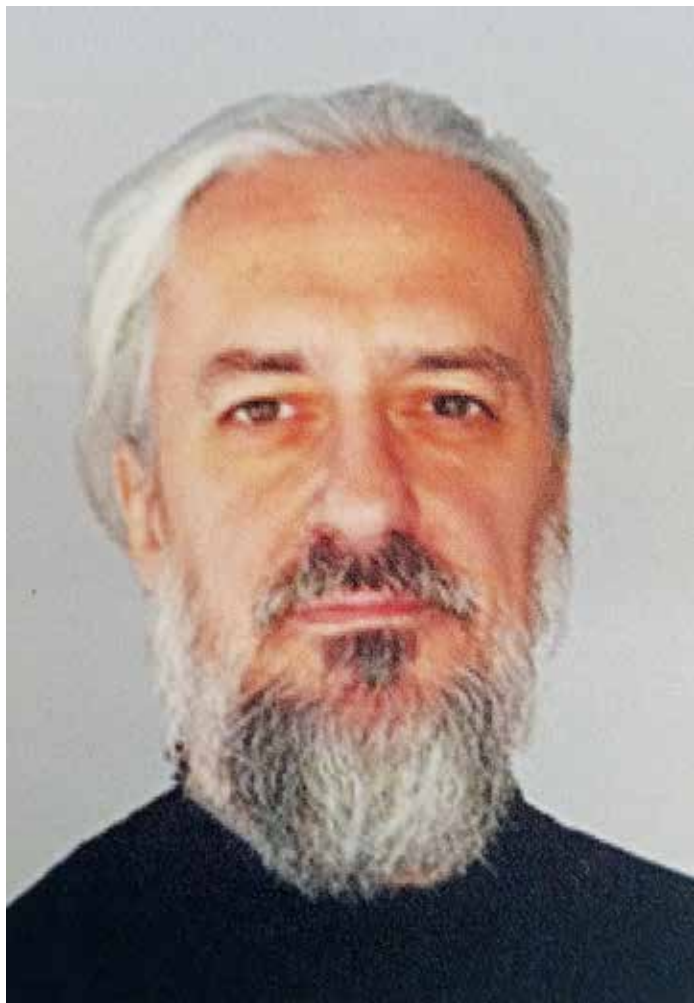
Последњег дана завршног богословског испита, одржана је свечаност током које су проглашени резултати и уручене дипломе и награде најбољима. На уручењу награда, присутнима су се обратили ректор Богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић и изасланик Светог Архијерејског Синода презвитер и редовни професор Православног Богословског Факултета у Београду Србољуб Убипариповић.

Након доделе, ђаци су се са професорима спустили у трпезарију Богословије на трпезу љубави, током које им се обратио изасланик Светог Архијерејског Синода, рекавши да му је част што је присуствовао испиту зрелости, као и да гаји велике наде за будуће пастире СПЦ. Говорио је како су ученици стекли други дом кога ће се увек радо сећати и где ће моћи увек да се врате, такође се позвао на Јеванђеље по Луки, на део који нам говори о Господу на Генисаретском језеру и о томе како су и они призвани да буду ловци људи и како треба да брину о душама које су на њиви Господњој, руковођени љубављу какву је и Господ Христос показао својим ученицима.

После изасланика, окупљенима се обратио и ученик генерације Филип Берић, рекавши како је захвалан за време које је провео у овој школи. Такође је рекао да је у својим колегама из разреда нашао браћу коју никада није имао, и на крају је произнео стихове из песме коју је сам написао за ову прилику.

УСНУО У ГОСПОДУ ЈЕРОМОНАХ ДИОНИСИЈЕ (КУЗОВИЋ)

Дана 30. јуна 2022. године, у манастиру Свете Петке у Сибници, испраћен је новопрестављени јеромонах Дионисије (Кузовић). Јеромонах Дионисије рођен је 12. априла 1966. године у Сарајеву, а после дуге и тешке болести уснуо је у Господу у Ургентном центру у Београду 28. јуна. Опело је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован уз саслуживање свештенства и монаштва Шумадијске епархије. Опело је служено у манастиру Свете Петке.

После опела Владика је одржао беседу у којој између осталог рекао: „Сабрао нас је отац Дионисије, сада када је прешао у вечни живот, и он нам данас, иако нем, гласно говори да Бог није човека створио за смрт него за вечност. Данас нам отац Дионисије говори да је Господ Исус Христос из љубави према нама дошао у свет да спасе свакога ко жели да буде спасен. Господ је узео на себе људску природу да ту људску природу, која је огреховљена, поново освети и уздигне до Царства Небеског. Све то отац Дионисије сада доживљава и зато је он у предности у односу на нас, јер више не може да греши и зато што се удостојио да види лице Божије, да се радује што је живот провео онако како уче Црква, Јеванђеље и Свети Оци. Циљ нашег живота је да овде и сада започнемо да живимо вечним животом. Сутра ћемо сви поћи путем којим је пошао отац Дионисије, зато треба да озбиљно схватимо овај живот. Бог нам је дао Цркву, Тело своје, и у њу је сместио сва духовна сретства са којима се можемо очистити ако смо

по слабости запали у овај или онај грех. За чишћење душе су најпотребнији смиреност и послушност. Без без те две врлине, све друге врлине, ма како велике, не могу бити спасоносне. То се односи на сваког хришћанина, па и на сваког монаха и монахињу. Монах је само савршенији хришћанин и ништа друго. Отац Дионисије није имао лагодан живот, зато је и тражио спасење у монаштву. Он је, као и сви ми, клецао и падао због својих слабости, али код од нас не пада? Тај који мисли да не пада највећи је грешник. Падао је, клецао је али није изгубио веру. Познавајући га толике године видео сам како се борио да победи страсти у себи, а то није лако. Отац Дионисије се дуго година, а поготово од како га је га обузела болест, спремао за овај пут и ишчекивао га. Важно је бити спреман. Тамо се иде по позиву, али не знате ни дана ни часа у који ће Господ доћи, тако каже Јеванђеље.

Кад сам једном приликом дошао овде са Милетом Радојевићем и протом Љубишом, а ту је био и отац Дионисије, тада ми је Милета рекао да је овде у манастиру велика светиња. Кад сам дошао овде је била црквица и неки гроб, који је неко исклесао. Ни данас не знамо ко је у њему сахрањен, зато се нисам дуго времена усудио да тај гроб померим, а сметао је литургијском животу. И кад смо испитали, онда смо то скинули. Милета ми је рекао да се на овом гробу, где сад лежи тело оца Дионисија, његов отац исцелио. Годинама је био глув, нем и слеп, и овде је оздравио. Само није могао да каже чисто слово *p*, да би га Бог подсећао да је добио исцељење. Одавде смо отишли у манастир Тресије код дивног и великог страца Јована и причам му ја оно што ми је рекао Милета, а отац Јован каже: „Преосвећени, па и ја сам се ту исцелио“. Желео сам да једног дана, али човек снује, а Бог одређује, заједно са Милетом, Дионисијем, Љубишом и са свима вама доживимо радост обновљења ове светиње. Верујем да ће се и наш отац Јован, и Милета и сад отац Дионисије, радовати ако Бог благоизволи да довршимо ову светињу, да је учинимо местом поклонишким. Ми смо данас овде дошли да се Богу помолимо за спасење душе оца Дионисија и да Бога замолимо да му Бог буде милостив, да му опрости грехе, јер ни један човек није без греха. Да се замолимо Богу да овим чином опела испратимо душу нашег оца Дионисија у Царство Небеско и да молимо Бога да је смести у свој загрљај, у месту Аврама, Исака и Јакова. И да га замолимо да нам опрости, ако смо се било чиме огрешили о њега, а и ми да опростимо њему. Наша лепа изрека каже: „Не може се човек од човека раставити, ако се пре тога не опрости човеку“. Да га замолимо да нам опрости и да се моли Богу за нас, и да поздрави оца Јована и нашег Милету, и све оне који су овде уложили труда и зноја, а отишли су на онај свет“.

Овим речима је преосвећени Владика завршио своју беседу, потом су се упутили иза манастира ка манастирском гробљу. Отац Дионисије је први монах сахрањен на манастирском гробљу.

Срећко Глигоријевић, вероучитељ

Евгеније Спекторски

ПУШКИН И РЕЛИГИЈА

Док је сврха ситне уметности или разонода, или корист, или служба извесним, било естетским било политичким тежњама, права велика уметност преко лепоте увек служи Богу

Стогодишњица Пушкинове смрти (1937) изазвала је велики интерес за суштину и значај стваралаштва највећег руског песника. Овом приликом истовремено са низом већ објављених озбиљних расправа примећује се тежња да се Пушкин искористи у име таквих сврха које немају никакве везе са његовом поезијом.

Тако, на пример, с обзиром да је Пушкин имао у својим жилама нешто од крви абисинских раса и сам се једном назвао „ружним потомком црнаца“, неки амерички црнци полажу право да га прогласе за трибуна своје злостављане расе. У фељтону листа *Journal des débats* од 21. октобра године 1936. Морис Муре (Muret) приказује Пушкина као неког дивљака, „ублаженог канибала“, који је скоро искључиво подражавао француске, и то рђаве песнике и који је погинуо у свађи са једним француским официром. Бољшевици после извесног очекивања одустали су од искушења да прихвате Писаревљево материјалистичко и утилитаристичко исмевање Пушкина или да га уврсте у број племићко-капиталистичких народних непријатеља. Шта више, сада су га усвојили и чак присвојили те покушавају да створе од њега својег претечу и идеолога. У вези са тиме његов следбеник прашки професор Зденко Неједли прогласио је за „провокацију и ужасну нетактичност према СССР“ учешће професора Францева, Љацког, Бема и уопште руске емиграције у Пушкиновој прослави (види његов чланак „Ми и емиграција“ у трећем броју чешког пропагандног часописа „Праг – Москва“). Оваква нимало демократска

тежња да се застраши и ућутка слободни глас руске емиграције има своје оправдање у бојазни да ће она уочити ово изопачење Пушкиновог живота и стваралаштва које је већ отпочело. Тако, на пример, познато је да је Пушкина натерало на двобој вређање његове породичне части од стране једног лакомисленог Француза који је уобразио да лако начини својом љубавницом песникову жену. Позната су писма оца овог Француза, наиме холандског посланика Хекерна, у којима он узалуд умољава верну Пушкинову жену да пристане на прељубу. Ипак пуштена је клевета која окривљује за рушење Пушкиновог породичног мира, не француског дошљака Дантеса, него руског цара Николу I, који је тобож гајио гнусне намере према песниковој жени. Мада нема за то никаквих стварних доказа, мада се то потпуно коси са свим што је познато о односима између цара и песника, ипак је један услужни совјетски књижевник Андреј Глоба већ извршио „социјалну наруџбину“ и написао један позоришни комад у коме је баш цар Никола I приказан као прави Пушкинов убица. Овако исто бољшевици покушавају да искористе у своје сврхе противуверске пропаганде Пушкинову лакомислену „Гаврилијаду“ и младалачке атеистичке изјаве. Али тиме се нимало не карактерише прави и дефинитивни Пушкинов став према религији. Као и сви заиста велики песници и нарочито као духовни отац баш руске велике књижевности, Пушкин је био одушевљен узвишеним верским духом. Ваља да се мало задржимо на овој битној страни његовог стваралаштва, јер баш она у знатној мери објашњава тајну његовог успеха и његовог утицаја.

Док је сврха ситне уметности или разонода, или корист, или служба извесним, било естетским било политичким тежњама, права велика уметност преко лепоте увек служи Богу. У томе је смислу Александар Блок приговарао Ахматовој да она пише пред мушкарцем, док се праве песме пишу само пред Богом. Сваки се прави уметник уздиже изнад вашара људске таштине на ону висину где се осећа Божја присутност, и човеков живот из једне биолошке или социолошке чињенице се претвара у један божанствени позив. Само на таквој висини могуће је истинито надахнуће. И само они уметници којима је позната ова висина признају се не само за класике, него и за некакве небеске веснике. У томе смислу Шпањолци кажу да је Лопе де Вега продужио на земљи шетњу отпочету на звездама, руски је композитор Глинка рекао о деветој Бетовеновој симфонији да је то једно парче неба које је пало на земљу, и Пушкин је писао о Моцарту: „Као неки херувим донео је нама неколико рајских песама, како би изазвао код нас деце прашине, чежњу без крила“. Сам Пушкин спадао је у такве геније или, као што се изражавао о најбољим светским песницима, у „оне изабране, које је Божји анђео поздравио именом људи добре воље.“

Пушкин је блиско пришао Богу. Али то нимало не значи да је он увек без сумње и унутрашње борбе био одан религији. Доживео је не само лакомислено мало-

верство, него и драматизам, чак трагизам неверства. Под утицајем француских енциклопедиста и фриволних Парншевих песама написао је своју лакомислену, али безазлену и доброћудну „Гаврилијаду“, у којој нема ни трунке оне мрачне мржње према религији, коју проповеда атеистички „коминтерн“. Било је доба када се младом Пушкину чинило да је „чисти атеизам, на несрећу, најверодостојнији“. Онда је мислио да је живот „дар узалудни, дар случајни“ и да „само безверство вуче несрећника све до хладних врата гроба“. Али на томе се Пушкин није зауставио. Код њега је избила она чисто руска тежња која је касније добила име „богоискатељство“. Тражећи Бога, Пушкин доживљује оно мучно душевно стање, када „ум тражи Божанство, али га срце не налази“. Али није се задовољио ни тиме. Пришао је Богу. И признао је баш у хришћанству једну планетарну појаву, „велики духовни и политички преврат наше планете“, тако да је „најновија историја баш историја хришћанства“. За разлику од Бјелинског, који је уверавао Гогоља да је руски народ, тобож атеистичан, Пушкин није могао замислити Русију без хришћанства. Био је одан и православљу. И, на пример, добро је схватио огромни значај верског рада Ђорђа Кониског у Белој Русији под пољском владавином. Чаадајеву пак, који је омаловажавао византијску традицију, приговарао је: „Примили смо од Грка Еванђеље и предање, али нисмо примили њихов дух детињских ситнарија и препирака.“

Ни Пушкинова личност ни његово песништво не могу да се схвате конгенијално, ако се не узме у обзир његов узвишени религиозни дух. Баш отуда потиче његова ванредна ведрина. Она је тим значајнија што је у његовом личном и породичном животу било много драматизма, чак и трагизма. Његови морални односи са оцем и новчани рачуни са породицом нису били нормални. Ступио је у брак са чедном лутком која је својом ванредном лепотом задивила уметника, али није могла да му буде права другарица, мада му је упркос клеветам била верна супруга. Уочи свога венчања Пушкин пише: „Туга улази у моје домаће рачуне; свака ће радост бити за мене нешто неочекивано.“ Једном пише жени: „Мили мој анђеле, био сам ти написао једно писмо на четири стране, али је оно било толико горко и мрачно, да ти га нисам послао.“ Иако је признавао „Бог је сведок да не могу писати књиге ради пара“, ипак је био упућен на формулу: „Не продаје се надахнуће, али може да се прода рукопис.“ И писац „Моцарта и Салијерија“, где се тако сјајно геније противставља занатлији, био је приморан да се правда пред својом породицом: „Стихови су само мој занат, врста поштене радности, која мени пружа храну и домаћу независност.“

Пушкин није направио дворску или бирократску каријеру. И то му није опростила његова родбина која није приметила да је он био по Божјој милости геније. Пушкина су увек притискивале новчане неприлике. Услед свог слободоумља био је неколико пута гоњен. Најзад, крај његовог иначе кратког живота био је отрован подлом монденском клеветом која је бацала љагу на њего-

ву породичну част. И песник, чији је позив био „живот ради мисли и патње“, погинуо је од руке ништавног „лафа“ који је после тога мирно живео још 58 година, правећи каријеру француског сенатора. Све би то било

довољно да начини од Пушкина једног песимисту, коме су, као што је сам признавао, „остале само патње“. Ипак није клонуо. Ведрога чела носио је крст својег тешког личног живота, јер је био „крепак вером у Бога сила. У томе погледу личио је на оног младића из једног романа Достојевског, коме доброћудни Макар Јовановић каже: „Не, ниси ти атеиста, ти си весео“.

Вера је оспособила Пушкина да се не затвори у пећину својих субјективних доживљаја и недаћа, него да буде објективан. Гледао је на живот са такве висине одакле се види „и горњих анђела полет и морских гадова подводни ход“. На таквој висини све што је лично и тренутно изгледа малено и ситно. Ту се дух одмара од „мишјег трчања“. Овамо не допиру загушљиви гасови свакидашњице. Ту се дише лако, слободно, дубоко. Одавде се отвара широки видокруг и бурни временски ток изгледа као непомична сребрна трака. И ту се постижава она хармонија, која се у толикој мери огледа код Пушкина.

Ова је његова хармонија утолико значајнија што је она код потоњих руских књижевника већ била у знатној мери изгубљена. Његови епигони су већ сувише узнемирени да би постали прави класици. Има код њих већ претераности. Понекад се пењу на такву метафизичку висину одакле се већ слабо виде наше свакодневне радости и туге. Понекад се расплићују у недогледну ширину. Понекад се спуштају у такве мрачне поноре где тињају само ниски нагони. Нема код Пушкина таквих претераности. И зато нема у његовом песништву ирационалне

и тамне Дионисове стихије. Све је оно прожето светлим Аполоновим духом.

Услед тога Пушкинове очи нису замрачене. Он гледа на стварност не само објективно, него и реалистички. Дао је сјајни доказ да прави уметнички реализам није плод оне натуралистичке доктрине која понижује уметност, захтевајући од ње да пружа само „документе“, тј. доказе и потврде за физиолошки материјализам. Прави се реализам састоји у схватању целокупне стварности, која, уколико је у питању човек, истовремено обухвата не само његову телесну природу, него још душевну и

духовну. Пушкин је то добро схватио. Не само да је био сам прави реалиста, него је постао отац све потоње велике руске реалистичке књижевности. Баш је он одвратио Гогоља од романтичког сликања бледих удављеница и плавих вампира и начинио је од њега реалисту, коме је уступио два своја сижера, наиме „Мртве душе“ и „Ревизора“. Баш на Пушкина се угледао у „Ани Карениној“ Толстој, који је отворено признао: „Пушкин је наш учитељ“.

Прави реализам изискује од уметника да буде искрен и у своме стваралаштву и у своме личном животу. Ко са висине гледа на живот, тај је оспособљен да и самог себе види у правој светлости. Тај не може да гаји према самом себи ону тупу заљубљеност која је толико несносна код мноштва уметника, нарочито код музичких виртуоза. Пушкин је био свестан својег божанственог позива. Али је истовремено осећао своју огромну одговорност и као уметник и као човек. Верује да је песник „сам себи судија“, али судија неумитни, јер много се захтева од онога који је многим обдарен. Зато он толико

строго суди своја дела и у погледу садржине и у погледу форме. Признаје за довољно само савршенство. Као што се види из његових концепата, неуморно је радио на својим ремек делима, као потврђујући изреку да је геније поред свега осталог такође и стрпљење. Ма да је Вогие назвао његов јединствени језик „дијамантским“, сам Пушкин није био задовољан својим, као што се изражавао, „бедним“ стилем.

Не само у своме стваралаштву, него и у своме личном животу Пушкин је имао онај дар „зрјети своја прегрешенија“, за који се сваки прави хришћанин моли као за неку нарочиту Божју милост. У песми са насловом „Успомене“ он доживљује оно касно кајање које Исак Сирин сматра истоветним са пакленим мукама: „У мени гори грижа змије у срцу. Успомена без речи развија преда мном свој дугачки свитак. И са гнушањем читајући свој живот, дрхтим и проклињем, и горко се тужим и горко лијем сузе, али не перем тужне редке.“ Занимљиво је да је ова песма направила огроман утисак на Толстоја који бележи: „Са највећом силом искусио сам оно што каже Пушкин у својој песми... Сада осећам паклене муке: осећам сву гнусобу својег пређашњег живота. Ове успомене не напуштају ме и трују ми живот.“

Овакав високи етички дух прожима и читаво Пушкиново стваралаштво. Пева о пророку који „речју пали људска срца“. Види свој позив у томе да „буди лиром добра осећања“. Не одушевљава се, као Бодлер, за „цвећа зла“ и неће да буде, као Ниче, „изнад добра и зла“. Чак они зликовци, које Пушкин слика, не могу да „протерају савест“, „ову звер, чије канце гребу срце“. Није случајна околност да Достојевски, који не раздружује лепоту и добро и чак тврди да ће баш „лепота спасити свет“, постиже врхунац својег етичког заноса баш у своме чувеном говору приликом откривања Пушкинова споменика. Овај говор изазвао је дубоки катарзис код његових слушаца, о чему је писао жени песника Алексеја К. Толстоја: „Верујете ли, драги моји пријатељи, да се у публици после мојег говора мноштво људи са сузама љубило, дајући један другоме заклетву да ће бити одонда бољи. Два сива старца пришла су мени и један рече: „Двадесет година били смо један другоме непријатељи и двадесет година чинили смо један другоме зло. Али ми смо се сада тек, после вашег говора, измирили и дошли смо да то вама изјавимо.“ „Благо онима који су чистога срца, јер ће Бога видети“ (Мт 5, 8). Пушкиново је срце било чисто, те је видело Бога.

У својој књизи „Руски роман“, који открива западним читаоцима навикнутим на површни натурализам сву дубину руског уметничког реализма, Вогие је објаснио тајну стваралаштва великих руских мајстора. Наиме, за разлику од западних писаца, руски књижевници не само да су саградили своје личности од блата, него су им још удахнули живу душу, И за прави интимни извор њиховог надахнућа признао је Вогие оно прастаро руско Остромирово Еванђеље које се чува у истој Петроградској јавној библиотеци у којој су сабране све руске књиге. „Руски писци – каже Вогие – без њихове сопствене свести у најскривенијим кутовима свога срца увек остају хришћани.“ Исто важи, и то у највећој мери, и за Пушкина. Баш зато је он постао радост свију Руса и учитељ оних великих руских књижевника којима се диве цели свет.

Тамара Манелашвили

МОНАСТИР ПРАВЕДНИХ ЈОАКИМА И АНЕ У ЈЕРУСАЛИМУ

Манастир светих и праведних богоотаца Јоакима и Ане у Старом Јерусалиму припада Јерусалимској Православној Цркви. Сагласно предању, он се налази на месту дома родитеља Пресвете Деве Марије. У храму се 24. марта 2016. године десило чудесно јављање лика Богородице, која је касније постала прототип насликане иконе „Царица над царицама”. О историји обитељи, о чудима која су се догодила код новојављене иконе и о главним светињама Јерусалима прича послушница манастира Олга

– Добар дан, Олга. Ви се већ шеснаест година трудите при храму Рођења Пресвете Богородице у Старом Јерусалиму. Испричајте, молим вас, ко и када га је подигао?

– Добар дан, Тамара. Храм је познат од 326. године. Њега је изградила Света царица Јелена по благослову свога сина, императора Римске империје, Светог Константина Великог. Такође је познато да је за изградњу храма царица Јелена изабрала место на којем се раније налазио дом Светих и Праведних Јоакима и Ане, родитеља Пресвете Богородице. У овом дому се и десило зачеће и славно Рођење Деве Марије. Приметићемо да је дом Пресвете Богородице био изграђен поред старог старозаветног храма, који су по предсказању нашег Господа разрушили Римљани. Од древног храма Пресвете Богородице остали су свети престо и мозаици. Сам храм је погружен испод земље и овог часа се налази испод културног слоја. Године 1907. на првом спрату дома, изграђеном над храмом који је отишао под земљу, била је образована домаћа црква. Нижи спрат, који се налази дубоко испод земље – то је грађевина из IV века. У храму је јединствени иконостас, који се састоји од икона чудног писма, довозених са Горе Атон из руског Пантелејмоновог манастира. Данас храм има статус манастира и припада Јерусалимској патријаршији. Изграђен је у част

родитеља Пресвете Богородице – Светих и Праведних Јоакима и Ане.

– Које се светиње налазе у храму?

– Храм се налази у Старом Јерусалиму код Левинових врата и сам је велика и значајна светиња. У храму постоје мошти Свете и Праведне Ане, мајке Пресвете Богородице, и иконостас доведен са Атона из руског Пантелејмоновог манастира. То су велике светиње, као и икона Пресвете Богородице „Царица над царицама” која се на чудесан начин појавила 2016. године у доњем храму над старинским престолом из IV века.

Храм и његове светиње су светско наслеђе и заштићене су од стране Унеска.

– Постоје ли некаква знамења и чуда везана за новојављену икону „Царица над царицама”?

– Она се појавила у виду фреске на зиду у доњем храму. Људи су почели да долазе. Многи су оставили белешке о чудима која су се десила са њима молитвама Мајке Божије пред овом иконом. Након што је по наруџбини била насликана нова икона (на дасци), на прволику, на зиду поред Богородице појавио се Анђео чувар, а сама икона је постала мање уочљива. Постоји краћи документарни филм снимљен о овој чудотворној икони.

– Опишите, молим вас, нека чуда о којима су писали људи.

– Било је много исцељења. Било је и других чуда, испуњавање молби за разрешење животних проблема и налажење жељеног посла. Такође је много било вести о рађању деце после дугих лета бездетности. Било је много успостављених личних судбина и срећних супружанстава. Није било тога да оно за шта су људи молили Господа и Пресвету Богородицу није разрешено. Код мене постоје писма оних људи којима су се догодила чуда, тога је заиста много, на много листова... Људи пишу о томе са пуно емоција! Ја сам укратко у целини испричала о свим чудима.

– Јесу ли сачувана древна предања, историје везане са вашом црквом? Шта памте парохијани и староседеоци?

– Да, постоји књига на Елеону, у библиотеци Вазнесењског манастира са описом оних догађаја које сам горе набројала. Књига носи назив *Дом Богородице*. Она заслужује посебну пажњу. Породица која живи на првом спрату баш наспрам храма – живи тамо већ шездесет

годила велика поплава. Сви су мислили да је чудотворну икону потопила вода. У пећину су спустили чамац и допловили до оног места где би требала да се налази икона, и угледали је подигнуту невидљивом силом испод саме таванице. Док су се монаси приближавали икони, како би је скинули, разлегао глас: „Не дирајте! Када буде потребно сама ћу стати на пређашње место”. Тако се и десило. Када се вода повукла, монаси су угледали икону Богородице „Јерусалимске” како мирно стоји на пређашњем месту. О овом чудесном догађају често причају водичи који доводе ходочаснике у Гробницу.

– Где се заправо налази гробница родитеља Пресвете Богородице и Праведног Јосифа Обручника?

– Гробница Светих и Праведних богоотаца Јоакима и Ане налази се у храму Успења Пресвете Богородице. По древној традицији родбина упокојених сахрањивана је поред њих, како то чине многи људи и данас. Раније су овде биле пештере у којима су сахрањивани умрли, а сада је то храм Успења Пресвете Богородице, место Њеног погребља.

Часно Успење Мајке Божије десило се у дому Светог апостола Јована Богослова, вољеног ученика Господа Исуса Христа и најмлађег по узрасту апостола. Овај дом се налази поред Сионских врата Старог града. Сада је на том месту изграђен римокатолички храм. Тамо је уснула наша Пресвета Дева Марија. Још пре Њеног светог Успења са места свог служења на чудесан начин били су сабрани сви апостоли. Божанственом силом били су пренесени до Њеног одра и могли су да се опросте са Мајком нашег Господа Исуса Христа.

– Испричајте, молим вас, о осталим поштованим јерусалимским светињама.

– Не тако давно у манастиру Светог Спиридона Тримитунтског настојатељ је угледао Светог Спиридона, који је изашао из олтара и прошао кроз прозор. На овом прозо-

година. Грчка Црква је на територији својих манастира прихватила мноштво људи који су остали без крова. Собе ових станара и црква налазе се у истом здању. Ови људи памте да је храм Пресвете Богородице током ратних година био заузет од стране муслимана, који су унутар манастира направили складиште. Али када се обновило ходочашће у Јерусалим за људе из целог света, тада је Патријаршија повела судски процес против управе муслиманске џамије, која је заузела територију грчког манастира, и добила на суду своју канонску територију.

– Ваша црква се налази недалеко од Гробнице Пресвете Богородице. Испричајте, молим вас, о њој и њеним светињама.

– Гробница Пресвете Богородице је, пре свега, оно исто место одакле ју је, после Успења, васкрснувши телесно у трећи дан, Господ узео на Небо. Тамо су такође сахрањени Свети родитељи Мајке Божије, Јоаким и Ана, и Свети Праведни Јосиф Обручник. У пештерском храму налази се чудотворна икона Пресвете Богородице, такозвана „Јерусалимска”. Њу су насликали наши руски монаси и поклонили грчком манастиру. Једанпут се до-

ру приказао се нерукотворени лик светитеља. Њега су скинули са прозора и поставили у оквир. Ово се изображење до овог часа налази у манастиру Светог Спиридона и сматра се чудотворним. Али главна светиња читаве Свете Земље – то је храм Гроба Господњег, који се налази у Јерусалиму, у Старом граду. Само је грчких манастира у Старом Јерусалиму око четрдесет. Свет је сав Крсни пут на Голготу нашег Спаситеља (Via Dolorosa) – стаза којом је ишао Господ, носећи свој Крст. Свето је место Његовог славног васкрсења, које се такође налази у храму Гроба Господњег, који у православној традицији називамо Храмом Васкрсења Христовог. У истом храму, у грчкој цркви, постоји место које се сматра центром Земље. У простом народу називају га „пупком Земље”.

– Благодарим вам драга Олга! Радоваћемо се и другим вашим причама о светињама Свете Земље. Нека вас чува Господ.

С послушницом Олгом разговарала Тамара Манелашвили 22. септембра 2021. године.

Превео са руског Горан Дабетић

ЗАШТО СЕ НА ИКОНАМА НИКО НЕ ОСМЕХУЈЕ?

Питање: „Никада нисам видела да се свети на иконама изображавају насмејани. Зар се они не осмехују? Да ли је грех осмехивати се?“

Одговара Ирина Јарикова, теоретичар уметности, заменик декана на катедри хришћанске културе Библијско-богословског института Светог апостола Андреја, предавач Коломенске богословије:

„Поштована Јулија. Осмехивати се, безусловно, није грех. Али је осмех – природна емоција, можемо рећи, земаљска емоција. И, може бити, добро је што осмех постоји на земљи, особито ако је то чисти осмех детета, благи осмех мајке, искрени осмех пријатеља. Али икона нам говори о натприродном, то је другачији свет, преображена реалност, свет Царства Небеског.

Свети се изображавају на иконама у молитвено-созерцатељском стању, они стоје пред Богом лицем к лицу, они су озарени Његовом светлошћу. Осмех је емоција, то јест душевна реакција, а изражавање духовне природе је израз неземаљског стања.

Икона није портрет, то је преображени лик човека, и зато је овде неумесан психологизам, активна мимика, било какво изражавање афекта. У иконописној терминологији лице се назива ликом, пошто се оно не појављује као природно стање човека, већ његове преобразене природе. Зато лик светог на икони треба да буде као прозрачни одраз воде, у којој је одражен лик Христа.

Апостол Павле пише о циљу хришћанског живота: „Дечице моја, коју опет с муком рађам, докле се Христос не уобличи у нама“ (Гал. 4, 19). А Спаситељ је говорио овако: „Ко је видео мене, видео је Оца“ (Јн. 14, 9), исто тако и свети на икони не представља само себе, него кроз њега и заједно с њим и ми стојимо пред Христом. Једном речју, смисао и садржај иконе веома је далеко од онога што допуштамо на портретима, реалистичним, авангардним или било којим другим.

Наравно, то не значи да свака емоција из иконе треба да буде протерана. Емоција се у иконографији изражава кроз гест – радосно-благословени гест арханђела Гаврила на икони „Благовести“ или молитвени, руке подигнуте ка небу на икони Богомајке Оранте, или рука на образу као израз страдања, тако се изображава Богомајка

код Крста итд. Али приметићемо да се ликови сликају неострашћени, спокојни, ведри.

У клејмама житијских икона, на којима се изображава земаљски пут светитеља, дозвољени су емоционални ликови, па и то у уздржаном маниру.

Нјаважнији значај на икони имају очи. На древним иконама су их сликали крупне, као да су широм отворене. Познати израз „очи су огледало душе“ јесте путоказ како најбоље приступати икони. У очима се такође садржи емоционални кључ иконе. Упоредите неколико различитих икона Спаситеља и видећете

да је на једнима милостив, на другима претећи, на трећима пажљив, на четвртима одбачен итд.

Акценти на очима ствара ефекат као да ви не посматрате икону, већ она вас. Али то није емоција, већ управо поглед. Није случајно што чувени савремени иконописац архимандрит Зинон говори да на икони не треба сликати очи, већ поглед.

И, на крају, емоционалну засићеност даје светлост у иконопису. Зато се фреске и иконе Теофана Грка описују као драматичне, засићене енергијом, као да распрскавају материју изнутра. Напротив, Андреј Рубљов се карактерише као тихи, ведри, спокојни, созерцатељни, зато што код њега нема

светлосних ефеката, пренаглашених, енергичних светлосних пега, већ светлост подједнако обасјава површину иконе, полагамо се слеже на брежуљке и тканине одеће, ликови оживљавају унутрашњом светлошћу. Приметимо да обојица мајстора изразе ликова сликају без икаквих спољашњих емоција. Нећете видети у класичном иконопису ни Византије ни Русије осмехнуте ликове, зато што су то ликови оних којима се обраћамо у молитви. Па и у другостепеним ликовима активних емоција готово да нема, иако се пред њима постављају мање стоги захтеви.

Дакле, резимирајмо. На иконама се нико не осмехује не зато што је осмех грех или што је Царство Небеско малодушно, већ зато што је икона откровење не само о Богу, него и о човеку, и људска природа се у светима открива много дубље него што смо навикли да је опажамо у нашем уобичајеном свету.“

Никола Миловић, протојереј

НИЈЕ НАМ ДАТО ДА СТАВИМО ТАЧКУ

...и заиста, *Госпoде*, осим у ретким тренуцима у којима ме је на очигледан начин крепила благодат, осећао сам се као човек који је обуо туђе ципеле. После свега што сам претурио преко главе жуљало ме је и стискало са свих страна, без муке и бола нисам био ни на јави ни у сну, и није било наде да ће се ишта променити. Лекови, посебан режим исхране, различите терапије, молитве за здравље, ништа што бих предузео није доносило жељено олакшање, а о здрављу да и не говорим.

Будући на прагу старости, одлучио сам да се вратим у град свог детињства не бих ли у њему провео последње дане, који су ми, био сам убеђен, већ избројани, али се, гле чуда, њихово трајање одужило мимо сваког очекивања, тако да сада верујем како човекове последње дане, у мом случају године, таквим чини однос према њима, а не њихов број.

Ни у Младеновцу ми није било боље, али сам се постепено навикавао на тегобе, а моје *тесне ципеле* као да су се донекле разгазиле, па сам повремено могао да излазим у краће шетње. Чинио сам то три или четири пута месечно, увек са првим мраком. Не знам зашто, али у то доба дана сам се осећао најбоље или, тачније речено, најмање лоше. У почетку сам се брзо замарао, а боло-

ви су се током и после ходања повећавали. Нарочито су ме болели мишићи врата и раменог појаса, као да сам циркуски акробата који зарад увесељавања народа хода на рукама, али нисам одустајао. После неколико излазака, као по правилу, наступио би период у којем би се моје здравствено стање погоршало у тој мери да сам наредних недеља морао да останем код куће. Чим би ми, пре или касније, било боље, излазио сам на улицу и све се опет и опет одвијало у циклусима у којима су се погоршања и побољшања смењивала малтене утврђеним ритмом. То је било веома заморно и обесхрабрујуће, али нисам имао куд, морао сам да ходам кад год бих иоле био за то способан.

Током шетњи, желећи да останем неупадљив, трудио сам се да изгледам као човек који иде за својим послом, иако, наравно, нисам имао никаквог посла осим самог ходања, које сам схватао као својеврсну терапију, више психичку него физичку, а што се тиче журбе, тек о томе није могло бити говора, тако да сам у стварности корачао сасвим полако.

Очекивао сам да ће по повратку у Младеновац добро познати призори у мени изазвати сећања која ме неће оставити равнодушним, али убрзо сам дошао до закључка да сам се преварио. Током повремених излазака нисам осећао ништа посебно, чак ни истинску радозналост. Питао сам се како је то могуће, али нисам налазио одговор.

За време једне од уобичајених шетњи сишао сам до Драпшинске колоније, а онда су ме ноге, што се каже, саме довеле до најважније улице мог детињства, која је некада носила име Благоја Ристића, а у међувремену је преименована у улицу Страхинића Бана.

Иако је у Колонији изграђено доста нових зграда, осведочио сам се да је у мојој улици све као некад, осим што је високи платан тако немилосрдно орезан да је готово остао без грана, које су се *во времја оно* пружале до прозора нашег стана, на првом и једином спрату зграде број дванаест. У том станчићу нешто већем од тридесетак квадрата, у којем сам провео детињство и младост, сада су живели неки мени непознати људи. Први пут после толико година прошао сам поред онога што сам сматрао централним местом, топосом, својеврсним пупком света свог одрастања и продужио даље, не налазећи ту ништа за себе.

После неколико минута спорог хода, угледао сам терасу и прозоре стана у којем су некад становали моја бака и ујак.

Пред тим приказом равнодушност је из мене ишчезла као руком однета, уставе су се отвориле, а баријере, за које нисам знао да постоје, наједном су попуцале. Мислим да сам на трен изгубио из вида у ком сам узрасту, шта кажу сатови, календари, летописи, који је час, дан и година. Заборавио сам на све оне деценије које сам провео изван града, као да је тридесетогодишњи период у том трену био опозван и поништен, заправо као да га није ни било. Био сам потпуно уверен како је довољно да уђем у зграду и да устрчим уз степенице, на други спрат, па да све буде као некад, јер сви су моји *тамо*

и чекају ме. Пред очима су ми јасно блистала њихова лица, а у ушима су ми одзвањали њихови гласови.

Осећања су била тако силна да су ми клецнула колена, а у грлу ми се појавила кнедла коју нисам могао да прогутам колико год да сам се упињао. Од мене неће остати ништа, помислих док сам се борио за ваздух, откаже ми срце, претворићу се у стуб соли, или ће ме однети мутна Марица.

Призивајући име Господње, убрзо сам се прибрао и поново осетио чврсто тло под ногама. Осећај да сам испустио из времена нестао је исто онако нагло као што се и појавио, али док је трајао, био је тако неодољив да ми се учинило како сам закорачио у вечност у којој јуче, данас и сутра не играју никакву улогу и немају моћ над мном.

Наставио сам даље. После неколико корака схватио сам да ми се здравствено стање погоршало. Требало је ићи узбрдо, а мене су издавале ноге и свест ми се мутила. На срећу, улице су биле пусте, мрак и хладноћа су утерали људе у домове, прилепили их уз телевизоре или сместили у топле постеље, тако да често заостајање ноћне сенке у коју сам се претворио није имало коме да пада у очи.

Дуги низ година живим мимо света и, да тако кажем, изван делатног живота. Иако та изопштеност није мој избор, као што ни њено дуго, зашто не рећи и предуго трајање није плод моје воље, живео сам у уверењу како сам после много труда успео да је прихватим без роптања, и да, упркос телесним и душевним тегобама сагледавам себе и свет око себе, радије ћу рећи непристрасно него равнодушно, али ако је судити по овоме што ми се управо случило, изгледа да сам се и у томе, као и у много чему другом, преварио. Моје умишљено трезвоумље је те ноћи нестало, а ја сам због силине осећања тај трен доживео као улазак у прошлост, која се, ван сваке логике, догађа у садашњости и која се као својеврсно чудо може наставити и у будућим данима.

*

Наредних дана устручавао сам се да изађем из куће. Боље да читам него да шетам, говорио сам себи и узимао књигу, или је можда најбоље да радим нешто умирујуће, рецимо да гледам кроз прозор на увек једну те исту кућу иза увек једне те исте живе оgrade, са друге стране увек једне те исте улице, на кућу чији су прозори замандаљени увек једним те истим дрвеним ролетнама, али неодољива и неотклоњива чежња за мојима никако се није повлачила из мог срца, као ни луда нада да их могу видети телесним очима, да их могу додирнути и загрлити ако се само усудим, ако смогнем довољно храбрости и вере да се макар једне вечери пркосно и непоколебљиво оглушим о непосредно чулно искуство и такозвани здрав разум.

Када сам најзад осетио да је дошло време да опет ступим на улицу, сачекао сам да град утоне у мрак, обукао сам јакну и отворио врата. Иако је сипила киша, нисам желео да узмем кишобран. Имао сам на глави вунену капу, послужиће, мислио сам, није то дуга шетња, а ова киша је слабија и од даха у мојим грудима. Гурнувши руке у џепове, спустио сам се са брда у стари крај, на место на којем сам пре неколико седмица доживео снажан душевни потрес, али овог пута све је било дру-

гачије. Најпре зебња од очекивања онога што ће се догодити, а онда, зачудо, ништа. Врата прошлости остала су затворена. Уосталом, све то нема никакав значај, све је то само прелест, искушење изазвано мојим преосетљивим и пренапрегнутим нервима, ја нисам јуноша, моја брада је седа, а иза тих мрачних прозора нема никог. Нема тамо мојих, понављао сам у себи, са њима се могу срести једино у Господу, могу их пронаћи само у литургијском времену, у евхаристијским даровима, у усрдној молитви и, најпосле, могу их видети лицем у лице тек о Другом доласку, када нам се широм отворе врата вечности, кажем вечности и не стављам тачку, јер нама, на сву срећу, није дато да ставимо тачку, зато што се не може огласити крај приче која, додуше, има почетак, али нема свршетак, тако да је оно што ми називамо крајем само привид краја, дакле...

(из рукописа)

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. јуна 2022. године до 31. јула 2022. године:

Осветити:

Темеље за црквену салу при храму Светог Симона Монаха у Даросави, 5. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво орашачко;
Капелу за паљење свећа при храму Светог деспота Стефана у Смедеревској Паланци, 4. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво јасеничко;
Крстове за обновљени храм Вазнесења Господњег у Стрижилу, 2. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво лепеничко;
Трпезар при храму Свете Тројице у Церовцу, 14. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Звоно за храм Свете Тројице у Блазнави, 14. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво опленачко;
Новоподигнути храм Свих Светих на Светињи, 19. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Иконостас за новоподигнути храм Свих Светих на Светињи, 19. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво о крагујевачко;
Звоно за новоподигнути храм Свих Светих на Светињи, 19. јуна 2022. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Темеље за црквену салу при храму Свете Анастасије Српске у Копљарима, 5. јула 2022. године, Архијерејско намесништво орашачко;
Обновљени парохијски дом при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Белишићу, 16. јула 2022. године, Архијерејско намесништво левачко;
Парохијски дом при храму Свете Петке у Горњој Трешњевици, 17. јула 2022. године, Архијерејско намесништво орашачко;
Темеље за манастирски храм Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу, 23. јула 2022. године;
Обновљени храм Вазнесења Господњег у Стрижилу, 24. јула 2022. године, Архијерејско намесништво лепеничко;
Спомен чесму са извором минералне воде у Даросави, 25. јула 2022. године, Архијерејско намесништво орашачко.

Рукоположити:

Милоша Коцића у чин ђакон 27. јуна 2022. године у храму Светог Саве у Крагујевцу, а 30. јуна 2022. године у чин свештеника у храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу;
Монаха Нектарија (Ивановића) у чин јерођакон 9. јула 2022. године у храму Светог архангела Гаврила у манастиру Тресијама;
Јерођакон Марка (Марковића) у чин јеромонаха 9. јула 2022. године у храму Светог архангела Гаврила у манастиру Тресијама.

Извршити арондацију:

Треће јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;
Лоћичке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Лоћики, Архијерејско намесништво беличко;
Драгоцветске парохије при храму Светог Николе у Драгоцвету, Архијерејско намесништво беличко.

Укинути:

Црквену општину и парохију бунарску при храму Светог пророка Илије у Бунару, Архијерејско намесништво беличко.

Одликovati:

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Милана Томића, привременог пароха чумићке парохије у Чумићу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Чином игумана:

Јеромонаха Серафима Ракановића, настојатеља манастира Светог архангела Гаврила на Тресијама;

Орденом Светог Саве II степена:

Драгишу Милојевића из Остриковца;

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Прво београдско певачко друштво из Београда;

Драгана Марковића из Јагодине;

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена:

Обрена Митровића из Стрижила;

Орденом Војска Карађорђа:

Слободана Вељковића из Белишића;

Архијерејском грамотом признања

Др Данијелу Насић Симић из Крагујевца;

Ханса и Јелу Балфанз из Чумића;

Радослава Васиљевића из Горње Трнавe;

Зорана Петровића из Влакче;

Драгана и Марка Дишевића из Грошнице;

Момчила Обрадовића из Стрижила;

Милована Јовановића из Стрижила;

Миодрaгa Станојевића из Стрижила;

Перу Станчуловића из Стрижила;

Радослава Јовановића из Стрмова;

Милосава Миловановића из Венчана;

Данка Николића из Аранђеловца;

Витомира Димитријевића из Миросаљца;

Владана Савића из Чикага;

Миодрaгa Минића из Лазаревца;

Скупштину општине Крагујевца;

Миодрaгa Павловића из Горњих Јарушица;

Александра Ружића из Крагујевца;

Владимира Недељковића из Горње Сабанте;

Ненада Степановића из Горње Сабанте;

Ивана Иванова из Бање;

Архијерејском грамотом захвалности:

Драгана Турањанина из Крагујевца;

Миодрaгa Петровића из Крагујевца;

Милана Петровића из Крагујевца;

Владана Радовановића из Венчана;

Владана Јанковића из Венчана;

Дејана Спасојевића из Венчана;

Ненада Чавића из Стрмова;

Скупштину општине Аранђеловац;

Месну заједницу Пркосава;

Миру Бошњакoвић из Буковика;

Радишу Милинковић из Буковика;

Срђана Лазарчевића из Доње Трнавe;

Црквеноопштински управни одбор ЦО Јарушичке;

Архијерејском захвалницом:

Драгана Николића из Десимиrowца;

Мирослава Стојановића из Десимиrowца;

Владана Јоксића из Десимиrowца;

Александра Сталетовића из Десимиrowца;

Дејана Анђелића из Десимиrowца;

Бобана Милојевића из Десимиrowца;

Милана Ћиријаковића из Венчана;
Зорана Ћиријаковића из Венчана;
Милана Алимпијевића из Венчана;
Дејана Глишића из Венчана;
Зорана Милисављевића из Крагујевца;
Зорицу Вукчевић из Београда;
Драгана Максимовића из Крагујевца;
Николу С. Обрадовића из Горњих Јарушица.

Поделити благослов за искушеништво:

Маји Делић у Светониколајевској обитељи манастира Драче;
Томислави Новоселачки у Светогеоргијевској обитељи манастира Липара;
Невенки Јанићијевић у Светогеоргијевској обитељи манастира Липара.

Замонашити по чину мале схиме:

Сашу Кличковића, искушеника Светоархангелске обитељи манастира Тресија, давши му монашко име Јован.

Причислити:

Монахињу Аквину (Череквић) сестринству манастира Светог великомученика Димитрија у Бајчетини;
Протосинђела Герасима (Драгојевића) братству манастира Праведног Јова у Прекопечи.

Поставити:

Монахињу Аквину (Череквић) за намесницу манастира Светог великомученика Димитрија у Бајчетини;
Архимандрита Онуфрија (Вранића) за настојатеља манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца у Денковцу;
Јеромонаха Неофита (Кимпанова) за служашчег у манастиру Светог Николе – Драче у Драчи.

Преместити:

Архимандрита Онуфрија (Вранића) из манастира Светог Николе – Драче у Драчи у манастир Успења Пресвете Богородице – Денковац у Денковцу.

Поверити у опслуживање:

Јереју Миливоју Димитријевићу, пензионисаном пароку бунарске парохије, упражњену парохију бунарску у Бунару, Архијерејско намесништво белничко.

Разрешити:

Архимандрита Онуфрија (Вранића) даље дужности економа манастира Светог Николе – Драче у Драчи;
Архимандрита Онуфрија (Вранића) даље дужности благајника манастира Светог Николе – Драче у Драчи;
Јереја Миливоја Димитријевића, умировљеног пароха бунарске парохије, даље дужности опслуживања парохије бунарске у Бунару, Архијерејско намесништво белничко.

Примити у свезу клира:

Монахињу Аквину (Череквић) из свезе клира Митрополије црногорско-приморске;
Јеромонаха Неофита (Кимпанова) из свезе клира Епархије будимљанско-никшићке;
Протојереја Малишу Миловановића из свезе клира Епархије канадске.

Поделити канонски отпуст:

Стефану Глигићу за свезу клира Епархије банатске.

Примити у први разред богословије:

Милана Михаиловића из Тополе.

Завршили богословију:

Филип Лукић;
Василије Новаковић;
Димитрије Николић;
Урош Стојадиновић;
Јован Нинић.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Димитрију Николићу;
Филипу Лукићу;
Урошу Стојадиновићу;
Василију Новаковићу;
Стефану Тубићу;
Јовану Нинићу;
Ђорђу Марковићу;
Јовану Пантелићу;
Урошу Лазићу;
Жељку Дунићу;
Филипу Марковићу.

Поделити благослов за упис на Академију СПЦ за уметност и конзервацију:

Нини Ребић.

Пензионисати:

Јереја Миливоја Димитријевића, привременог пароха бунарске парохије у Бунару, Архијерејско намесништво белничко.

Упокојили се у Господу:

Јеромонах Дионисије (Кузовић), настојатељ манастира Свете Петке у Сибници.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. јуна до 31. јула 2022. године

ЈУН 2022:

1. јун 2022:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из Новог завета;
Служио празнично бденије у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

2. јун 2022 – Спасовдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Вознесења Господњег у Рудовцима и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Обишао радове на конаку манастира Ћелије код Лазаревца;
Обишао радове на изградњи храма Свих Светих на брду Светиња;
Освештао крстове за цркву Вознесења Господњег у Стрижину.

3. јун 2022 – Свети цар Константин и Света царица Јелена.

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурским испитима.

4. јун 2022:

Служио Литургију у болничкој цркви Светог деспота Стефана Лазаревића у Смедеревској Паланци и освештао капелу за прилагање свећа.

5. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Симона Монаха у Даросави и осветио темеље за црквену салу;
Венчао у цркви Свете Тројице у Корићанима свршеног теолога Владимира и Јовану Марјановић.

6. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурским испитима;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

7. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурским испитима.

8. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурским испитима.

9. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Луке Кримског у Заводу за збрињавање одраслих лица у Малим Пчелицама.

10. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

11. јун 2022 – Духовске задушнице:

Служио Литургију у Светоуспенском Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

12. јун 2022 – Тројице:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

13. јун 2022 – Духовски понедељак:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Старој крагујевачкој цркви;
Предводио литију у Крагујевцу.

14. јун 2022 – Духовски уторак:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Силаска Светог Духа на апостоле у Церовцу код Крагујевца и осветио црквену салу;
Освештао производне погоне фабрике *Бекамент* у Аранђеловцу;
Освештао звона и пререзао славски колач у цркви у изградњи Свете Тројице у Блазнави.

15. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.
Обишао радове на новој цркви у селу Стојник;
У Горњем Милановцу присуствовао свечаној академији и прослави деведестогодишњице господина Јована Томовића.

16. јун 2022:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу.
У Епархијском двору одржао седницу Епархијских фондова.

17. јун 2022:

Служио Литургију у Саброној цркви Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и парастос поводом двадесет прве годишњице упокојења Епископа шумадијског др Саве (Вуковића).

18. јун 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Јоаникија манастира Брезовца;
Служио у Раљи парастос протојереју ставрофору Славиши Поп-Лазичу.
Обишао радове на градњи манастирске цркве у Сибници.
У Старој крагујевачкој цркви присуствовао концерту духовне музике Првог београдског певачког друштва и Орде-ном новомученика крагујевачких одликовао Прво београдско певачко друштво.

19. јун 2022:

Освештао новоподигнуту цркву Свих Светих на Светињи (Чумић) и служио у овој цркви Литургију и протојереја Милана Томића одликовао правом ношења напрсног крста; Присуствовао фестивалу црквених хорова Епархије шумадијске у порти цркве Преподобног Романа у Рековцу.

20. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

21. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

22. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

23. јун 2022:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви.

24. јун 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у селу Раниловић.

25. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у селу Чибутковица;
Обишао радове на конаку манастира Ћелије;
Обишао цркву Светог Димитрија у Лазаревцу;
Обишао цркву Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

26. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа у Араповцу код Лазареваца;
У селу Божурња код Тополе одредио место за градњу нове цркве.

27. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром и рукоположио господина Милоша Коцића у чин ђакона;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

28. јун 2022 – Видовдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у крагујевачком насељу Белошеваца;
У цркви Светог Георгија у Шумарицама присуствовао на концерту духовне музике.

29. јун 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници.
Рад и приједи у епархијској канцеларији.
У Ваљевској епархији присуствовао на академији посвећеној Светом владици Николају.

30. јун 2022:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и ђакон Милоша Коцића рукоположио у чин презвитера;
Рад и приједи у епархијској канцеларији;
У манастиру Свете Петке у Сибници служио опело над јеромонахом Дионисијем.

ЈУЛ 2022:

1. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

2. јул 2022:

Служио Литургију у манастиру Дивостину;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

3. јул 2022:

Служио Литургију у манастиру Пиносави и крстио Мину, ћерку свештеника Страхиње Савковића, пароха азањског;
У Цркви Светог Саве и Симеона у селу Кусадак утврдио распоред за живописање олтар.

4. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Каленићу;
Обишао сестринство манастира Прерадовца;
Посетио цркву Светог пророка Илије у Брајновцу.

5. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Свете Анастасије Српске у Копљарима и осветио темеље за парохијски дом.

6. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

7. јул 2022 – Ивањдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Рођења Светог Јована Крститеља у Кончареву код Јагодине;
Орденом Светих новомученика крагујевачких одликовао господина Драгана Марковића, ктитора цркве Светог Јована у Кончареву.

8. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

9. јул 2022:

Служио Литургију у манастиру Тресје.
У току Литургије, старешину манастира, јеромонаха Серафима произвео у чин игумана; архиђакон Марка Марковића, сабрата манастира, рукоположио у чин јеромонаха; а монаха Нектарија рукоположио у чин јерођакон;
На вечерњој служби, искушеника манастира Тресје, Сашу Кличковића, замонашио у малу схиму, давши му монашко име Јован.

10. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у селу Петка код Лазареваца.

11. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Служио празнично бденије у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

12. јул 2022 – Петровдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Ралетинцу.

Након тога, отишао у село Неменикуће, где је служен помен писцу Миловану Видаковићу и присуствовао на фестивалу посвећеном њему у част.

13. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

14. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светих бесребреника Козме и Дамјана у Сипићу;
Крстио Лазара, сина Ђаконa Саше Павловића у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

15. јул 2022:

Саслуживао на Светој Литургији, коју је служио Епископ ваљевски Исихије, и пререзао славски колач у Брајковцу поводом славе заједнице *Земља живих*.

16. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Кнеза Лазара у Белушићу и том приликом осветио обновљени парохијски дом.
Орденом Вожа Карађорђа одликовао је господина Слобода-на Вељковића из Белушића.
Обишао храм Светог пророка Илије у Брајновцу.

17. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Горњој Трешњевици и том приликом осветио нови парохијски дом.

18. јул 2022:

Служио Литургију у манастиру Ћелије;
У току Литургије, крстио Ружицу, ћерку Дејана Јовановића, вероучитеља из Лазареваца.

19. јул 2022:

Служио Литургију у манастиру Денковцу и том приликом поставио новог игумана архимандрита Онуфрија (Вранића).
Након тога, обишао сестринство манастира Липара.

20. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Свете великомученице Недеље у Десимировцу;
Рад у епархијској канцеларији.

21. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог великомученика Прокопија у Овсишту;
Рад у епархијској канцеларији.

22. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

23. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа у Церовцу код Смедеревске Паланке – прославање двеста година од подизања цркве у Церовцу. Пре Литургије је освећен рестаурирани иконостас.
Након Литургије, осветио темеље за нову манастирску цркву посвећену Светом Пајсију Светогорцу у селу Шуљковац, код Јагодине.

24. јул 2022:

Освештао цркву Вазнесења Господњег у Стрижилу и служио Литургију.

Орденом Светих мученика крагујевачких одликовао господина Обрена Митровића.

Служио празнично бденије у цркви Чудотворне иконе Пресвете Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама.

25. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Каленићу.

Одржао састанак са директорком Републичког Завода за заштиту споменика културе проф. др Дубравком Ђукановић по питању градње нове трпезарије манастира Каленића.

У селу Даросава код Аранђеловца осветио чесму и извор минералне воде.

26. јул 2022 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у цркви Светог арханђела Гаврила у Јарушицама, прослављање двеста година од подизања цркве.

27. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

28. јул 2022:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у епархијској канцеларији.

29. јул 2022:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
У селу Страгари присуствовао манифестацији „Дани шљива“.

30. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Свете великомученице Марине у Горњој Сабанти.
На Варошком гробљу у Крагујевцу служио опело над Миланком Пантић.
У манастиру Каленићу присуствовао отварању сабора „Прођох Левач, прођох Шумадију“.

31. јул 2022:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог деспота Стефана Лазаревића у селу Бабе.
Обишао епархијску кућу у селу Бабе.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

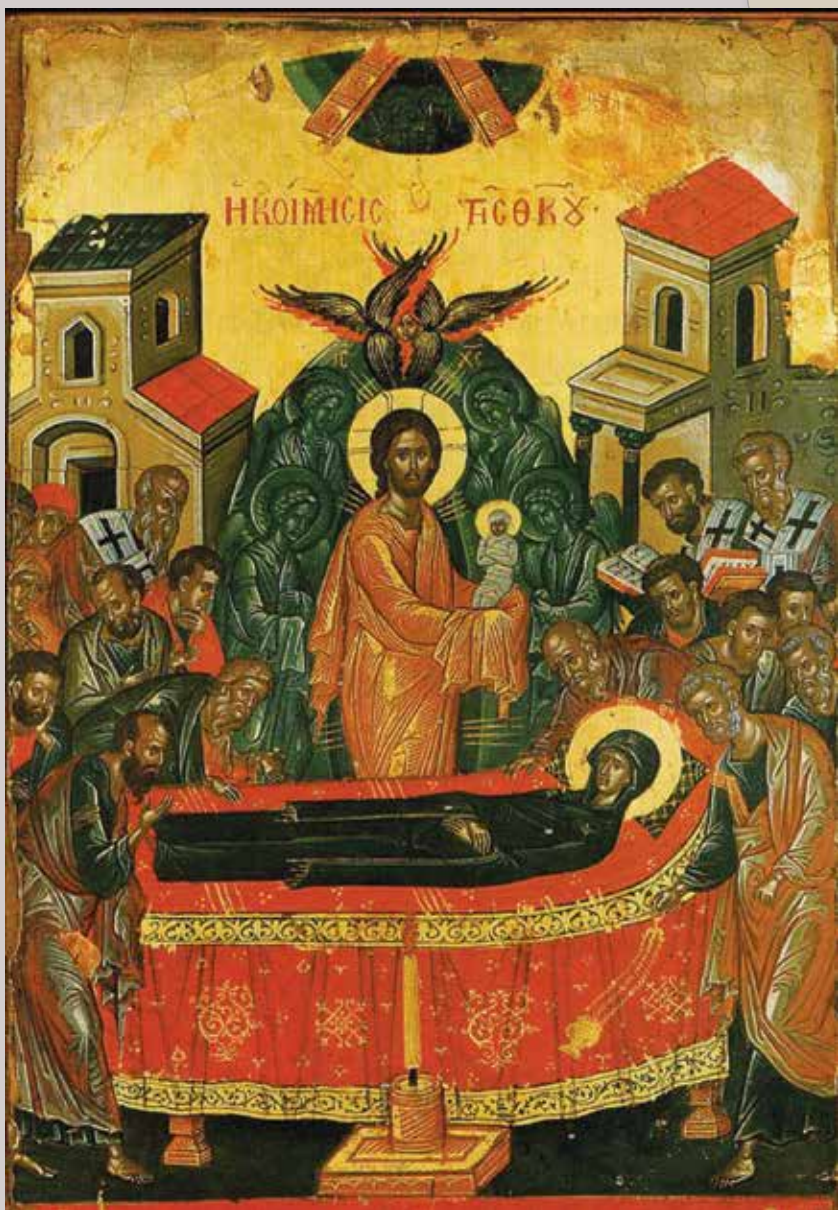
Празник Богородичиног Успења, или Велика Госпојина прославља се 28. августа, после двонедељног поста. Овај празник нас подсећа на смрт, али и на васкрсење и славу Христове Пречисте Мајке. Њиме се објављује да је Бог подигао Деву Марију у Христово Небеско Царство у пуноћи њеног духовног и телесног постојања.

По предању Цркве, Дева Марија је умрла ко што умиру и сви други људи, нужношћу смртне људске природе. По учењу наше Цркве, она није имала личних грехова. Ипак, Црква, по смислу одељка из Јеванђеља које се чита на празник Успења Пресвете Богородице и преко иконе овог празника, објављује да је и Пресветој Богородици било потребно да је Христос спасе, као што се сви људи спасавају од смрти. Она је уистину умрла, али њен Син ју је подигао из мртвих као Мајку Живота, и она већ учествује у рајском животу који је припремљен и обећан онима који слушају реч Божију и држе је (Лк 11:27-28).

У молитвама истичемо како неуспавану Богородицу и заступништвима незаменљиву наду, гроб и смртност не задржа, јер се као мати живота Животу представи насељеном у утроби увек девственеј (кондак празника).

На богослужењима овог празника понавља се главна тема да је Мајка Живота ушла у небеско весеље, у Божанску радост и бескрајну дивоту царства Њеног Сина. Одломци из Старог и Новог завета који се читају на бденију и Литургији исти су као и за празник Рођења и Ваведења Пресвете Богородице. Дакле, на бденију опет чујемо Марију како каже: *Велича душа моја Господа, и обрадова се дух мој Богу, спасу мојему* (Лк 1: 47). На Светој Литургији слушамо посланицу Филипланима, у којој Свети апостол Павле говори о Христу који се понизио узевши обличје слуге и прихватио срамотну смрт да би га Бог Отац високо уздигао (Фил 2: 5-11). И опет слушамо у Јеванђељу да Маријино блаженство припада свима који слушају реч Божију и држе је (Лк 11:27-28).

Празником Успења Пресвете Богородице слави се чињеница да се сви људи високо уздижу у блаженству Христа победника, и да се високо уздицање већ остварило у Богородици Марији. Кроз све Господње и Богородичине празнике, хришћани прослављају и постојање сопственог живота у Христу и Духу Светоме. Оно што се догађа Деви Марији догађа се свима који се угледају на њу у смирењу, послушности и љубави. Са њом сви људи добијају благослов да постану часнији од херувима и славнији неупоредиво од серафима, уколико следе њен пример, јер ће се у свима Светим Духом родити Христос и сви ће постати храм Бога Живог.

Валентина Ивановна Цветкова

КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ

Књижевница Валентина Ивановна Цветкова рођена је 1936. године у селу Николско, Саратовска област у Русији. Касније се преселила да студира у Самари. Учитељица по образовању, дуги низ година је у директном контакту са децом и то се види у њеним причама. Познавање деље психологије омогућило је Валентини Ивановној да пише своје приче на језику који деца лако и природно разумеју. Стога њена дела са интересовањем читају не само деца, већ и одрасли, јер смо у суштини сви ми донекле велика деца.

В. И. Цветкова је сарађивала у разним православним часописима. У Каленићу доносимо неколико одломака из њене прозе.

АКАТИСТ

Девојчице Света, Наташа и Лида су дошле у библиотеку да врате једне и узму друге духовне књиге, а одрасли су их са чуњњем упитали: „Зар сте то прочитале тако брзо?“

Девојчице уссе мало постиделе, али су ипак заискале: „Молим вас, дајте нам Библију за читање“.

„Прерано је то за вас. Ви и даље споро читате“, рекла је начелница библиотеке, „можемо вам дати нешто о животу светаца“.

Библиотекарка је држала Акатист Светом Николи у својим рукама.

Лида, кратковида девојчица, стално жмири када покушава нешто да прочита. Сада је одлучила да им прочита наглас неколико редова из из Акатиста: „Радуј се, утешујућа бриго за оне који тугују...“ На изненађење одраслих, Лида је то учинила сасвим течно и тачно. Читала је са таквом вером да су јој очи сијале небеским сјајем. Сви су били одушевљени.

После тога, Лида им је испричала један догађај.

„Док се ја још нисам родила“, причала је Лида, „једна жена је на сточној пијаци купила краву и повела је својој кући. Морам рећи да је живела у удаљеном селу. Крава је била веома мршава. Прво је ходала полако, затим је легла наред пута и није могла да иде даље. Жена ју је најпре миловала, потом јој је запретила и ударила је шибом, али крава ни после тога није устала.“

Жена је заплакала од немоћи и почела је да се обраћа Богу. Сетила се да мора да позове хитну помоћ из небеског света. Позвала је Светог Николу: „Наш брзи и милостиви помоћниче, Божји светитељу, оче Никола, помози мојој крави да стигне до куће. Имам децу, која су без оца хранитеља. Чекају млеко, али крава умире“.

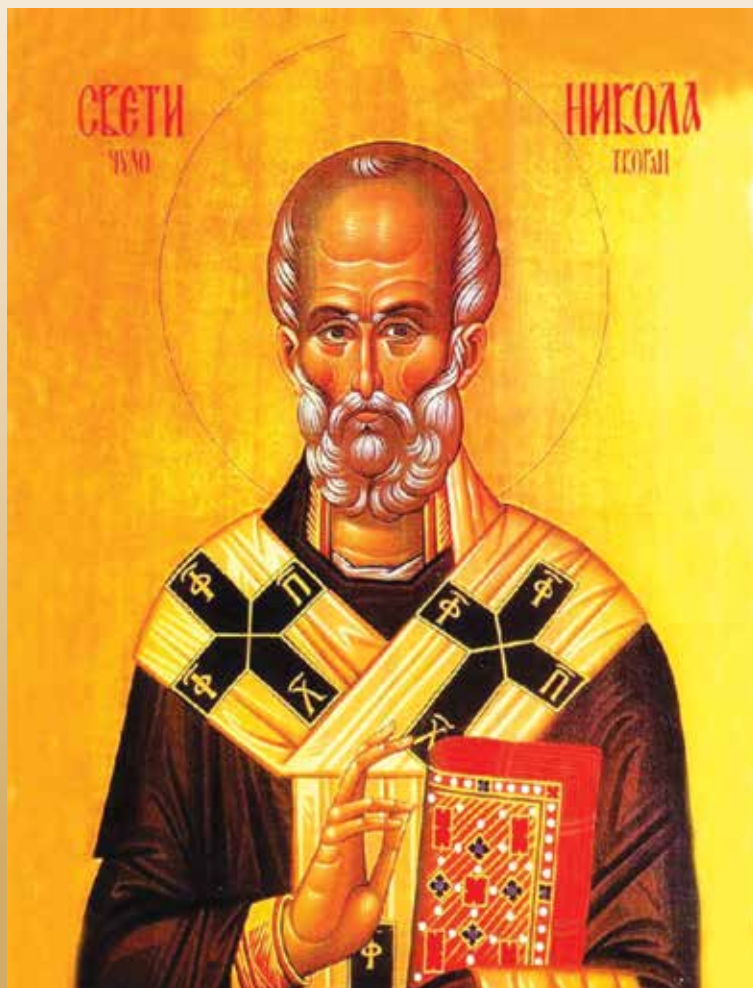
Жена је пуно плакала. Бог је, видевши ово, послао старца. То је био Свети отац Никола. Он је дошао са гранчицом, потапшао је краву, а она је устала и пошла за женом. Свети старац је на расанку посаветовао жену: „Ви, млада дамо, потеряјте краву у двориште посљедње куће у селу, а оно што вам тамо буду дали, узмите, не одбијајте“. Жена је учинила управо оно што јој је старац рекао. Две старице које су живеље у кући на крају села пустиле су је да преноћи и нахраниле је. Ни крава није остала без хране и пића.

Следећег јутра дали су жени да понесе нешто хране за пут, а крава се током ноћи добро одморела, и послушно је похитала ка кући...“

Девојчице су се подсмевале Лиди: „Кажеш да се у то време још ниси ни родила, а причаш нам као да си све то видела својим очима“.

Лида се насмешила: „Али све је то истина! Било је баш тако. Та млада жена је и сада жива. Она је моја драга бака, и све нам је то испричала. И сама није заборавила Светог Николу Чудотворца и научила нас је да са њом сваког четвртка читамо акатист овом дивном светитељу.“

Девојчице су одабрале књиге и отишле, док су одрасли били изненађени њиховом дубоком вером, једноставношћу и искреношћу. Због свега тога су одлучили: „Нека деца читају Библију, јер мудрост не добијају од одраслих, већ по благодати Божјој“.

ВЕРУЈЕМ

У селу сви знају једни за друге: ко је шта, где и зашто... Ако одем на леву страну изашавши из куће, онда знају да идем у клуб, а ако кренем на десну, онда идем у цркву.

Тог дана сам отишао у цркву, јер је био велики празник Рођења Христовог. Нисам разумео шта певају и читају у цркви, али сам се сећао за цео живот како су свима гореле свеће у рукама, како су певали у хору, и како су се њихови гласови простирали по целој цркви.

Осећао сам се свечано и био сам радостан у свом срцу. Одједном сам чуо да неко тихо говори: „Без људи земља је сироче“. Ове мудре речи изговорила је блажена Њурушка, или „проста“, како су је звали у нашем селу. Запањило ме је како јој се лице разведрило када су отпевали „Верујем“. Људи су били дирнути до суза када би она некоме рекла да је „Богу угодан“. Човек би тада рекао: „Њурушка, ја сам грешник“. „Али ипак си веран“, одговарале је она. Свидело ми се то што сам чуо. Било је испуњено надом и чинило ме срећним. За себе сам закључио: ако си веран, онда не треба да се плашиш.

ЖИВЕ СЛИКЕ

„Никита, данас ћемо учити писање бројева, морамо се припремити за школу“, рекао је тата.

„Тата, ја их већ знам у пет“, одвратио је Никита и брзо је записао бројеве које је знао. Отац му је дао оцену *три*.

Никита је отишао мачку Барсику да се пожали. Мачак је својим зеленим очима гледао бројеве, а онда је шапом изгребао лист и сакрио се испод стола.

„Чак је и Барсик приметио твоју грешку код броја пет, на десној страни је исписана црта... Па, и лекција из читања ће бити у башти“, рекао је тата.

Онда је је померио оловку слева надесно и некако свечано додао:

„Све ово што видиш, створио је наш Господ, Створитељ, и све је то слово у *живој књизи*.“

„Пажљиво осмотри“, наставио је тата, „обрати пажњу и у малој бубици открићеш чудо, јер је Тво-

рац створио све за опште добро. Како да ти то јасније објасним? На пример, поштанска буба лети са наручбином, није то тешка ствар, зар не? Али ако намерно успори лет и не стигне у одређено време, за све ће се догодити невоља. Чак и јутро можда неће доћи ако сунце касно изађе. И тама ће остати, вечна ноћ ће бити страшна! Зато кажем, свако мора беспрекорно и хитно испунити Створитељевој вољу. У овој *живој књизи*, човек мора много тога да открије. Зашто дрво расте у башти? Учите, чупајте, једите. Зашто љубичица цвета у различитим бојама? Зашто сунцокрети окрећу главу ка сунцу? Неки цветови ноћу чврсто затварају латице, попут браве, а ујутро позивају пчеле да сакупе полен. И зашто мед не кисели? Увек је слadak и мирисан, и не прави га човек, већ само инсект пчела. Научите да читате *слова* из *живе књиге* и да разликујете самог Творца од његових створења. На крају крајева, Он је и нас, људе, створио“.

ТАКМИЧЕЊЕ КВИЗИРАЦИЈА ЗА СВЕ

У просторијама Богословије Светог Јована Злауостог у Крагујевцу, за победнике окружног и републичког такмичења и њихове вероучитеље, 8. јуна организован је пријем и додељене су дипломе и пригодне награде.

Честитке и речи пастирске поуке том приликом су ученицима и вероучитељима упутили Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован и ректор Богословије протојереј ставрофор Зоран Крстић.

Ректор Зоран Крстић је захвалио свим ученицима на учешћу у такмичењу и позвао их да и даље узрастају у знању о вери, јер се преко веронауке упознају са хришћанским вредностима које ће их водити кроз цео живот. Пожелевши добродошлицу ученицима и вероучитељима у крагујевачку богословију, посебно је истакао значај и циљ богословије као школе за будуће свештенике, где се ученици који су само мало старији од њих, уче теологији али превасходно, уче се хришћанском животу. Примарни циљ школовања и изучавања теологије (као и такмичења у коме су учествовали) је да подстакне ученике на суштински улазак у Цркву и живот по хришћанским начелима, да напредујући у знању узрастају у пуноћи до спацења у Христу Господу.

Епископ шумадијски Г. Јован честитао је ученицима и наставницима на постигнутим резултатима, и уручио им дипломе и пригодне награде. Међу учесницима републичког такмичења истакле су се екипа из ОШ „Никола Тесла“ из Голобока са вероучитељем Милошем Савићем, која је освојила друго место, и екипа ОШ „Дуле Караклајић“ из Лазаревца са вероучитељицом Николија Цветковић, која је освојила треће место на републичком нивоу такмичења. До-

дељене су и награде за ученике из Епархије шумадијске који су освојили прва три места на окружном нивоу такмичења. Награђено је двадесет девет екипа, са педесет седам ученика. Међу награђенима су били и освајачи прва три места на окружном такмичењу; сарадници који су помогли извођење такмичења, вероучитељи Оливера Станчић и Оливер Беговић. По додели награда уследило је фотографисање и послужење за све присутне.

Такмичење из Верске наставе – православног катихизиса одржава се под насловом „Квизирација за све“ кроз календар школских такмичења и смотри који прописује Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. У такмичењу је учествовало тринаест осамдесет екипа са хиљаду сто четрдесет ученика из Архиепископије београдско-карловачке и Епархија: нишке, крушевачке, сремске и шумадијске. Од укупног броја учесника такмичења из наше епархије је учествовала сто тридесет једна екипа са тринаест деведесет три ученика.

Сви нивои такмичења одржани су преко сајта „Квизирација за све“, који је израдио и одржава јеромонах Виталије (Милошевић), сабрат Манастира Студенице. Сви нивои такмичења су реализовани у форми теста, а ученици су се бавили темама из Светог писма Старог и Новог завета, основних литургијских и догматских питања примерених њиховом узрасту, као и плану и програму верске наставе, као и историјом хришћанске и Српске православне цркве. Израда припремног материјала за овогодишње такмичење била је поверена колегама из Епархије нишке.

Оливера Станчић

фото репортажа

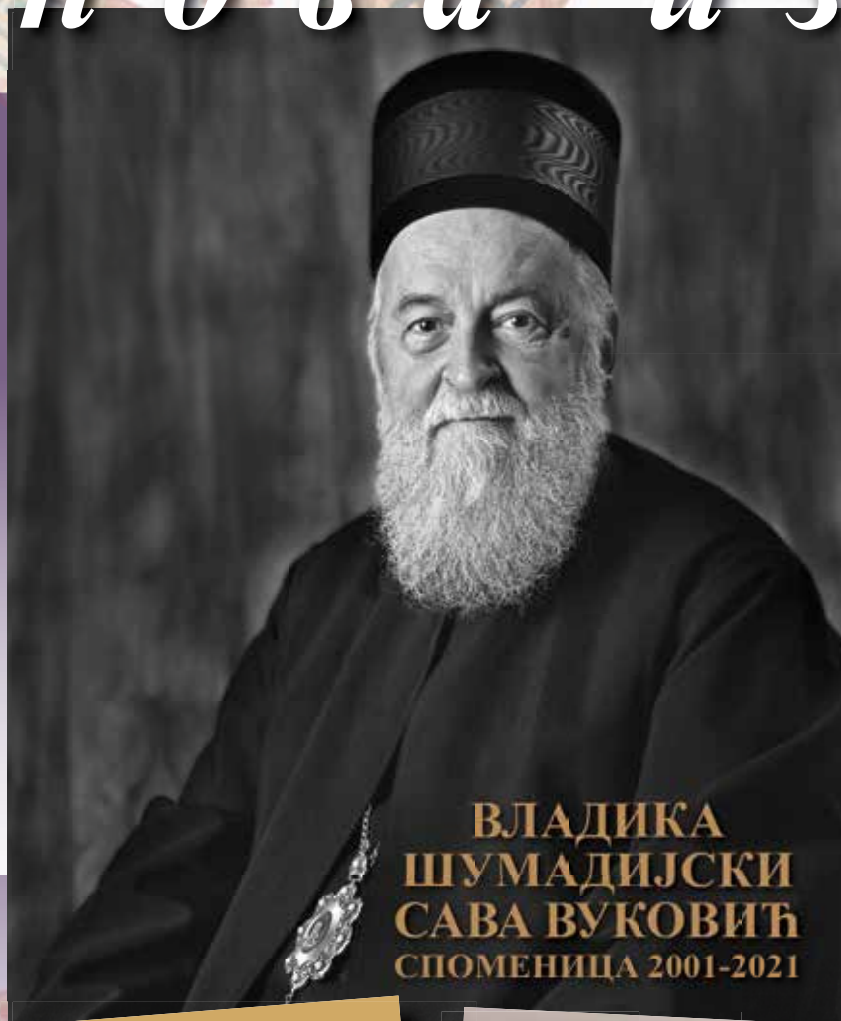
Освещтан храм Свих светих на брду Светиња

www.kalenic.rs

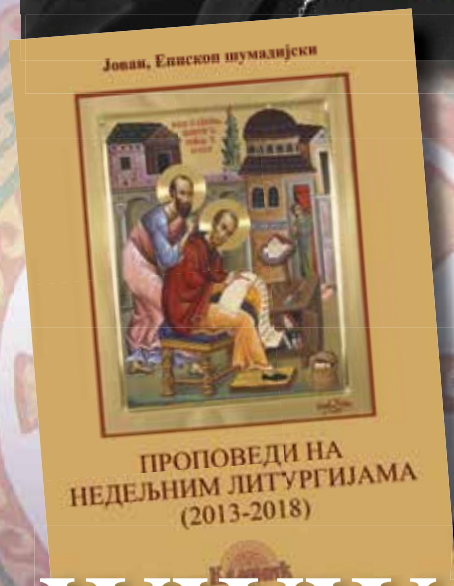
ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

**ВЛАДИКА
ШУМАДИЈСКИ
САВА ВУКОВИЋ
СПОМЕНИЦА 2001-2021**

www.eparhija.com